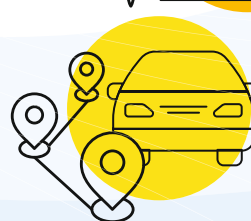
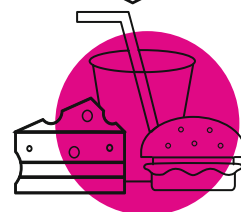
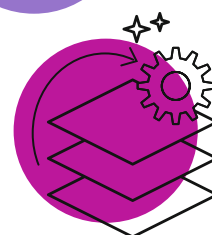

MOJE WUKUBŁANJE

Wobsah

1. Zawodne słowa	4
2. Přehlad šulskich zakónčenjow	5
3. Abitura a/abo wukubtanje?	6
3.1 Fachowa abitura	6
3.2 Abi a wukubtanje w jednym	7
4. Rozdžěl mjez šulskim a dualnym wukubtanjom	8
5. Twoje lěpšiny jako wučomnik	9
6. Finanielne podpěry za čas twojeho wukubtanja	10
7. Što rěka płaćenje po tarifje?	12
8. Projekt „Praxisbausteine“	12
9. Kak namakaš twoje wukubtanske městno?	13
10. Narěčenje	14
11. Žiwjenjoběh	15
12. Dalekubtanske možnosti po wukubtanju	16
13. Přehlad powoťanjow	18
14. Předstajenje powoťanjow	20
15. Přehlad zawodow a institucijow	114

 – interview

Impresum:

wudawačel: Domowina z.t. – zwjazk Łužiskich Serbow

redakciski kónc: 10.05.2019

redakcija: Marija-Tereza Krawžic
Marija Koklina

lektor: Jan Měškank

fota titul: Marija-Tereza Krawžic

wuhotowanje: Christin Lukašowa, Spreedesign Bautzen GmbH

Brošurka nasta z podpěru džěćaceho časopisa „Płomjo“.

Tuta naprawa bu financowana přez dawkowe srědki na zakładze etata, kiž su zapóštancy Sakskeho krajneho sejma schwalili.
Diese Maßnahme wird mitfinanziert durch Steuermittel auf der Grundlage des von Abgeordneten des Sächsischen Landtags beschlossenen Haushaltes.

1. Zawodne słowa

Kónc šule je so skónčnje přibližit abo či zdaloka hižo kiwa. Tola što nětko? Kak ma dale hič? Wopytam dalšu šulu a polěpšu z tym moje šulske zakónčenje a z tym moje šansy na wukubłanske městno abo sym spokojom z mojim wotzamknjenjom a powabju so hnydom za wukubłanje? Tuta knižka budže či při wotmołwje na tute prašenja zawěsće dale pomhać. Tu předstaji so či wjele wšela-kich powołańow. K tomu džěla młodostni a dalši z tobu swoje nazhonjenja.

Na přernih stronach namakaš zajimawostki dokoławokoło temy wukubłanja. Potom scěhuje předstajenje jednotliwych powołańow. Někotre samo z pomocu interviewa z wosobu, kotraž so runje kubła, hižo někotre lěta w powołańu džěla abo kotraž zawod wjedže, w kotrymž móžeš twój powołański són zwoprawdźić. Přez praktikum abo prózdninske džěto maš móžnosć za sebje nazhonjenja hromadzić a so wuspytać. Tute nazhonjenja móža być pomoc při namakanju praweho powołańa za tebe. Dale poda či brošurka informacije, hdže móžeš so tu we Łužicy wukubłać dać a kotre zawody bychu so móhli z twójim pozdžišim džětodawarjom stać.

Podate informacije k zastužbje su wot kraja ke krajej wšelake a móžeja so přeco zaso změnić. Wotwisna je zastužba tež wot twojeho wukubłanskeho zawoda.

W brošurce wužiwa so za lěpšu čitajomnosć po móžnosći přeco jenož pak muska pak žónska forma, na přikład pola powołańskich pomjenowanjow. Wotpowědny druh splah je wězo přeco zapřijaty a njeje ze žanoho powołańa wuzamknjeny.

2. Přehlad šulskich zakónčenjow

Spěchowansko-šulske zakónčenje Förderschulabschluss

- docpěje so přez wopyt spěchowanskeje šule a wuspěšne zakónčenje tuteje
- polěpšenje šansow na wukubłanske městno přez nachwatanje hłownošulského zakónčenja
- jeli njeje zawodne wukubłanje na zaktadže zbrašenja móžne, eksistuja wukubłanja, kotrež su specielnje natwarjene
  - nowy model „Praxisbausteine“, hlej str. 12
  - wjac informacijow za móžne wukubłanja w Pančan Klóštrje pod: www.werkstatt-st-michael.de

Hłownošulske zakónčenje Hauptschulabschluss

- docpěje so přez wuspěšne zakónčenje 9. lětnika
- přez powołańske wukubłanje wobsteji móžnosć, wyše wotzamknjenje docpěć
- prawnisce njeje předpisane, kotre zakónčenje je za powabjenje trěbne, tak móžeš so z hłownošulskim zakónčenjom za dualne kaž tež za šulske wukubłanje powabić
- twoje šansy pak so z wyším wotzamknjenjom polěpša

Srjedźne kubłanske zakónčenje Mittlerer Bildungsabschluss

- docpěje so z wuspěšnym wotpołożenjom pruwowanja po 10. lětniku
- maš móžnosć na powołańske wukubłanje abo na wyše wotzamknjenje
- maš dobre šansy, zo so twoje powabjenje za dualne abo šulske wukubłanje přiwa

Abitura/ wysokošulska zraťosć Abitur/ Hochschulreife

- docpěje so na gymnaziju, na cytkownych šulach, na fachowych abo powołańskich wyšich šulach
- maš móžnosć na wukubłanje ale tež na studij
- je rozdžěl mjez powšitkownej abituru a fachowej abituru:
  - z powšitkownej abituru směš wšudže studować
  - z fachowej abituru směš jenož wěste studije a wysoke šule wopytać
- nimo dualneho wukubłanja je tež dualny studij, kotryž kombinuje studij z wukubłanjom

→ čim wyše wotzamknjenje, čim lěpše šansy na wukubłanske městno

3. Abitura a/abo wukubłanje?

3.1 Fachowa abitura

Po zakončenju wyšeje šule ze srjedźnym kubłanskim zakončenjom móžeš so na fachowej wyšej šuli powabić. Tam móžeš w běhu dweju lětow fachowu abituru docpěć. Za to wopytaš fachowu wyšu šulu połnočasowje a tebi sposrědkuje so powšitkowna, teoretiska a praktiska fachowa wěda.

Hdyž maš srjedźne kubłanske zakončenje a sy powołanske wukubłanje hižo wuspěšnje zakončił, móžeš fachowu abituru w běhu jednoho lěta docpěć. W kotrym směrje, to je wotwisne wot twojeho powołanja. Hdyž wopytaš šulu połnočasowje maš fachowu abituru po jednym lěće. Jeli pak chceš nimo šule tež džětać, potom wopytaš šulu džělnočasowje a docpěješ zakončenje po dwěmaj lětomaj.

Ze zakončenjom fachoweje wyšeje šule (*Fachoberschule*) docpěješ fachowo-wysokošulsku zraťosć (*Fachabitur*). Wšojedne, hač sy wuknył w směrje agrarna, bio- a wobswětowa technologija abo wuhotowanje abo strowota, socialne, technika abo hospodarstwo a zarjadnistwo – fachowy směr njeje zawjazowacy za pozdžiši studijny směr. Fachowa abitura woprawnja k studijej na (fachowych) wysokich šulach (*Fach-Hochschulen*) a powołanskich akademijach (*Berufsakademien*). Tež powołanske wukubłanje móžeš zahajić.

Twoje powabjenje přijimuje so hač do 31. měrca toho lěta, w kotrymž chceš šulu započinać, direktnje pola fachoweje wyšeje šule.

FACHOWA
ABITURA

Dawina Suchec

wot 2017
do 2019

Čehodla sy so za fachowu abituru rozsudžiła?

Sym chcyła pozdžišo raz studować resp. sebi tež tute durje wočinjene džeržeć.

Hdže je twoja šula?

W Drježdžanach.

Kak a hdy sy so na tutej šuli powabiła?

Sym so w januarje 2017, potajkim hišće w džesatym lětniku tu powabiła. Sym potom přeprašenje k pruwowanju dóstała, při kotrymž chychu zwěsćić, hač sym kmana za tutu šulu. Tu pak sej njetrjebaš žane přewulke starosće činić.

Kotre předmjety so tam podawaja a što tam wšitko nawuknješ?

Mam tu cyle normalne předmjety kaž na př. matematiku, němčinu, jendželščinu atd.

Mam pak tež předmjety kaž KÄP (*Künstlerisch-ästhetische Praxis*) a KKG (*Kunst- und Kulturgeschichte*).

W jědnatym lětniku steješe 20-tydženski praktikum na planje. Kóždy šuler dyrbyeše sebi jedne praktikumowe městno wobstarać. Ja sym sebi jednu wabjensku agenturu wupytala. Tam sym potom tute 20 tydženjow jako medijowa designerka džětała a to přeco w měnje 2 tydženjow šulu a 2 tydženjow praktikum.

Kelko pruwowanjow maš?

Mam jedne ertne pruwowanje w jendželščinje a 4 pisomne pruwowanja (matematika, jendželščina, němčina a KÄP).

3.2 Abi a wukubłanje w jednym

Wot 31.07.2017 eksistuje program „BerufsAbitur“. Jeho zaměr je spěchowanje rjemjesta a je mysleny za tych, kotřiž chcedža wyše kubłanske zakončenje docpěć ale tež rady w rjemjesle džětać. Wuměnenje za wobdžělenje na tutym programje je srjedźne kubłanske zakončenje.

W Sakskej rěka tutón model „dualne powołanske wukubłanje z abituru“ (DuBAS) a poskići so na šulach w Drježdžanach, w Lipsku, w Kamjenicy a w Budyšinje. Powabić móžeće so na dwěmaj pućomaj. Jónu pola wukubłanskeho zawoda abo direktnje přez powołansko-šulski centrum a po tym pyta so wukubłanski zawod. Powabjenja su hač do 31. měrca móžne, potajkim po lěta do započatka wukubłanja. Wukubłanje z abituru traje 4 lěta.

Što so ći tam lubi a što skerje nic?

Tu su wjele wšelakich, nowych charakterow, kotřiž pak maja wšitcy zhromadny hobby – molowanje/rysowanje. Mi so tu poprawom wšitko lubi.

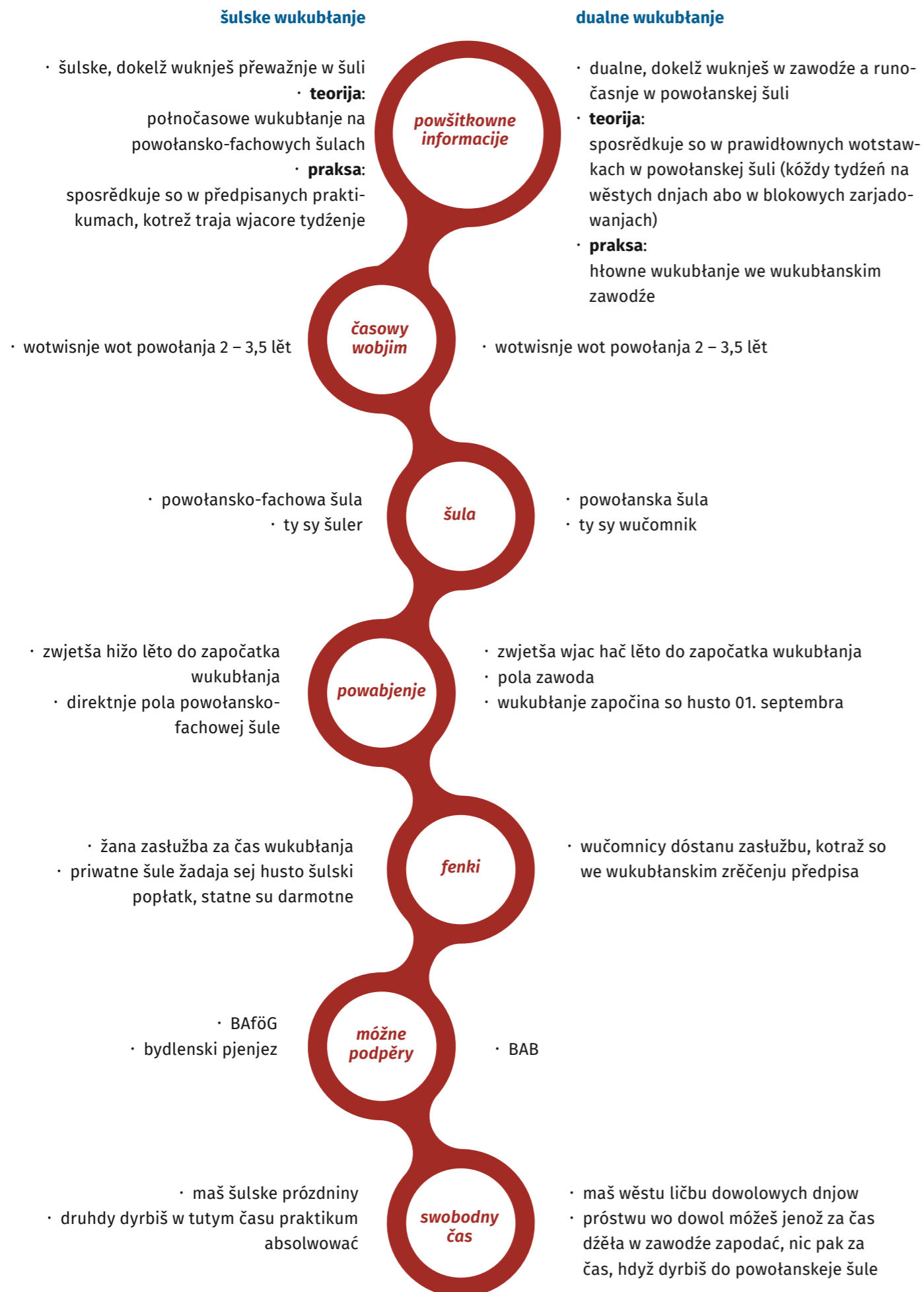
Sy toho měnjenja, zo bě to prawy rozsud?

Na kóždy pad bě to prawy rozsud. To je mje hišće raz w mojim powołanskim puću skrućilo a sym wjele nawuknyła, štož potrjehi barby, formy a kak zasadžu to prawje, zo nastanje na př. rjany wobraz.

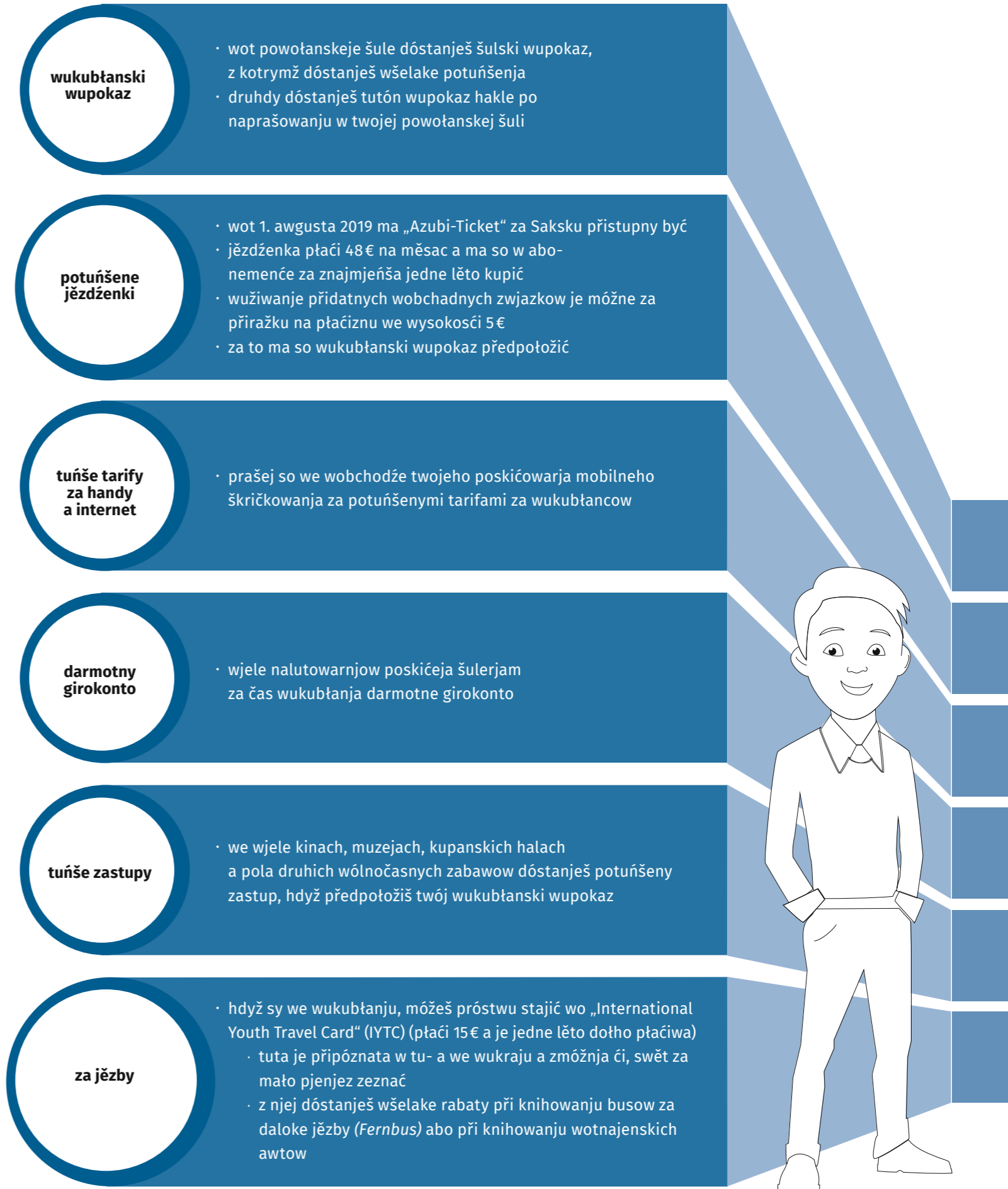
Što je twój zaměr po zakončenju tuteje šule?

Poprawom chych studować, sym pak wot mojeho praktikumoweho zawoda poskitk za wukubłanske městno dóstała, kotryž sym přiwwzała. Započinam potajkim wot 01.08.2019 wukubłanje na medijowu designerku.

4. Rozděl mjez šulskim a dualnym wukubłanjom

5. Twoje lěpšiny jako wučomnik

6. Financielne podpěry za čas twojeho wukubtanja

1

Přiražka za powotanske kubtjanje (Berufsausbildungsbeihilfe - BAB) (§ 56 SGB III)

- prawo na BAB, jeli mzda njedosaha
- statnje připóznate dualne wukubtjanje je wuměnenjenje, abo na powotanje přihotowaca kubtjanska naprawa *berufsvorbereitende Bildungsmaßnahme (BvB)*
- w najlěpším padže 635€ podpěry na měsac, kotraž njetrjeba so wróćo płaćić
- wysokosć podpěry wobličí so ze zaslůžby staršeju abo twojeho partnera
- próstwa wo BAB zapoda so w agenturje za džěto
- tam namakaš tež BAB-(wob)ličak

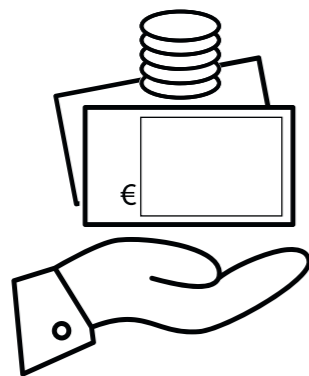
BAföG za čas wukubtanja

- ze šulskim wukubtanjem nimaš prawo na BAB
- maš pak móžnosć próstwu wo BaföG zapodać
- w najlěpším padže 590€ podpěry na měsac, kotraž njetrjeba so wróćo płaćić
- kóžda próstwa so indiwiduelnje pruwuje
- wysokosć podpěry wobličí so ze zaslůžby staršeju abo twojeho partnera
- próstwa staji so pola zamołwiteho hamta za spěchowanje wukubtanja w měsće twojeho wukubtanja

3

Bydlenski pjenjěz za čas wukubtanja

- hdyž nimaš prawo na BAB, maš móžnosć próstwu za bydlenski pjenjěz zapodać
- za to dyrbiš być połnolětny
- dyrbiš měć wotpokazanje BAB-próstwy
- dopokaz, zo njebydlíš wjace pola staršeju a zo dyrbiš twoju podruž sam płaćić
- za to zamołwity zarjad namakaš najlěšo přez pytanje w interneće, hdyž zapodaš „Wohngeld“ a twoje město

2

Džěćacy pjenjěz za čas wukubtanja

- hdyž sy za čas wukubtanja młódsi hač 25 lět, dóstanjetaj twojej staršej džěćacy pjenjěz
- z tym ma so tež twoje wukubtjanje financować
- za přenje a druhe džěćo je to měsacnje 204€, na třeće džěćo 210€ a wot štwórtého 235€ (płaćiwje wot 01.07.2019)
- pjenjezy njetrjebaja so wróćo płaćić a płaća so jenož tak dołho, kaž sy pod 25 lětami a hišće we wukubtanju
- hdyž njebydlíš wjac doma a twojej staršej će financielnje njepodpěrataj, móžeš próstwu zapodać, zo so džěćacy pjenjěz direktnje na twoje konto přepokaza

4

Stipendij we wukubtanju

- hdyž chceš jako wučomnik do wukraja, eksistuja nimo znatych statnych podpěrow tež priwatne a mjezynarodne spěchowanske programy
- za stipendij dyrbiš jara přeswědčacy być, w motiwaciskim pismje dyrbiš rozkłasć, čehodla chceš do wukraja a čehodla dyrbi organizacija tebje podpěrać
- hdyž móžeš přeswědčić, kiwa ci dobra financielna a organizatoriska podpěra

5

Kubtjanski kredit za čas wukubtanja

- hdyž sy wšitke móžnosće spěchowanja wuspytał a pjenjezy tohodla njedosaha
- kredit zwjazkoweho knježerstwa spěčuje wukubtancow, kotřiž su 24 měsacow před zakončenjom wukubtanja
- za to dyrbiš znajmjeńša 18 lět być ale nic starši hač 36
- kubtjanski kredit je fleksibelny a njewotwisny wot swójskich a wot dochodow twojeju staršeju
- próstwu za kredit móžeš přez online-formular zapodać

6

Pjenježna podpěra po § 27 SGB II

- spěchowanska móžnosć su tež pomocne srědky po § 27 SGB II
- móžeš próstwu wo počonku za nuzowy pad pod wěstymy wuměnenjenjemi stajić
- dyrbi so wróćo płaćić
- ma być z pomocu na spočatku wukubtanja, hdyž so płaćenje BaföGa jara zapozdži a z tym započatk wukubtanja wohrozy abo hdyž wukubtjanje chorosće abo zbrašenja dla dlěje traje, hač je spěchowanje přez BaföG móžne a z tym zakončenje wukubtanja wohrožene
- we wuwzačnych padach wobsteji prawo na ALG II, jenož jeli njedóstanješ BAB abo BaföG

7

7. Što rěka płaćenje po tarifje?

Tarifowe zrěčenje je dojednanje mjez šefami wšelakich zawodow (džětodawarjow) a zastupnikami džětopřijimarjow, kotrež so w džětarnistwach (*Gewerkschaften*) organizuja, potajkim mjez dwěmaj stronomaj. Dojednanja počahuja so na wšelake wuměnjenja při džěle, na přikład kelko dowolowych dnjow dóstanje džětopřijimar, džětowe časy a kelko mzdy so płaći. Tajke jednanja wotměwaja so kóždy lěto a z tym so twoja zastužba zwjetša kóždy lěto trochu zwvyši.

Tute dojednanja płaća za jednu wěstu branšu, na přikład za inženjerow. To rěka, zo maja wšitcy, kotřiž w inženjerstwie džětaja, wěsty ramik džětowych wuměnjenjow. W tutym ramiku so potom wšo dalše mjez džětodawarjom a džětopřijimarjom wujedna.

Płaćenje po tarifje rěka potajkim, zo orientuje so twoja zastužba na dojednanjach mjez stronomaj džětodawarjow a džětopřijimarjow.

8. Projekt „Praxisbausteine“

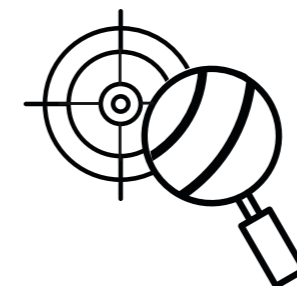
... bu do žiwjenja zwołany wot Diakonije Sakskeje a je jedna metoda powołanskeho wukubłanja, kiž je na zbrašenych ludži w džětarnjach wusměrjena. Kubłanski wobsah je standardizowany a bazuje na připóznatych wukubłanskich planach BBiG (*Berufsbildungsgesetz*).

Wuwity bu koncept za ludži, kotřiž wopytaja džětarnju za zbrašenych, dokelž su tući wot regularneho wukubłanskeho systema wuzamknjeni. W jednotliwych modulach nawuknu a polěpša praktiske kmanosće.

Po wuspěšnym wotpołożenju pruwowanja dóstanu woni wotpowědny, zjawnje připóznaty certifikat. Tak zmóžnja so krok po kroku přistup k připóznatemu wukubłanju.

9. Kak namakaš swoje wukubłanske městno?

- insiderske pokiwy dóstanješ husto hdy přez wosobinske rozmołwy ze staršimaj, w přečelskim kruhu, ze znatymi abo wučerjemi
- wupisanja wukubłanskich městnow w nowinach
- w telefoniskich knihach namakaš zapis firmow z telefoniskim čisłom a adresu
  - móžeš so wosobinsce wo swobodnych městnach za praktikum abo wukubłanje naprašować, tak pokazaš twój zajim a zasadžitosć
- na wukubłanskich wikach a dnjach wotewrjenych duri
  - móžeš z džětodawarjami wosobinsce rěčeć a so wo móžnosćach wukubłanja abo praktikuma informować
  - tak zhoniš, na čo woni při wupytanju wučomnikow džiwaja a kotre kriterije maja tući spjelnić
- tydzeń wotewrjenych zawodow w Sakskej, pod mjenom „Pohladaj nutř!“ (*Schau rein!*)
  - přichodny tajki tydzeń budže **09.03. – 14.03.2020.**
  - maš móžnosć sej džěto w zawodže wobhladać a z džětačerjami a wučomnikami pobachtać
  - wjace informacijow k tomu namakaš pod bildungsmarkt-sachsen.de
- w interneće namakaš swobodne wukubłanske městna mjez druhim tu:
  - jobboerse.arbeitsagentur.de
  - handwerkskammer.de
  - ihk-lehrstellenboerse.de
  - leko-oberlausitz.de
    - tip: insider-goerlitz.de
  - jobs.oberlausitz.de
  - bildungsmarkt-sachsen.de
- na internetowej stronje agentury za džěto namakaš aktualne poskitki resp. přehlad, što so runje pyta
- Wěš, na kotrym powołanskim polu chceš džětać, ale njewěš kotre powołanja tam wšitke eksistuja? Da pohladaj raz tu:
  - berufsfeld-info.de

10. Narěčenje – přikład

Mjeno zawoda
Mjeno narěčenskeje partnerki
Dróha zawoda č. 45
01234 Město

Předmjeno Mjeno
dróha č. 89
01234 Wjeska
tel.: 0123 456789
e-mail: moja@mejlka.de

DA.TU.MMMM

Powabjenje wo wukubłanske městno *mojich sonow*

Česćena knjeni *Narěčenska Partnerka*,

z wulkim zajimom čitach Waše wupisanje w *Serbskich Nowinach*. Tuž wobhonic so na Wašej internetowej stronje wo Wašim zawodže. Tak rosćeše we mni přeswědčenje so pola Was powabić.
(W přěnim wotrězku mjenuješ přčinu twojeho lista a čehodla so runje pola toho zawoda powabiš.)

Za čas mojeho dwu-tydženskeho praktikuma w *zawodže XY* dóstach hruby dohlad do džěta *mojich sonow*. Wosebje lubješe so mi ... a dla toho rozsudžich so za tute wukubłanje.
(Tu rozjasniš twój zajim, twoju motiwaciju a čehodla so za powotanje hodžiš.)

Wopytam tučasnje šulu *mjeno šule* a wočakuju wuspěšne wotzamknjenje tuteje w *měsacu LĚTO*.
(Tu podaš kotru šulu wopytaš a kotre wotzamknjenje hdy docpěješ.)

Zo byšće sebi swójski wobraz wo mni stworić móhli, bych swoje zamóžnosće rady w jednym praktikumje abo podobnym pokazat.
(Pokazaj twój zajim!)

Nadžijam so na přeprašenje na wosobinsku rozmołtu.

Přečelnje strowi

twoje podpismo

11. Žiwjenjoběh – přikład

Žiwjenjoběh

daty k wosobje

mjeno:

předmjeno mjeno

adresa:

dróha č. 89
01234 Wjeska
tel.: 0123 456789
e-mail: moja@mejlka.de

narodniny a městnosć
naroda:

DA.TU.MMMM
w ródny mješće

staršej:

mjeno mačerje
mjeno nana *(podaće je dobrowólne)*

praktiske nazhonjenja

wot XX.XX.XXXX
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX

(najaktualniše so jako přenje poda)
praktikum w zawodže XY
prózdinske džěto w zawodže YZ
praktikum w zawodže XZ

šulske kubłanje

šulske wotzamknjenje:
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX
XX.XX.XXXX – XX.XX.XXXX

(rjadowanje po najaktualnišim)
twoje wočakowane wotzamknjenje XX.XXXX
twoja wyša šula/twój gymnazij
twoja zakładna šula

wosobinske kmanosće a kompetency

komputerowe znajomosće:
řečne znajomosće:

(tu dže wo twoje kmanosće)
zakładne znajomosće we Word a Excel
mačeršćinje serbsćina a němčina
dobre znajomosće w jendželšćinje
dobre znajomosće w čěšćinje/francošćinje
spušćomnosć, dypkownosć, zamóžnosć w teamje džětać móc, ...
(džětodawarjo chcedža rady wjace wo tebi zhonić)

wosobinske sylnosće:

dalše

wot XX.XXXX
w lěće XXXX

(hobbyje a sobustawstwo w towarstwje)
sobustaw w Hladaj z woknom z.t.
pomoc pola nabožneho tydženja
rady rejuju, kopańcu hraju, instrument piskam....

městno, DA.TU.MMMM

twoje podpismo

twoje foto

12. Dalekubłanske móžnosće po wukubłanju

dalekubłanje:	mišterske	technikarske	překupske	studij
wuměňjenja:	<ul style="list-style-type: none"> - wobstate rjemjeslniske pruwowanje - mišterske dalekubłanje w samsnym předmjeće móžeš hnydom po wukubłanju započinać, za mišterske dalekubłanje w hinašim předmjeće trjebaš 3 do 4 lět powołanskeho nazhonjenja 	<ul style="list-style-type: none"> - hłownošulske abo samo srjedźne kubłanske zakónčenje a zakónčene wukubłanje, kotrež je znajmjeńša 2 lěće trato a znajmjeńša jedne lěto powołanskeho nazhonjenja - bjez zakónčeneho wukubłanja ale ze srjedźnym kubłanskim zakónčenjom a znajmjeńša 7 lětami powołanskeho nazhonjenja we wotpowědnym powołanju 	<ul style="list-style-type: none"> - wotzamknjene wukubłanje na wotpowědnym powołanskim polu, kotrež je znajmjeńša 3 lěta trato - čím wjac lět powołanskich nazhonjenjow, čím lěpje 	<ul style="list-style-type: none"> - na někotrych wysokich šulach dosaha wotzamknjene wukubłanje a powołanske nazhonjenja - husto pak ma so přidatnje hišće wosebite pruwowanje wotpołožić, zo by so studijne městno přizwoliło
Što nawuknješ?	<ul style="list-style-type: none"> - 4 pruwowske dźěle: <ul style="list-style-type: none"> I) praktiski dźěl; II) fachowy teoretiski dźěl; III) zawodno-hospodarski a prawniski dźěl; IV) powołansko-pedagogiski dźěl 	<ul style="list-style-type: none"> - normalne šulske předmjety ale tež zakłady a natožowanske wobtuki wotpowědnego fachowego wobtuka 	<ul style="list-style-type: none"> - organizaciske, wodženske a zarjadniske kmanosće so dale kubłaja 	<ul style="list-style-type: none"> - je wotwisne wot fachowego směra studija - wěda sprosředkuje so w čitanjach a seminarach, ale dyrbiš sebi tež wjele samostatnje nadžětać
Što to płaći?	<ul style="list-style-type: none"> - tuńše dalekubłanja płaća někak 4000€ (na př. režnik, frizer) - dróše dalekubłanja płaća někak 9000€ (na př. elektrikarski mišter) - poplatki za pruwowanje su regionalnje wšelako 	<ul style="list-style-type: none"> - na statnych fachowych šulach je dalekubłanje darmotne, ale poplatki za wukubłanje a pruwowanje wučinja někotre sta eurow 	<ul style="list-style-type: none"> - na statnych fachowych šulach je dalekubłanje darmotne - dalekubłanje přez priwatnych poskićowarjow móžeja wjacore tysacy eurow płačić 	<ul style="list-style-type: none"> - studijny poplatk je wot jedneje wysokeje šule k druhej hinaši - financować móžeš to přez BAföG, stipendij abo klasisce přez studentske dźěto - je-li studij dźělnočasowy, móžeš připódlu dale dźětać a pjenjezy zastužić
Kak dotho to traje?	<ul style="list-style-type: none"> - traje mjez lětom do 3,5 lět - poskići so husto jako dźělno- abo jako poňnočasowe dalekubłanje 	<ul style="list-style-type: none"> - traje mjez 2 do 4 lět - poňno- a dźělnočasowe dalekubłanje abo w dalokostudiju 	<ul style="list-style-type: none"> - někotre traja 5 tydzenjow druhe hač do 2 lětow a dlěje - poňno- abo dźělnočasowe dalekubłanje abo w dalokostudiju 	<ul style="list-style-type: none"> - wotwisne wot studija
Što z toho maš?	<ul style="list-style-type: none"> - rozšěriš swoju wědu a kwalifikaciju - móžeš so zesamostatnić a wučomnikow wukubłać - maš lěpše šansy na wikach a dóstanješ wjetšu zastužbu, dokelž steji mišterski list za kwalitativne dobre dźěto - móžeš studować 	<ul style="list-style-type: none"> - rozšěriš swoju fachowu kompetencu a pokazaš, zo sy počezomny a česćelakomy - móžeš so zesamostatnić a wučomnikow wukubłać - wyša zastužba 	<ul style="list-style-type: none"> - wyša zastužba - kubtaš so fachowje ale tež wosobinsce dale 	<ul style="list-style-type: none"> - dobre šansy na karjerowy postup - kubtaš so fachowje ale tež wosobinsce dale

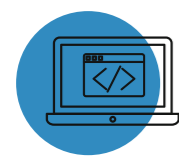
13. Přehlad powołanjaw

hospodarstwo, zarjad

imobilijowy překupc	21
překupc za běrowowy management	22
prawizniski a notarowy fachowy přistajeny	24

IT, kompjuter, medije

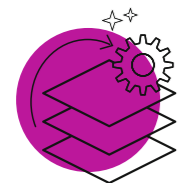
designer – komunikaciski design	25
fachowy informatikar, čeziščo wuwiče programow	26
techniski asistent we wobłuku elektroniki a datoweje techniki	27
žurnalist	28

metal, mašinotwar

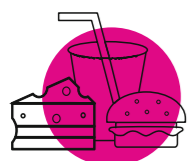
industrijowy mechanikar	29
časnikar	30
mechatronikar	32
metalotwarc – fachowy směr konstrukciska technika	34
techniski planowar systemow, čeziščo zastaranska a wuhotowanska technika	36
wodžer mašinow a připrawow	37

produkcija, zhotowjenje

blidar	38
česla	40
lakěrar wozydłow	42
ortopedijowy šewc	44
šwalča/krawc	46
złotnikar	47

zežiwidta, napoje

fachowy předawar – žiwidtowe rjemjesto (rěznistwo)	48
mlokowy technologa	49
kuchar	50
piwarc a stodar	52
pjekar	54
rěznik	56

ratarstwo, přiroda, wobswět

fachowc za agrarny serwis	58
florist	60
ratar	62
rybar	64
konjer	66

služby

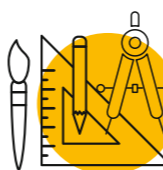
kosmetikar	67
frizer	68
pinčnik	70
policajski zastojnik (srjedžna služba)	72
zastojnik pola wohnjoweje wobory (srjedžna techniska služba)	74
zhotowjer maskow	75

strowota, socialne

baba/hladar při porodže	76
ergoterapeut	78
farmaceutisko-překupski přistajeny	79
fyzioterapeut	80
hladar starych	82
hladar za strowotu a chorych	84
kubtar	86
logopeda	88
mediciniski fachowy přistajeny w skótnolěkarskich praksach	89
optikar	90
sluchowy akustikar	92
zubnolěkarski fachowy přistajeny	94

twarstwo, architektura, wuměrnistwo

elektronikar, čeziščo energijowa a twarjenjowa technika	96
kachlicar/dłóžičkar	98
moler a lakěrar – fachowy směr wuhotowanje a wudžeržowanje	99
mechanikar připrawow za sanitarnu, tepjenjowu a klimowu techniku	100
muler	102
saznik	104
twarc za kachle a powětrowe tepjenjer	106
twarski rysowar	108
třechkryjer	110

wobchad, logistika

powołanski šofer	111
kfz-mechatronikar, čeziščo technika wosobowych awtow	112

☞ – powołanje předstaji so přidatnje přez interview

14. Předstajenje powoťanjow

IMOBILIJOWY PŘEKUPC

wašnje wukubťanja:	- dualne wukubťanje w bydlenkim a imobilijowym gospodarstwje
powoťanski typ:	- připóznate wukubťanske powoťanje
časowy wobjim wukubťanja:	- 3 lěta
měštnosć wukubťanja:	- wukubťanski zawod a powoťanska šula
wuměňjenja:	- překupske myslenje a kmanosć wikowanja (so za poskitkami za kupjenje abo předaće imobilijow naprašowač a je hódnoćić) - přečelne wustupowanje a kmanosć rozmoťwy wjesć - orientacija na kupcu a serwisu - zamóžnosć wobkedźbowanja a organizowanja (hódnoćenje twarskeje substancy, so wo wuporjedženje zwišćenych škodow starać) - wutrajnosć a zamóžnosć so přesadzić (doťho trajace rozmoťwy z kupcami) - dobre wukony w matematice, w gospodarstwje a w němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokušulska zratosć
Što so w tutym powoťanju čini?	- dźěta so we wšitkich wobťukach imobilijoweho gospodarstwa - wobhospodarjenje ležownosćow, bydlenkich twarjenjow, přemysłowych imobilijow - přenajeće a rjadowanje, kupjenje, předaće abo posrědkowanje objektow - organizowanje wobhladanja objektow - so wo přepodaće bydlenjow starać - planowanje a organizowanje nowo- a přetwarjenskich projektow - w bydlenkich a twarskich zarjadach poradźowanje podružnikow a wobsedźerjow bydlenjow, so wo to starać, zo so škody na bydlenju wotstronja a wuporjedža - přewjedženje zhromadźiznow za podružnikow a wobsedźerjow twarow - organizowanje techniskeho wobhospodarjenja twara - přihotowanje konceptow financowanja, sobuskutkowanje w překupskim wjedženju
Hdže so dźěta?	- w běrowach, we wonkownej službje - pola předewzaćow, kotrež wikuja z imobilijemi - we wotrjedže za imobilije, na př. pola banki abo zawěšćernjow - pola zarjada města abo komunow
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubťanja?	- 1. lěto: 900€ - 2. lěto: 1010€ - 3. lěto: 1120€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubťanje: fachowy hospodar – imobilije; fachowy poradźowar – financelne poslužby; zawodny hospodar – imobilije; ... - studijny předmjet: imobilijowe gospodarstwo; hospodarske inženjerstwo; facility-management, techniske wobhospodarjenje twarjenjow; ...

wuběrk powoťanskich šulow:

Powoťanska šula za gospodarstwo akademije za powoťanske kubťanje w Drježdžanach → www.afbb.de

Powoťanskošulski centrum za techniku a gospodarstwo „Julius Weißbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

Powoťanskošulski centrum 1 za gospodarstwo a zarjadnistwo města Lipsk → www.bsz1leipzig.de

Elisa Göhler
wukubłanje:
lěto 3 wot 3

foto: Marija-Tereza Krawčič

Čehodla sy so za powołaŋje překupče za běrowowy management rozsudžiła?

Po wjacorych praktikach we wšelakorych wobtukach, kaž na přiikład w chorowni sym po času pytnyła, zo mi strowotniske polo tak njeleži. Po jednym tesće pola agentury za džěto storčich na hospodarski wobtuk, kotryž je potom mój zajim zbudžił.

Kotru powołaŋsku šulu wopytaš?

BSZ Kamjenc.

Hdže daš so wukubłač?

Pola Missale Transport & Wertstoff GmbH & Co. KG w Njebjelčicach/Mižočicach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

W tutym šulskim lěće chodžu wot pónđzele hač do štwórtka na džěto a pjatk mam šulu. W přnim a druhim wukubłanskim lěće běchu to přeco 3 dny džěta a dwaj dnjej w powołaŋskej šuli.

Što su twoje nadawki?

Mój wobtuk nadawkow wopřija wšitke organizatoriske džěta w běrowje, kaž na přiikład zličbowanki pisač, dochody dohladowač a nadawki (Aufträge) wobdžětač. Džěto je jara mnohostronske, wot planowanja a organizowanja zarjadowanjow hač k marketingej móže wšitko pódla być.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołaŋju?

Wotběh mojeho džětowego dnja je přeco wotwisny wot dnja. Kóždy dzeń maja so hinaše džěta spjelnič.

Što so či na powołaŋju lubi, što skerje nic?

Na džěle wšědnje wjele sedžu, to po času tež w chribjeće pytnu. Ale hewak so mi powołaŋje jara lubi, dokelž je jara napjate.

Kotre wuměŋjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedza-li so z překupcom za běrowowy management stač?

Dobre znajomosće z kompjuterom w Excel a we Word. Derje je, hdyž sy wotewrjeny a so njebojiš rěčeč, to je wosebje wažne a pomha, hdyž maš telefonowu službu. Jendželščinu dyrbiš poměrnje derje wobknežič, dokelž so to tola husčišo žada, hač sej snano myliš. Najwažniše pak je, zo maš wjeselo na tutym powołaŋju.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołaŋja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołaŋju?

Runje přez mnohostronskosć tutoho powołaŋja, je wone w kóždym wobtuku zasadžomne a budže tak zawěsće dale wobstač. Bohužel je přeco hišće tak, zo hłownje žony tute powołaŋje nawuknu. Po mojim mēnjenu pak hodži so wone tež jara derje za muži a je wopravdže škoda, zo jenož mało muži tute powołaŋje wukonja. W mojej rjadowni staj wot 17 šulerjow jenož dwaj hólcaj, tutaj pak mataj wulke wjeselo na džěle. Z tuteje přičiny bych so wjeseliła, hdy by so w přichodže wjac mužow na powołaŋje překupca za běrowowy management zwěriło.

PŘEKUPC ZA BĚROWOWY MANAGEMENT

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a we wikowanju, w rjemjesle a w zjawnej službje
powołaŋski typ:	- připóznate wukubłanske powołaŋje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołaŋska šula
wuměŋjenja:	- organizatoriske kmanosće (planowanje službnych jězbow) - fleksibilita (stajnje so mēnjace nadawki a situacije) - překupske myslenje a ličenske kmanosće - orientacija serwisa a orientacija na kupcu - swědomitosć a kmanosć so ertnje a pisomnje derje zwuraznič (pisanje službnych listow) - dobre wukony w němčinje/serbščinje, w matematice a w hospodarskim wobtuku
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedzne kubłanske zakónčenje a wysokušulska zraťosć
Što so w tutym powołaŋju čini?	- wukonjenje organizatoriskich, překupskich a zarjadniskich džětow - planowanje terminow a kontrola hač so dodžerža, přihot posedženjow, wobstaranje běrowowego materiala, organizacija službnych jězbow atd. - starač so wo naležnosće kupcow, pisanje zličbowankow a dohladowanje plaćenjow - přewzače nadawkow we wobtuku marketinga a za zjawnostne džěto, zarjadniske nadawki nastupajo personal - w zjawnej službje podpěraja wobydlerjow, w tym zo staraja so wo jich próstwy a naležnosće we wobtuku zarjadnistwa a džětaja sobu na nastajenju hospodarskich planow
Hdže so džěta?	- w zawodach a předewzačach nimale wšěch hospodarskich branžow - w zjawnej službje pola zarjadow, organizacijow a zastupjerjow mēnjenjow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ (w rjemjesle), 976€–1047€ (w industriji), 1018€ (w zjawnej službje) - 2. lěto: 490€–885€ (w rjemjesle), 1029€–1102€ (w industriji), 1068€ (w zjawnej službje) - 3. lěto: 530€–957€ (w rjemjesle), 1102€–1199€ (w industriji), 1114€ (w zjawnej službje)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – komunikacija a běrowowy management; sekretar; zawodny hospodar – personalne hospodarstwo; ... - studijny předmjet: zawodne hospodarstwo; business administration; rjemjeslniski management; ...
dalše směry překupskeho wukubłanja:	- překupc: - za awta; - za banku; - za hotel; - za imobilije; - za industriju; - za informatiku; - w strowotnistwje; - za železniski a nadróžny wobchad, - za drobnowikowanje; ...

wuběrk powołaŋskich šulow:

Powołaŋskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php

Powołaŋskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de

Powołaŋskošulski centrum Žitawa → work.bsz-zittau.de

PRAWIZNISKI A NOTAROWY FACHOWY PŘISTAJENY

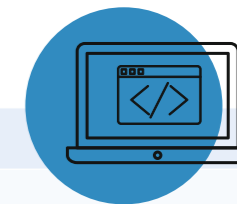

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w prawnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjnja:	- kmanosć organizowanja a fleksibelnosć (dorěčenje terminow z mandantami) - swědomitosć a zamjelčanosć (wobchad ze sensibelnymi datami mandantow) - zamóžnosć ertneho a pisomneho zwuraznjenja (mandantow wo prawniskim stawje informować) - orientacija na mandanće - dobre wukony w němčinje/serbščinje, w matematice, w hospodarstwje/prawje a w jendželščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje abo wysokošulska zraťosć
Što so w tutym powołanju čini?	- přiwzaće zastupowanskich a wobswědčenskich nadawkow - dorěčenje a přihotowanje terminow - wjedženje a rjadowanje aktow a terminowych kalendrow - hromadženje a zestajenje informacijow a podtožkow - žadanje za dokumentami mandantow, za přihotowanje notariskich spisow - po předpisach prawiznika a notara wšelake spisy zhotowić - wobličenje poplatkow, pisanje zličbowankow, dohladowanje dochodow
Hdže so džěta?	- w běrowje - pola prawiznikow a notarow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 400€–850€ - 2. lěto: 490€–950€ - 3. lěto: 550€–1050€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – notariat abo prawo; zawodny hospodar – prawo; fachowy hospodar – běrowowa a projektowa organizacija - studijny předmjet: zjawne prawo; prawnistwo; hospodarske prawo
přispomnjenje:	- eksistuje tež separatne wukubłanje jako prawizniski fachowy přistajeny abo fachowy přistajeny pola notara

powołanska šula:

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo „Prof.-Dr.-Zeigner“ w Drježdžanach → www.zeigner-schule.de
→ wukubłani so separatnje poskićitej

DESIGNER – KOMUNIKACISKI DESIGN

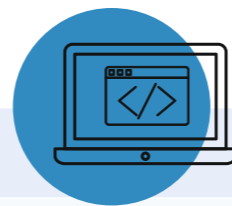

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2–3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a zawod za praktikum
wuměnjnja:	- kreatiwita a zmysl za estetiku (wuhotowanje internetowych stronow) - rysowanske kmanosće a swědomitosć (načiski za plakaty, prospekty atd.) - zwólniwosć k wuknjenju (nowe trendy) - zamóžnosć so na kupcu orientować a komunikować - dobre wukony we wuměstwjce a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske wotzamknjenje - powołansko-fachowe šule maja swójske kriterije
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje a wuhotowanje wabjenja za industrielne produkty - načisnjenje prospektow, katalogow a dalšich - zhotowjenje načiskow z ruku a digitalnje po přečach kupca, wuzwolenje materialijow trěbnych srědkow a kalkulacija wudawkow - dorěčenje načiskow z kupcom, změnow jeli trěbne - dohladowanje produkcije - aktualne wuwice trendow wobkedźbować, zo móže so kupc wotpowědnje poradźować
Hdže so džěta?	- w běrowach, w konferencowych rumnosćach, pola kupcow na městnje - w agenturach za wabjenja, medije a zjawnostne džěto - w běrowach za grafikow a komunikaciski design - pola nakładnistwow - pola wulkich čišćernjow - pola zarjadowarjow wustajeńcow a kongresow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- žana zastužba za čas šulskeho wukubłanja - na někotrych šulach ma so poplatk za wukubłanje płaćić
Kotre móžnosće postupa su?	- wuhotowar we wšelakich wobłukach (na př. design produktow...)
dalše wukubłanske směry designa:	- foto - grafika - medije - moda - za nałożowane formowanje, debjenki

powołanska šula:

Wudospońjaca šula za modowy design Lipsk designowa šula 2.0 → www.designschule.de/ausbildung/fachbereiche

FACHOWY INFORMATIKAR ČEŽIŠČO WUWIĆE PROGRAMOW

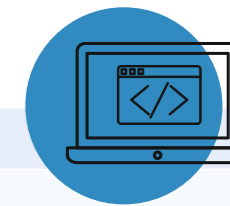

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji, wikowanju a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- techniske zrozumjenje a wušiknosć (komponenty hardware hladač a zatwarič) - kreatiwita (nowe software rezultaty za kupca realizowač) - wutrajnosć (dotho trajace pytanje za zmylkom w systemje) - orientacija na kupcu a zamóžnosć so derje zwuraznić (wužiwarjow IT-systemow kubtač a poradźowač) - zwólniwosć so přeco dale kubtač (sej stajnje nowe dopóznaca na polu techniki přiswoječ) - dobre wukony w informatice, w matematice a w jendželščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokošulska zraťosć
Što so w tutym powołanju čini?	- wuwice a programowanje natožowanskich systemow, kotrež so specielne za kupca wuwija - software systemy so individualnje nowe wuwija, wuspytaja a na wužiwarja připodobnja - za džěto wužiwa so specielna programowanska rěč a wosebite graty (wuwiwanske toole) - planowanje a dohladowanje projektow - zwuporjedjenje zmylkow z pomocu wěstych systemow - kubłanje kupcow/wužiwarjow we wobchadze z wuwitymi software systemami
Hdže so džěta?	- w běrowach, pola kupca na městnje - zawody wšitkich hospodarskich wobłukow, kaž tež w zjawnym zarjedze
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 640€–750€ (rjemjesto), 976€–1047€ (industrija) - 2. lěto: 690€–830€ (rjemjesto), 1029€–1102€ (industrija) - 3. lěto: 740€–900€ (rjemjesto), 1102€–1199€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- dalše dalekubłanja: software wuwiar; wuwiar digitalnych medijow; koordinator za IT-wěstotu; ... - překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – předžětanje informacijow; fachowy hospodar – kompjuterowy management - studijny předmjet: Informatika; softwaretechnika; IT-wěstota; ...
dalše čežiščo:	- integracija systemow (<i>Systemintegration</i>)

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za techniku | industrijowa šula w Kamjenicy → www.industrieschule.de
 Powołanski centrum za elektrotechniku w Drježdžanach → www.bszt.de
 Powołanskošulski centrum 7 za elektrotechniku města Lipsk → www.bszt7-leipzig.de/cms26

TECHNISKI ASISTENT WE WOBŁUKU ELEKTRONIKI A DATOWEJE TECHNIKI

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje na powołansko-fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2–3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a praktikumowy zawod
wuměnenja:	- swědomitosć (spisanje pruwowanskich rozprawow) - techniske zrozumjenje (wuwice šaltowanjow (<i>Schaltungen</i>)) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zatwar drobných džělow) - dobre wukony w ručnym džěle/technice, w fyzice, w informatice a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- zwtětša srjedžne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule maja swójske kriterije za wuzwolenje
Što so w tutym powołanju čini?	- podpěruja inženjerow, fyzikarjow a informatikarjow při slědženjach a wuwiwanskich džětach, kaž tež při zhotowjenju techniskich připrawow - načisnjenje šaltowanjow, natwar a wuspytanje tutech - měrjenje elektriskich a nje-elektriskich hódnostow, dokumentowanje a wuhódnocenje wuslědkow - wuwijanje a wuspytanje software - hladanje a předań wšelakich techniskich nastrojow
Hdže so džěta?	- w laborach, w měrjenskich rumnosćach, w běrowje - w zhotowjenskich halach, pola kupca na městnje - w zawodach elektroindustrije - w inženjerskich běrowach za techniske fachowe planowanje - w zawodach za twar wozydłow, mašinow a připrawow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- za čas šulskeho wukubłanja žana zastužba - na někotrych powołanskich šulach zběra so wukubłanski popłatk
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter – elektrotechnika - technikarske dalekubłanje: technikar – elektrotechnika (z wšelakimi čežišćemi); technikar – medicinska technika; technikar – informatika - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - studijny předmjet: informatiska, komunikaciska technika; elektrotechnika; informatika, ...

powołanska šula:

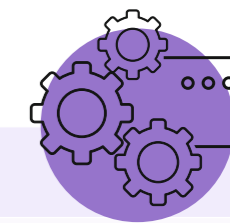
GPB College priwatna powołansko-fachowa šula a fachowa wyša šula w Berlinje
 → www.gpb-college.de/ausbildung/elektrotechnische-assistenten-fuer-elektronik-und-datentechnik

ŽURNALIST

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje na wšelakich kubłanskich zarjadniščach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- rozdželne, wotwisne wot poskičerja kubłanja a formy wuwučowanja (połno-, dželnočasowje, wukubłanje ze zdalenosće)
městnosć wukubłanja:	- wukubłanske zarjadniščo a ewentualnje praktikumowy zawod
wuměnjaja:	- zwólniwość kontakty nawjazać a komunikaciske kmanosće - fleksibilita a sebjewědomje - kmanosć so přesadzić a předžeržeć - swědomitosć a mjelkliwość (<i>Verschwiegenheit</i>) - zamóžnosć pisomneho a ertneho zwuraznjenja - dobre wukony w němčinje, w stawiznach/politice/socialnowědže a w jendželščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přeje so wysoškošulska zraťosć, z wotpowědnym wotzamknjenym wysoškošulskim studijom resp. z wotpowědnym powołanskim wukubłanjom a naslědowacej džěltauosći
Što so w tutym powołanju čini?	- rozšěrjenje informacijow ze słowami, z wobrazami, ze zwukom - hromadjenje a přepruwowanje informacijow - medijam wotpowědne zestajenje informacijow - žórta informacijow su powěšćowe agentury, nowinarske konferency, datowe banki, archiwy, swójske zaznače - nastajenje konceptow, přewjedženje interviewow, pisanje přinoškow, ewentualnje sobuskutkowanje při techniskim přesadženju konceptow a prezentowanju - zwjetša zamołwitosć za wěsty wobtúk (sport, politika, atd.) - skutkowanje pola zawodow, organizacijow a wabjenskich agenturow we wotrjedže za nowinarstwo a zjawnostne džěto
Hdže so džěta?	- w běrowach, w nahrawanskich studijach, w bibliotekach, w archiwnych rumnosćach, pola zarjadowanjow - pola nowinarskich nakładnistwow, pola sćelakow telewizije a radija, pola PR-agenturow, w zjawnych zarjadniščach, w zawodach a pola zwjazkow we wotrjedže za zjawnostne džěto
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- za čas wukubłanja žana zasužba - popłatki za kursy a pruwowanja
Kotre móžnosće postupa su?	- studijny předmjet: žurnalistika; komunikaciske wědomosće; techniska redakcija; ...

INDUSTRIJOWY MECHANIKAR

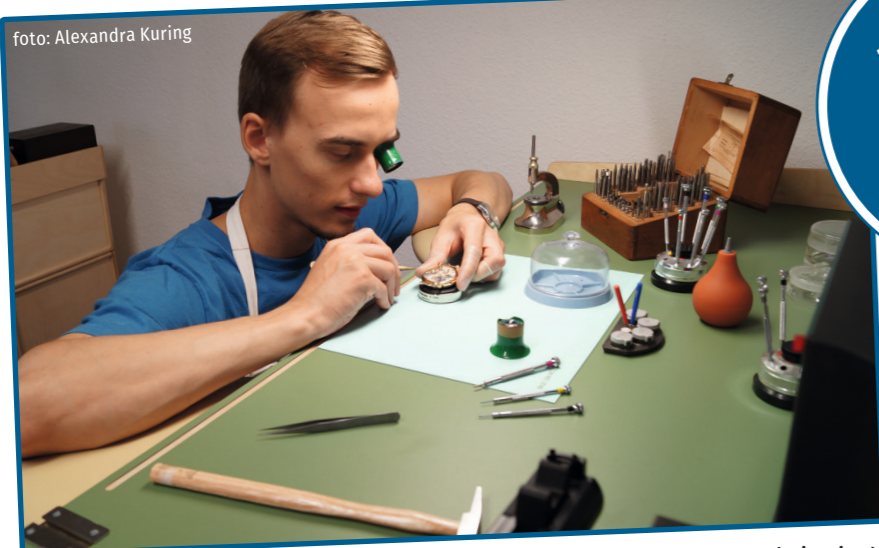
wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industrijiji a we wikowanju, kaž tež w rjemjeslnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjaja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć (zhotowjenje techniskich podložkow) - techniske zrozumjenje a rjemjeslniske kmanosće (hladanje mašinow) - wědomje zamołwitosće - dobra čělna konstitucija (zběhnjenje čežkich dželow) - dobre wukony w fyzice, w matematice a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedzne kubłanske zakončenje
Što so w tutym powołanju čini?	- organizowanje a kontrola produkciskich wotběhow a dohladowanje mašinow, zo su za produkciju přihotowane - twar a instalowanje mašinow a produkciskich připrawow - mašiny prawje nastajić abo přetwarić a zhotowjenske procesy wodzić - hladanje a reparowanje připrawow a techniskich systemow - jeli ma připrawa defekt, ma so tutón namakać a wotstronić, tak so skóncowane a přetrjebane džěle wuměnja - zdžěla zhotuja narunanske džěle sami - přepodaće techniskich systemow a produktow a zapokazanje kupcow do postužowanja tutych
Hdže so džěta?	- w džěłarnjach, pola kupca na městnje - w zawodach, kotrež twory produkujaja
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ (rjemjesto); 976€–1047€ (industrija) - 2. lěto: 490€–885€ (rjemjesto); 1029€–1102€ (industrija) - 3. lěto: 530€–957€ (rjemjesto); 1102€–1199€ (industrija) - 4. lěto: 570€–1012€ (rjemjesto); 1141€–1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter; mišter za drobnomechaniske džěta/wudžětki - techninarske dalekubłanje: technikar – mašinowa technika z wšelakimi čeziščemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubłanje: procesowy manager – produkciska technologija; konstrukter; wukubłar - studijny předmjet: mašinotwar; produkciska technika; mechatronika; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołansko-šulski centrum za gospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php

Powołansko-šulski centrum Radeberg → www.bsz-radeberg.de

Powołansko-šulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdžanach → www.bsz-technik-zeuner.de

Józef Brėzan

wukubtanje:
zakónčit
w awgusće
2011

dale-
kubtanje:
studij
mašinotwara

Kak wupada wšėdny džėtowy džėn w tutym powoťanju?

Wotwisne wot toho za kotre nadawki sy zamotwity, je džėtowy džėn pomėrnje konstantny. Nadawki maja so k wėstym terminam wotdžėtać a nowe nadawki so wšėdnje dorėća a planuja. Jónu wob lėto wotmėwaja so w Baselu we Šwicy najwjetše wiki za časniki. Za tute so potom wosebite nowostki wuwijaw a tam předstaja. Wopyt tutych wikow je kóždy raz wosebity highlight a skića nowe ideje.

Čėhodla sy so za powoťanje časnikarja rozsudžit?

Rozsud za tute powoťanje bėše pomėrnje spontany. Sym so po abiturje doťho z prašenjom powoťanja zabėrať. Pytach za zajimawym ručnym powoťanjem z dobrymi šansami za wosobinske dalewuwiće. Přez připad čitach w nowinje wupisanje wukubťanskeho městna časnikarja w Glashütte. Informowach so na to dokładnišo wo tutym powoťanju. Spėšnje bėše za mnje jasne, zo chcu wjace wo časnikach a jich zhotowjenju zhonić a rozsudžich so tak za tute wukubťanje.

Kotru powoťansku šulu sy wopytať?

Sakska powoťanska šula za časnikarjow je direktnje w Glashütte, njedaloko Drježdžan. Tutu šulu sym za čas wukubťanja wopytať.

Hdže sy so wukubťać dať?

W Glashütte je mjeztym wjace hać džesać wšėlakich časnikarskich zawodow, kotrež tež swójskich časnikarjow wukubťaja. Mój wukubťanski zawod bėše znaty juwelėr, kotryž ma wobchody po cyťym swėće a w Glashütte wukubťuje. W času mojeho wukubťanja mějach tak tež móžnosć, nazhonjenja w tutych wobchodach, přez direktny kontakt ke kupcam hromadžić.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžėli?

Šulski čas a čas we zawodže je pomėrnje samsnje rozdžėleny. We wotstawku dweju do třoch tydzenjow so to wotmėnja. Zastužba bėše při tym dosahaca, tak zo móžach sebi swójske bydlenje wotnajeć.

Što su twoje nadawki?

Po zakónčenju wukubťanja džėtach najprjedy w Glashütte a reparowach tam wšėlakore časniki rozdžėlnych, znatych firmow. W mojim poslednim zawodže bėch potom zamotwity za tři rozdžėlne časnikowe modele. Za tute dyrbjach po skazankach trėbne džėle zhotowić a z nich hotowy časnik natwarić. Najnaročniše bėše při tym prawe zastajenje časnika, zo by na kóncu čas pokazować móht.

Što so či na powoťanju lubi, što skerje nic?

Na mnje wosobinsce wuprudža mechaniske časniki cyle wosebity šarm, kotryž w času digitalizacije přeco dale rośće. Předstawa wo komplikowanych mechanizmach na móličkej pťoninje je mje wot cyťeho spočatka zahoriťa. Mam wulke wjeselo na tym, přeco zaso nowe mechanizmy zeznać, zrozumić a tež sam wuwić. Přetož powoťanje časnikarja je we přėnim rjedže kreatiwne a slėdženske džėlo. Hdýž so do móličkeho swėta časnika zanurju, zańdže woprawdžity čas cyle spėšnje. Za škoda mam, zo su powoťanske perspektiwy we Łužicy za časnikarja skerje snadne.

Kotre wumėnjenja mėli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z časnikarjom stać?

Wjele ludži sebi myslu, zo trjebaš jako časnikar wosebje dobrej woći. We woprawdžitosci džėta pak so wjele z lupami a mikroskopom, tak zo ma kóždy te samsne wumėnjenja. Mėrna ruka je lėpšina. Tutu pak wosobinsce nimam. W běhu časa nawuknješ pak wšėlakore techniki, ruce z dosć měrom wodžić. Jako najwadžnišej kajkosći widžu pak powšitkowny zajim na techniskich mechanizmach a wulku sčerpnosć, wšako traje swój čas, prjedy hać časnik prawje tikoce.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoťanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoťanju?

Podžěl mužow a žonow je w tutym powoťanju wurunany. Kóždy ma samsnu šansu. Rozsudne su wosobinske kajkosće a zajim na tutym powoťanju. Přichod časnikarjow njewidžu jako wohrožený. Myslu sej, zo budže podžěl luksusowych časnikow w pomėrje k jednorym modelam stupać, ale fascinacija a lubosć za tute matke mechaniske džiwy njebudže přez digitalizaciju wotemřěć – skerje runje stupać.

wasnje wukubťanja:	- dualne wukubťanje w industriji a w rjemjesle
powoťanski typ:	- připóznate wukubťanske powoťanje
časowy wobjim wukubťanja:	- 3 lėta
mėstnosć wukubťanja:	- wukubťanski zawod a powoťanska šula
wumėnjenja:	- dobra koordinacija woćko-ruka (wobdžėtanje a montowanje móličkich twarskich džėlow) - rjemjeslniska wobdarjenosć a techniske zrozumenje (hladanske a reparowanske džėta) - swėdomitosć a kmanosć zamotwitosć přewzać - orientacija na kupca a zmysť za estetiku - dobre wukony w ručnym džėle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - wysokošulska zraťosć abo hťownosťulske zakónčenje - industrijowe zawody zajimaju so za požadarjow ze srjedźnym kubťanskim zakónčenjom abo z wysokošulskej zraťosću
Što so w tutym powoťanju čini?	- w rjemjeslniskich zawodach pruwuja, reparuju a hladaja so časniki - zhotowjenje nastrojow za mėrjenje časa - časniki rozebrać, reparować, zaso hromadže twarić a prawje nastajić - zhotowjenje jednotliwych džėlow časnika - restawrowanje starych časnikow - poradžowanje kupcow - w industrijowych zawodach zhotowjeja so jednotliwe džėle časnika, programuju a posťužuja so mašiny, kotrež časniki zhotowjeja - produkcija ma so dohladować
Hdže so džėta?	- w džėłarnjach, w kotrychž so časniki zhotowjeja a/abow reparuju - w předawanskich rumnosćach a w bėrowje
Kak wysoka je zastužba za čas wukubťanja?	- 1. lėto: 1037€ (w industriji) - 2. lėto: 1102€ (w industriji) - 3. lėto: 1199€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubťanje: časnikarski mišter; industrijowy mišter – metal - překupske dalekubťanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - techninarske dalekubťanje: technikar – technika drobných džėłow/wudžėtkow (<i>Feinwerktechnik</i>) - studijny předmjet: mikrotechnika, mikro-systemowa technika; mechatronika; design debjenkow

powoťanska šula:

Powoťanskošulski centrum „Otto Lilienthal“ Freital-Dippoldiswalde wotnožka Glashütte
→ www.bsz-freital-dippoldiswalde.de

foto: Rafael Wjactawk

MECHATRONIKAR

Rafael Wjactawk
wukubtanje:
zakónčit 2019

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Ja započnam rano w sedmich a du moje wšědne koło w produkcijskej hali a tam zhonju přez sobudžětačerjow móžne wupady a zmylki mašinow. Potom planuju z mojim mištrum, na kotrej pripravje so džěta a reparuje. Potom hromadžu trěbne nastroje a graty, kotrež za reparowanje trjebam a potom reparuju mašiny. Džělamy přeco znajmjeńša w dwójkach. Na kóncu dokumentuju swój džětowy dzeń a 15:45 hodž. mam swjatok.

Čehodla sy so za powołanje mechatronikarja rozsudził?

Dobry kumpl je mi wo swojim powołanju (mechatronikar) powědať. Mje su industrielná technika a jeje wotběhi přeco hižo zajimowali. Šulska ekskursija je mje hišće bóle zahoriťa za firmu Edding a jeje produkty. Tak rosćeše we mni mysl, so pozdžišo tam powabić.

Kotru powołansku šulu sy wopytať?

W Bětej Wodže je šula za techniku a socialne.

Hdže sy so wukubtać dať?

W Budyšinje pola Edding.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Ja mějach přeco 4 tydženje, hdžež sym w zawodže džětať a při tym wuknyť. A potom běch 2 tydženje w powołanskej šuli. W běhu wukubtanja mějach přeco zaso raz tydženski kurs za programěrowanje mašinow w Drježdžanach.

Što su twoje nadawki?

Hladanje a zdžerženje industrielných mašinow, to rěka přetrjebane džěle wuměnic a připodobnic. Optiměrowanje produkcijskich wotběhow, na přiķlad zatwarjenje nastrojow, kotrež mjenje miliny přetrjebaja a kiž produkcijske wotběhi na najnowši industrielný staw přinjesu. Potom wobdžětanje metala, to rěka narunanske džěle frezować a wjerćeć. Dalši nadawk je twarjenje elektriskich pripravow a programěrowanje mašinow.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Ja mam jara šěroke polo nadawkow a tak je džěto jara mnohostronske, tohodla so mi ženje njewostudži. Njelubi so mi, zo je w produkcijskej hali mašinow dla jara wótre.

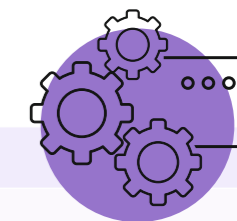
Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z mechatronikarjom stać?

Na kóždy pad dyrbiš logisce myslić móć. Njesměš so bojeć, zo so tež raz womazaš. Dyrbiš čělnje fit być, dokelž dyrbiš zdžěla čežke džěle zatwarić. W matematice a w fyzice dyrbiš so wuznać, dokelž dyrbiš tež raz něšto wobličić. Dyrbiš kmamy być w teamje džětać.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Myslu sebi, zo budže to přeco bóle muske powołanje wostać, wosebje tež dokelž je to čežke a mazane džěto. Na kóždy pad ma tute powołanje wěsty přichod, dokelž so industrija přeco dale wuwija a so hišće dale awtomatizuje.

MECHATRONIKAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (při wuměnje přetrjebanych džělow) - techniske zrozumjenje (montowanje mechaniskich a elektriskich džělow) - rozhladniwe a swědomite džěto (džěto při twarskich džělach, kotrež milinu wodža) - dobre wukony w matematice, informatice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedzne kubtanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- z mechaniskich, elektriskich a elektroniskich komponentow twarja so kompleksne mechatroniske systemy, na př. robotery za industrielnú produkciju - pruwowanje jednotliwych twarskich džělow, montowanje tutych k systemam a pripravam - hotowe pripravu so přizamknu a za tute ma so přislušaca software programěrowať abo instalowať - při tym džěta so po wěstych planach a konstrukcijskich rysowankach - do přepodaća pripravow na kupcow maja so tute swědomiče pruwowať - hladanje a reparowanje mechatroniskich systemow
Hdže so džěta?	- w džětarnjach a džětarniskich halach - w zawodach za twar mašinow a pripravow - w zawodach za twar wozydłow, lětaďłow abo swětnišćowych wozydłow - w zawodach za medicinisku techniku
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 640–750€ (rjemjeslnistwo); 976–1047€ (industrija) - 2. lěto: 690–830€ (rjemjeslnistwo); 1029–1102€ (industrija) - 3. lěto: 740–900€ (rjemjeslnistwo); 1102–1199€ (industrija) - 4. lěto: 790–1000€ (rjemjeslnistwo); 1141–1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: industrijowy mišter – mechatronika; industrijowy mišter – elektrotechnika - techninarske dalekubtanje: technikar – mechatronika; technikar – mašinowa technika z wšelakimi čežiščemi; technikar – elektrotechnika; ... - překupske dalekubtanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubtanje: fachowc – mechatroniske systemy; procesowy manager – elektrotechnika; wukubtar; ... - studijny předmjet: mašinotwar; hospodarske inženjerstwo; mechatronika; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Běta Woda → www.bsz-weisswasser.de

Powołanskošulski centrum za elektrotechniku w Drježdžanach → www.bszt.de

Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

foto: Markus Šerak

Markus Šerak
wukubłanje:
zakónčit
w januarje
2019

METALOTWARC

Kak wupada wšedny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Rano zahe stawać a na džěto jěć (6:00 hodž.). Tam dóstanješ nowy nadawk wot šefa abo dočiniš nadawk zańdženého dnja. Po wjac hač dwěmaj hodžinomaj džěta, běše běrtlk hodžinska snědanska přestawka (8:45 do 9:00 hodž.) a potom dachmy so zaso tři hodžiny do džěta. Potom běše poł hodžinska wobjedowa přestawka. Zbytk dnja zaso džětachmy a to zwjetša w džětarni. Jenož zrědka běchmy pola kupca na twarnišću. Kóždy pjatk so potom cyta kowarnja porjadnje wurjedži.

Čehodla sy so za powołanje metalotwarca rozsudził?

Dokelž sym pola mojeho nana w ratarskim zawodže přeco zaso něšto reparować dyrbjat. Mój wuj je tež metalotwarc a tak sym jemu přeco zaso pomhať a to je so mi lubito. Potom sym so pola zarjada za džěto naprašowať, hdže móžu so wukubłać dać a tak sym so powabiť.

Kotru powołansku šulu sy wopytať?

BSZ za techniku a hospodarstwo w Budyšinje.

Hdže sy so wukubłać dať?

W Hawšec kowarni.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

To běše do blokow rozdžělene. Mějach přeco 2 do 3 tydženje šule a potom 5 do 6 tydženow džěto. Přez cyťe wukubłanje rozdžělene mējach tež někotre tydženske kursy w Drježdžanach a Großenhainje, hdžež nawuknych na přikład kowanje.

Što su twoje nadawki?

Na započatku najprjedy wjele přidžěta, to rěka džěle přirězać, džěry točic abo montaža wobloženjow. Pozdžišo buchu nadawki wobšěrnije a zamołitosć je stupata, kaž tež samostatne džěto. Potom dyrbjach po rysowance sam džěle, kaž na přikład metalowe ramiki za durje, zhotowić. Transport wšelakich hotowych tworow k prochowym poworštowanju (*Pulverbeschichtung*), reparatura transportnych kistow abo zhotowjenje wšelakich schodow z metala a přislušacych wobloženjow.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, zo widžu na kóncu dnja, što sym ze swojimi zamóžnosćemi zdokonaľa a zo maš tu swobodu indiwiduelne ideje přesadzić a přeměnić, štož so či tola njelubi. Přez to je džěto jara mnohostronske a wotměnjace. Na dołhi wid je džěto chětro napinace a to traje swój čas, doniž je so čěto na džěto zwučilo.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z metalotwarcom stać?

Wažny je wěsty zajim za metalotwar. Potom dyrbiš swoje zamóžnosće znać, zo by wědžat, hač so powołanje k tebi hodži. Cyle wažna je wutrajnosć, zo njeby so hnydom podať, hdyž so raz něšto njeradži abo maš dlěšodobny nadawk, kotryž je druhdy monotonny. Dobre wukony w matematice nješkodža, tak zo móžeš we hłowje wuličic, kelko materiala je trěbne.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Podžěl holcow je jara niski a tež njeje wotwidžeć, zo budže tutón w přichodže stupać. Hladajo na ličbu swobodnych wukubłanskich městnow je ličba so powabjacych wučomnikow přeniska. Tučasnje je přemaťo metalotwarcow a kupcy dyrbja dołho na zwoprawdženje swojich nadawkow čakać.

METALOTWARC – FACHOWY SMĚR KONSTRUKCISKA TECHNIKA

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć (připodobnjenje zamkow) - techniske zrozumjenje (při hladanju techniskich systemow) - rumnostne předstajenje (zhotowjenje techniskich rysowankow) - dobra čělna konstitucija a žadyn strach před wysokosću (džěto na róštach) - dobre wukony w ručnym džěle/technice, matematice a fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske wotzamknjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarjenje po přečach kupcow - zhotowjenje a montowanje wšelakich elementow za třechu abo fasadu, twar a zatwar wrotow, schodow a druhich - husto zhotowjenje jednotlivych džělow po přečach kupcow - wobdžěłanje železa: přirězać, skować, nytować, šrubować, naworštować atd. - instalowanje mechaniskeho, hydrauliskeho abo elektriskeho čěrjenja (<i>Antrieb</i>) za wrota - hladanje a reparowanje železniskich wudžětkow
Hdže so džěta?	- w twornjach, hdžež so metal předžěta - w twarskich halach - na twarnišćach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 440€–842€ - 2. lěto: 490€–885€ - 3. lěto: 530€–957€ - 4. lěto: 570€–1012€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: metalotwarski mišter; mechaniski mišter za ratarske mašiny; drobnomechaniski mišter - techninarske dalekubłanje: technikar metalotwarska technika z wšelakimi čěžišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: mašinotwar; konstrukciska technika; twar łódžow, mórška technika; ...

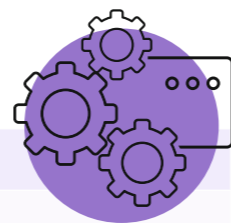
wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php

Powołanskošulski centrum Běta Woda → www.bsz-weisswasser.de

Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdžanach → www.bsz-technik-zeuner.de

**TECHNISKI PLANOWAR SYSTEMOW Z ČEŽIŠČOM
ZASTARANSKA A WUHOTOWANSKA TECHNIKA**

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- rysować móc (zhotowjenje detailowych planow) - techniske zrozumjenje (planowanje elektriskich připrawow) - kmanosć sej něšto rumnostnje předstajić (zhotowjenje 3D-rysowankow) - ličenske kmanosće (wobličjenje hydrauliskich abo pneumatiskich datow) - dobre wukony w ručnym džěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokušulska zrałosć abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobdžělene při planowanju, wuwicu a přesadźenju připrawow za techniku twarjenjow - zhotowjenje rysowankow a modelow po předpisach - wšelake ličby a daty zasadza so do tabulkow a z toho zhotowjeja so rysowanki a diagramy - wotwodźenje rysowankow po 3D-modelach - koordinowanje montowanja a zhromadneho džěta rjemjestow - projekty dokumentować
Hdže so džěta?	- w běrowach - w zjawnych zarjadach - w konstrukciskich a planowanskich běrowach zawodow za twarsku a připrawowu techniku - w inženjerskich a planowanskich běrowach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 976€–1047€ (industrija), 631€ (inženjerske běrowy), 1018€ (zjawna služba) - 2. lěto: 1029€–1102€ (industrija), 791€ (inženjerske běrowy), 1068€ (zjawna služba) - 3. lěto: 1102€–1199€ (industrija), 949€ (inženjerske běrowy), 1114€ (zjawna služba) - 4. lěto: 1141€–1264€ (industrija), informacije k zastužbjě w inženjerskich běrowach tučasnje njepředleža, 1178€ (zjawna služba)
Kotre móžnosće postupa su?	- technikarske dalekubłanje: technikar z wšelakimi čežiščemi (na př. sanitarna technika) - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar - dalše dalekubłanja: wukubłar; konstrukter - studijny předmjet: konstrukciska technika; zastaranska technika; hospodarske inženjerstwo; ...
dalše čežišća:	- techniski planowar systemow: - elektroniske systemy - woclo- a metalotwarska technika

wuběrk powołanskich šulow:

Powołansko-šulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdžanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Richard-Hartmann-šula, powołanskošulski centrum za techniku III → www.rhs-chemnitz.de

WODŽER MAŠINOW A PŘIPRAWOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 2 lěće
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- swědomitosć (zastajenje produkcijskich mašinow) - zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja a kedźbnosć (dohladowanje produkcijskich wotběhow) - kmanosć rozsudy tworić a spěšnje reagować (při mylenjach awtomatizowanych zhotowjenskich mašinow a připrawow) - techniske zrozumjenje a rjemjeslniska wušiknosć (montowanje a demontowanje wšelakich džělow na produkcijskich připrawach) - dobre wukony w fyzice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přihotowanje džělowych wotběhow - pruwowanje hač mašiny funguja a zapinanje tutech - dohladowanje procesa produkcije - prawidlowne hladanje mašinow a připrawow, tak zo hodža so stajnje zasadžeć - napjeljenje wolija abo kołmaza - wuměnenje přetřebanych džělow, kaž na př. hadźicow abo filtrow
Hdže so džěta?	- w džěłarnjach, w halach za montowanje a zhotowjenje - w produkcijskich zawodach wšěch móžnych branšow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 976€–1047€ - 2. lěto: 1029€–1102€
Kotre móžnosće postupa su?	- dualne wukubłanje – dalewjedźenje wukubłanja: piwarc a stodar; fachowa móc – brěčkowa technika; produkcijski mechanikar – tekstilije; ... - mišterske dalekubłanje: industrijowy mišter z wšelakimi čežiščemi - technikarske dalekubłanje: technikar – z wšelakimi čežiščemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php/bildungsangebote/metalltechnik
Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.de
Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/-bsz-loebau/index.html

Čehodla sy so za powołanje blidarja rozsudžit?

Njemějach žanu druhu alternatiwu, dokelž mamy doma blidarnju a tu chcych dale wjesć. Wosebje hdyž maš tu džěto a bydlenje, rady na to natwariš.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Tu w Połčnicach. Tuta je mjeztym do Kamjenca přečahnyła.

Hdže sy so wukubtać dał?

Pola nas doma w blidarni. Dokelž njebě tež tak lochko něhdže wukubłanske městno namakać, štož je nětko kusk hinak.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

To bě do blokow rozdžělene. Mjeztym móžeš jako wučomnik tež za wěsty čas do wukraja hić a so tam dale wukubtać dać a zaptači to EU. Za čas wukubłanja maš tež někotre kursy, hdžež nawuknješ wobchad z lakom abo mašinami. 2–3 tydženje sy w džětarni a potom w šuli abo na jednym kursu.

Što su twoje nadawki?

Na spočatku su to pomocne džěta a potom směš so krok po kroku na swójske wudžětki zwažić. Potajkim nawuknješ, kak postupuješ, zo by wudžětk zhotowił, barbjenje, lěpjenje a wobchad z mašinami. Tež wobchad z kupcami nawuknješ. Na kóncu steji potom pruwowanske džěto (*Gesellenstück*).

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powołanju?

Někak 80 procentow sy w džětarni a někak 20 sy pola kupcow. Póndželu so w teamje zetkamy a rozdžělimy sebi nadawki. Tute so w běhu tydženja samostatnje z přewodom wotdžěta. Potajkim je kóždy džětowy džen indiwiduelny.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi wotměna. Swójske wužadnje, tak zo so kóždy džen dale kubtaš, dokelž so trendy wšědnje dale wuwija. Tež wosobinski kontakt z ludźimi so mi lubi. A hdyž widžiš wjeselo we wočomaj kupcow je to najwjetši džak. Druhdy njehodži so čas za zhotowjenje wudžětkow planować a tak přindže tež druhdy stres. Z tym dyrbiš wobchadžeć móc.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjeć, chcedža-li so z blidarjom stać?

Ty dyrbiš jedna wosobina być a něšto měć, štož kóždy nima. Kreatiwny być a so tež rady sam wuspytać wosebje w rjemjeslniskich wěcach. Trjebaš na kóždy pad wutrajnosć za zdžěla wobčežne wukubtanje. Wjesoła nalada nješkodži we wšědnym dnu při džěle w teamje a tež we wobchadze z kupcami.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w tutym powołanju?

Pola nas w zawodže stupa tučasnje podžěl žonow, štož džětowu atmosferu tež polěpši. Přichod blidarjow je dobry, dokelž sy jara derje zasadžomny. Jako dobry blidar, kotryž wjele technikow wobkneži, namakaš wšudže džěto. Wažne je, zo sy šěroko zasadžomny a zo sy wotewrjeny za džěto z druhimi materialijemi hač jenož z drjewom.

BLIDAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- swědomitosć (dodžerjenje měrow ...) - rjemjeslniski šik - wobhladniwosć (při džěle z mašinami ...) - kreatiwita a zmysl za estetiku (naćiski meblow ...) - orientacija na kupcach a w serwisu - dobre wukony w matematice, w fyzice/chemiji, ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje najwšelakorišich produktow z drjewa a dalšich materialijow (meblow, durjow, woknow ...) - zwjetša w jednotliwym zhotowjenju wuhotowanja za wiki abo wobchody - poradžowanje kupcow a zhotowjenje skicow - po zdžělenju nadawka: rum wuměrić, drjeho přirězać, šudrować, truhać, lakěrować, hotowy produkt zatwarić - džěto na wulkich mašinach, na př.: freza, točenska mašina (njebozy), wšelake pity, atd. - zasadženje woknow, durjow, schodow, kładženje parketa, montowanje zatwarnych meblow, reparowanje skóncowanych meblow
Hdže so džěta?	- w džětarni, na twarnišćach - w blidarnjach - pola wikowarjow a kupcow - pola zhotowjerjow meblow a druhich produktow z drjewa
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 490€–670€ - 2. lěto: 530€–745€ - 3. lěto: 625€–860€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: blidarski mišter - druhe dalekubtanja: poradžowar kupcow – blidarske rjemjesto; restawrator – meble a drjewjane objekty; blidar – restawrowanske džěta - překupske dalekubtanje: zawodny manager – twarska a drjewowa technika; fachowc za překupske wjedženje zawoda - techninarske dalekubtanje: technikar – drjewowa technika z wšelakimi čěžiščemi; technikar – hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - studijny předmjet: drjewowa technika; architektura za nutřkowne wuhotowanje; produktowy, industrijowy design

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de

Powołanskokubłanska spěchowanska šula w nošerstwje Powołanskokubłanskeho skutka Lipsk za wosoby z mylenjom slucha a rěče gGmbH → www.bbw-leipzig.de

Powołanskošulski centrum Běta Woda → www.bsz-weisswasser.de

**Dominik
Měrcink**

wukubtanje:
lěto 3 wot 3

ČĚSLA

Čehodla sy so za powołanje čěsle rozsudzić?

Dokelž je drjewo rjany džětowy material a ja sym chcyl něšto wonka při čerstwym powětrje činić. Ja móžu jako čěsla doma wjele z drjewa twarić a na kóncu dnja widžu, što sym nadžětał.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

Praktisku šulu, potajkim ÚAZ mam w Budyšinje. Teoretisku šulu mam w Lubiju.

Hdže sy so wukubtać dał?

W Smječkecach pola Gerntkec.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

To je wšelako, raz sym ja 2 tydženj w praktiskej šuli a raz sym 4 tydženje džětać. W přěnim wukubtanskim lěće sy wjac w šuli hač na džěle. W druhim wukubtanskim lěće stej džěto a šula někak samsnej a nětko, w třěcim lěće sym wjac na džěle hač w šuli.

Što su twoje nadawki?

Ja twarju a stajam kózty a carporty abo tež tykowane domy, restawracija starych chěžow a saněrowanje starych wjeršnych hrjadow słuša tohorunja k mojim nadawkam. Wězo kryju tež třěchi jako čěsla, ale najhusćišo džětam z drjewom.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Rano 7:00 hodž. započina so džětowy dzeń w zawodže. Najprjedy sej dorěčimy, što jědže na kotre twarniščo a što ma tam do nada-
wkow. Potom zapakujemy wšě trěbne graty do awta a wotjědže-
my na twarniščo. 9:00 hodž. dawa snědań, 12:00 hodž. je wobjed
a 15:30 hodž. so cyty grat zaso zapakuje a 16:00 hodž. wotjědže-
my domoj.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Na kóždy pad džěto w teamje, dokelž džěta so najhusćišo z kole-
gami hromadže a to dyrbi fungować. Drjewo jako surowizna so mi
lubi, kaž tež džěto we wysokosći a zo na kóncu dnja widžu, što
sym zdokonał. Njepřijomne je, hdyž so deščuje a hdyž je zyma
a dyrbju wonka džětać.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z čěslu stać?

Njesměš strach měc před džětom we wysokosći. Rjemjeslnje
wobdarjeni dyrbiš być a relatiwnje atletiski a sportowski.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Na kóždy pad so ludžo pytaja ale nic jenož w čěslistwje ale we
wšitkich rjemjeslniskich powołanjach. Wězo móžeja so tež žony
jako čěsla powabić. My mamy we wukubtanju tež přeco zaso hol-
cy pódlu, kotrež chcedža so z čěslu stać.

ČĚSLA

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - dobra čělna konstitucija (čežke hrjady zběhać móc) - dokładnje měrić a wobličić móc - rjemjeslniska wobdarjenosć - wobhladniwje we wulkej wysokosći a na róstach stejo džětać móc - zamóžnosć w teamje džětać - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubtanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- kózty, drjewjane domy a terasy twarić - stare a dodžeržane drjewjane konstrukcije při domach, balkonach a terasach wuporjedźeć - twarja najwšelakoriše drjewjane konstrukcije z čežkich hrjadow - montowanje durjow, woknow, schodow atd. - modernizowanje a saněrowanje starych twarow - restawracija historiskich drjewowych konstrukcijow - material wobličić a wobstarać, hrjady přirězać, džěle drjewjanych konstrukcijow hromadže twarić
Hdže so džěta?	- na twarniščach, w džětarnjach - w čěsliskich zawodach - w inženjerskich zawodach, kotrež z drjewom džětaja
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 765€–850€ - 2. lěto: 970€–1200€ - 3. lěto: 1190€–1475€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: čěsliski mišter; industrijowy mišter – drjewo; industrijowy mišter – akustiski a suchotwar - techninarske dalekubtanje: technikar – twarska technika z wšelakimi čežiščemi; technikar – hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow; technikar – drjewowa technika - překupske dalekubtanje: zawodny manager – twarska a drjewowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: architektura; nutřkowna architektura; drjewowa technika; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

Powołanskošulski centrum twar a technika Drježdžany → www.bsz-bau-und-technik.de

Powołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de/de

Andreas Paška
wukubtanje:
zakónčit 2013

LAKĚRAR WOZYDŁOW

foto: Andreas Paška

Čehodla sy so za powoťanje lakĚrarja wozydłow rozsudźil?

Poprawom je to přez to přišlo, zo sym doma hižo rady lakĚrowať, na přiķlad dźĚle mojeho mopedu. Moja ěeta dźĚtaše tehdy w zawodze za produkciju wozydłow a mĚnješe, zo bych so mŃht pola nich powabić.

Kotru powoťansku ťulu sy wopytať?

To bĚše ťula w Źitawje. W Sakskej stej jenoŹ dwe ťuli, kotrejŹ lakĚrarjow wozydłow wukubłatej.

Hdze sy so wukubłac dať?

Pola Bombardier w Budyšinje.

Kak so ěas w ťuli a ěas w zawodze rozdźĚli?

To bĚše do blokow rozdźĚlene. MĚjach 4 tydzenje dźĚtać a potom 2 tydzenjej ťulu. Za ěas prŹzdnin bĚch wĚzo teŹ na dźĚle. Wukubłanje wotmĚwaše so z wulkeho dźĚla w Zhorjelcu a dla toho mĚjach tam bydlenje.

Ťto su twoje nadawki?

To bĚchu we hłownym lakĚrowanje ěahow, ťkit za spŹdk wozydłow (*Unterbodenschutz*) a konserwĚrowanje prŹzdnich rumow (*Hohlraumkonservierung*). Při tutech nadawkach zabjeru přiĥotowanske dźĚta, kaŹ na přiķlad wotlĚpjenje atd. najwjace ěasa. W tym zwisku nawuknjeŹ, kak maŹ barby mĚšeć a kotry lak trjebaŹ za kotry spŹdk. WaŹne je teŹ, zo wĚŹ, kajku konsistencu dyrbi barba mĚć, zo by so porjadnje pĚdĚtać dať.

Kak wupada wŹĚdny dźĚtowy dzeň w tutym powoťanju?

Rano přiŹdzeŹ na dźĚto a tam wuleŹi plan, hdzeŹ stej, kotry nadawka maŹ. HdyŹ sy na přiķlad we wotrjedze za finalne lakĚrowanje, potom zapoĥinaŹ z wotlĚpjenjom woknow a durjow, zo njeby při lakĚrowanju barba do tramwajki nutř přiŹta. Potom so spŹdk hiŹe jŃnu hładkuje (*abschleifen*) a tak dyrbi so nadĹĹĹtany proch ze specielnym nastrojom z powĚtrowym ěiŹĥom (*Druckluft*) wotduć. Zbytny proch so ze specielnej lapu wottrĚje. Potom so barba namĚša a tramwajka lakĚruje. Na kŃncu dźĚtowego dnja so wŹitke wuŹiwane graty a nastroje porjadnje wurjedza. DźĚtaťo je so tam w zmĚnach a to wotmĚnjejo w zaŹnej (06:00 do 14:00 hodŹ.), w nŃcnej (21:30 do 05:30 hodŹ.) a w pŹzdnjej (14:00 do 22:00 hodŹ.) ťuŹbje.

Ťto so ěi na powoťanju lubi, Źto skerje nic?

Na spoĥatku maŹ „nahi“ ěah pĚd sobu a na kŃncu widŹiŹ rjany wuslĚdk, na kotrymŹ maŹ twŹj podĹĹl. Rjenje bĚ teŹ, zo dźĚtaŹ hromadze w teamje a tak njebudze wostudłto. KonserwĚrowanje prŹzdnich rumow njebĚ tak moje, ale je tohodla waŹne dźĚto, kotreŹ ma so ěinić.

Kotre wumĚnjenja mĚli zajimcy sobu pĚrinjeŹ, ěhcedza-li so z lakĚrarjom wozydłow stać?

TrjebaŹ wĚzo zajim na tym. By derje byťo hdyŹ nimaŹ dwe lĚweje ruce. Slepy za barby (*farbenblind*) njeby smĚť być. MŃc je waŹna, dokenŹ dyrbiŹ dźĚla teŹ ěeŹke barbne bowy abo ěeŹke twarske dźĚle nosyć. DyrbiŹ jara dokładne dźĚtać mŃc. WaŹne je teŹ, zo mŃžeŹ w teamje dźĚtać.

Kak posudŹujeŹ pĚichod twojeho powoťanja, hładajo teŹ na podĹĹl holcow a hŃlcow w powoťanju?

Holcy w tutym powoťanju maŹ lĚdma. LakĚrarjo su dale trjeba. DźĚta su dźĚla jara drobnuŹke a pĚz to sebi njemyslu, zo budu to nekajke maŹiny tak spĚŹnje narunać mŃc.

LAKĚRAR WOZYDŁOW

waŹnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjeŹto
powoťanski typ:	- pĚipŹznate wukubłanske powoťanje
ěasowy wobjim wukubłanja:	- 3 lĚta
mĚstnoŹ wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powoťanska ťula
wumĚnjenja:	- swĚdomitoŹ (pĚi wobdĹĹĹtanju spŹdka wozydłta) - wuŹiknoŹ a dobra koordinacija wŃĥko-ruka (lakĚrowanje awta z pistolu) - kmanoŹ dokładneho wobkedŹbowanja (njestajnoŹe na powjerŹnej płŃninje awtow) - wobhladniwoŹ (pĚi posłuŹowanju maŹinow) - kreatiwita a zmysť za estetiku (naěisk debjenskich lakĚrowanjow) - dobre wukony w matematice, ruĥnym dźĚle/technice a w chemiji
ťulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce pĚedpisane - pĚewaŹnje hłownoťulske zakŃněenje w rjemjesle - pĚewaŹnje srjedzne ťulske zakŃněenje w industriji
Ťto so w tutym powoťanju ěiniť?	- lakĚrowanje dźĚlow awtow, motorskich, Źelezniskich wagonow, busow atd. - posudŹowanie a sporjedŹenje Źkodow na laku - zhotowjenje folijow z popisanjom, kiŹ hodza so na lakĚrowane dźĚle zlĚpić - pomolowanie dźĚlow karoserijow wumĚtsce z ruku a wuhotowanie tutech z wosebitym designom - lakĚrowanje wjetŹich dźĚlow wozydłow z pomocu maŹinow, kiŹ dźĚtaja z kompjuterowej techniku - wu- a zatwarjenje dźĚlow wozydłta - pruwowanie a mĚrjenje funkcije elektriskich, elektroniskich, pneumatiskich a hydrauliskich twarskich dźĚlow
Hdze so dźĚtať?	- w dźĚtarnjach - w fachowych zawodach a halach za lakĚrowanje wozydłow - w zawodach, hdzeŹ so wozydłta twarja
Kak wysoka je zastuŹba za ěas wukubłanja?	- 1. lĚto: 620€ (w rjemjesle), 976€–1047€ (w industriji) - 2. lĚto: 685€ (w rjemjesle), 1029€–1102€ (w industriji) - 3. lĚto: 850€ (w rjemjesle), 1102€–1199€ (w industriji)
Kotre mŃŹnoŹe postupa su?	- pĚekupske dalekubłanje: zawodny manager – barbowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za pĚekupske wjedzenje zawoda - studijny pĚedmjet: wozydłowa technika; produkciska technika; produktowy, industrijowy design; ...

wubĚrk powoťanskich ťulow:

Powoťanskoťulski centrum Kamjenc (jenoŹ 1 wukubłanske lĚto) → www.bsz-kamenz.de
Powoťanskoťulski centrum twar a technika DrjeŹdŹany → www.bsz-bau-und-technik.de
Powoťanskoťulski centrum Źitawa → work.bsz-zittau.de

foto: Lydia Arndt

Čehodla sy so za powoňanje ortopedijoweje šewče rozsudžita?

Chcych z rukomaj něšto nadžětać, tak zo na kóncu dnja widžu, što sym cyty džen činiła. A runočasnje chcych ludžom pomhać. Tak něšto nadžětam, z čimž ludžom pomham, zaso běhać móc. K tomu ma powoňanje medicinski aspekt, kotryž mje jara zajimuje.

Hdže sy so wukubłać daća?

Sym so we Freitalu pola „OrthopädieSchuhtechnik Starke“ wukubłać daća. Je to mačka swójbna firma, štož běše mi tež wažne, dokelž tak tež repertoire džětowych nadawkow widžu a tež wšě džěta raz wuspytam.

Hdže bě twoja powoňanska šula?

Moja powoňanska šula běše we Gotha, potajkim w Durinskej. W Němskej njeje tak wjele šulow za šewče, tohodla dyrbjach přeco we blokach tam do internata čahnyć.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

7 tydženow džěto a potom 3–4 tydženje šula.

Što su twoje nadawki?

Džětam črije wot započatka hač do kónca. Tohorunja doručam medicinske pomocy, kaž na přiškad bandaže abo ortopediske póduški abo podobne.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powoňanju?

Kóždy džen je hinaši, wšako su chorosće a ludžo wšelakori. Orientuju so na materialijach a na cilu, kotryž chcu docpěć z črijom. Při tym su husto tež fyziske kmanosće prašane (poměr mjez mocu a masu).

Što so či na powoňanju lubi, što skerje nic?

Je rjenje přeco wšelakore wěcy činić, potajkim je wotměnjace. Na čož dyrbjach so zwučić, běchu chemiske wonje a tež zo su mašiny wězo došč wótrě a zo dyrbju přeco skedžbliwa być, zo njebych so sama zraniła. ;-)

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z ortopedijowym šewcom stać?

Wušiknosć při džěle z rukomaj, a tež došč fantazije sej předstajić móc, kak ma wuslědk na kóncu wupadać a tež wóčko za měru. Ale to so wězo tež wšo kubła a polěpši we wukubňanju.

We šuli ma so tež lačonščina wuknyć, wšako je to řeč mediciny, to rěka, zo je wěšta inteligenca pomocliwa abo cyle jednorje došč discipliny wšo wuknyć.

Kak posudžuješ přichod tutoho powoňanja?

Přichod budže dobry ale wězo tež napinacy. Ludžo bywaja přeco starši a chorosće a tež cyle jednorje falowacy pohib přeco bóle přiběraja. To rěka, zo je tute džělo přeco wažniše. Tohorunja ma so rjec, zo bywaja chorobne kasy kaž tež ludžo sami přeco skupiši a nochcedža za strowotu wjele ptačić, štož rěka, zo mamy my přeco wjace džěta, bjez toho zo bychmy wjace za to zasužili. Ale snano so tutón trend zaso změni a wšitcy pytnu, zo nimaja na kóšty strowoty lutować.

ORTOPEDIJOWY ŠEWC

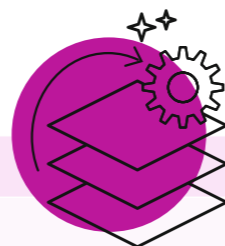

wašnje wukubňanja:	- dualne wukubňanja w rjemjesle
powoňanski typ:	- připóznate wukubňanske powoňanje
časowy wobjim wukubňanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubňanja:	- wukubňanski zawod a powoňanska šula
wuměnenja:	- rjemjeslniski šik - dobra koordinacija wóčko-ruka - swědomitosć - orientacija serwisa a orientacija na kupcu - dobre wukony w technice/ručnym džěle, w matematice, w biologiji, w sporće/fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubňanske zakónčenje
Što so w tutym powoňanju čini?	- na zakładže lěkarskeho postajenja maja so indiwiduelnje črije zhotowić - zhotowjenje a přiměrjenje wšelakich pomocnych srědkow (ortezy, protezy, póduše...) - džěto z kupcom: wotměrjenje nohi, wobkedžbowanje choda, zhotowjenje wotčišća - zhotowjenje črija: wobkedžbowanje biomechaniskeho skutkowanja, so hodžaca forma, estetiske aspekty - poradžowanje kupca - prezentowanje a předawanje produktow a postužbow - wobšěrnny kruh kupcow a pacientow (wšitke staroby, zbrašenja, chorosće, sportowcy)
Hdže so džěta?	- zawody ortopedisko-šewcowskeho rjemjesła - sanitarne domy z wotrjadom za ortopedisko-črijowu techniku - chorownje a rehabilitaciske zarjadnišća - džětowe městno: džětarnje a džětanske hale, předawanske a měrjenske rumnosće
Kak wysoka je zasužba za čas wukubňanja?	- 1. lěto: 450€ - 2. lěto: 540€ - 3. lěto: 700€ - 4. lěto: 820€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubňanje: ortopedijowy šewc – mišter; šewc – mišter; ortopedijowy technikarski mišter; ... - technikarske dalekubňanje: technikar – črijowa technika z wšelakimi čezišćemi - překupske dalekubňanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: ortopediska- a rehatechnika; biomechanika; tekstilowa a drastowa technika

powoňanska šula:

powoňanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach: za Saksku je w Durinskej: Statny powoňanskošulski centrum „Hugo Mairich“ w Gotha → www.bszhm.de

ŠWALČA/KRAWC

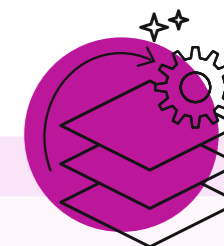

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija ruka-wóčko (přirězanie płata, wobchad z předženom a małymi jehličkami) - kreatiwita a zmysl za estetiku (načisk a zhotowjenje drastow) - orientacija na kupcu - rjemjestowa kmanosć (wokoło šijawy) - swědomitosć a zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja (wobchad z płatami) - dobre wukony w ručnym dźěle, we wumětskim kubłanju a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokušulska zratosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje wšelakich kruchow drasty po swójskich abo předpodatych načiskach - poradžowanje kupcow při wuzwolenju płatow, přitřihow, barbow ... - načiski a přitřihanske mustry zhotowjeja zwjetša na kompjuteru - přitřihanje płatow po šablonach - šíce z pomocu šijawy, wěste wěcy dyrba so z ruku šic - přiměrjenje drastow na kupca - nimo zhotowjenja nowych drastow maja so drasty zwuporjedzeć, změnić, modernizować...
Hdže so dźěta?	- w atelježach šwalčow/krawcow, dźěłarnjach, při awtomatach za žehlenje z paru (<i>Dampfbügelautomaten</i>) - w šwalčernjach - w kostimowym wotdźělu w dźiwadle - w filmowych studijach abo pola telewizijnych sćelakow - w drastowych wobchodach, kotraž přiměrjenje drasty poskića
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- tučasnje njeředleža informacije k zasužbje
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: šwalča/krawc mišter; industrijowy mišter – tekstilne hospodarstwo - technikarske dalekubłanje: technikar – drastowa technika z wšelakimi čeziščemi - studijny předmjet: modowy design; tekstilna-, drastowa technika; jewišćowy-, kostimowy wobraz - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedženje zawoda; zawodny hospodar – tekstilije
podobne wukubłanja:	- tekstilny a modowy šijer (wukubłanje traje 2 lěće) - tekstilny a modowy krawc (wukubłanje traje 3 lěta) → wobě stej dualnej wukubłani w industriji

powołanska šula:

powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Powołanskošulski centrum za poslužby a wuhotowanje w Plauenje → www.bs-z-dlg.de

ZŁOTNIKAR Z ČEZIŠĆOM DEBJENKI

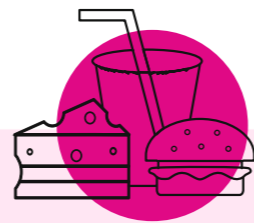

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wuhotowanje debjenkow) - swědomitosć (rjedženje a polerowanje debjenkow) - wobkedźbowanska dokładnosć - rysowanske kmanosće (zhotowjenje načiskow) - kreatiwita a zmysl za estetiku - dobre wukony w technice/ručnym dźěle a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokušulska zratosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje načiskow wšelakich debjenkow - dźěta so po přečach kupcow, po swójskich idejach abo po předtochach - wobdźěłaja so złoto a druhe drohometale - wobkromowanje drohokamjenjow, zhotowjenje zamčkow (<i>Verschluss</i>) - wužiwa so file, klěšče a cynjenska pistola (<i>Lötpistole</i>) - zwuporjedženje a předdźěłanje debjenkow - w industrijach, hdžež so debjenki wot mašinow zhotowjeja, maja so tute mašiny zastajić a dohladować
Hdže so dźěta?	- w dźěłarnjach a fabrikowych halach - w rjemjestowych złotnikarskich dźěłarnjach - pola debjenkarja - w debjenki zhotowjenskej industriji
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1037€ (w industriji) - 2. lěto: 1102€ (w industriji) - 3. lěto: 1199€ (w industriji) - 4. lěto: 1264€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: złotnikarski a slěbornikarski mišter; industrijowy mišter – metal - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: tworjace wumětstwo; design debjenkow
dalše směry:	złotnikar: - juwele - rječazy - dźěłarnja a předawanje

powołanska šula:

powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Statny powołanskošulski centrum Arnstadt-Ilmenau (Durinska) → www.sbb-arnstadt.de

FACHOWY PŘEDAWAR – ŽIWIDŁOWE RJEMJESŁO (RĚZNIŠTWO)

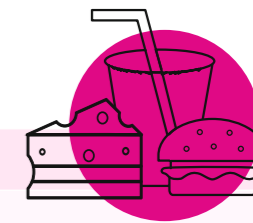

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w žiwidłowym rjemjesle a wikowanju
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
měštnošć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměňjenja:	- orientacija na kupcu (wotmołwy na indiwiduelne prašenja) - wušiknosć (nakraće mjaso, kołbasy atd.) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (hygieniske džěto, wotličjenje dochodow) - dobre wukony w matematice a w němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- předawanje kołbasy a mjasowych produktow - poradžowanje a informowanje kupcow wo dodawkach w produktach - dekorowanje předawanskeho wukłada, estetiske prezentowanje mjasowych produktow - staraja so wo čistotu a porjad w předawarni - zhotowjeja solotwje a přikuski za předaň
Hdže so džěta?	- w předawanskich, chłódženskich a składowanskich rumnosćach - w rěznistwach - w drobných wikowanjšćach
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 645€ – 805€ (wikowarstwo), 500€ – 765€ (rjemjesło) - 2. lěto: 710€ – 905€ (wikowarstwo), 600€ – 885€ (rjemjesło) - 3. lěto: 830€ – 1045€ (wikowarstwo), 750€ – 1085€ (rjemjesło)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar (fachowa šula) – wikowarstwo; fachowy hospodar – předawanje w drobnym wikowanju; fachowy hospodar – wikowanje; ... - studijny předmjet: wikowanske zawodne hospodarstwo, zawodne hospodarstwo
dalše směry fachoweho předawarja – žiwidłowe rjemjesło	- pjekarnja - konditornja

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
 Powołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.de
 Powołanskošulski centrum za zežiwjenje, hóstne přemysł, strowotu w Kamjenicy → cms.sachsen.schule/bszcegg/unser-bsz

MLOKOWY TECHNOLOGA

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w mloko předžětačych zawodach
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
měštnošć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměňjenja:	- swědomite džěto (dodžerženje receptow a temperatury) - zamóžnosć rozsudy tworíc a spěšnje reagować móc (spěšne zapřimnjenje, hdyž maja produkiske připrawy defekt) - wědomje zamołwitosće (dodžerženje předpisow hladajo na žiwidła) - techniske zrozumjenje (hladanje mašinow a připrawow) - dobre wukony w matematice, w chemiji a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- ze syreho mloka zhotowjenje mlokowych produktow kaž mloko k piću, jogurt, butra, twarožk atd. - kontrola kvality a mnóstwa dodawaneho syreho mloka, składowanje tutoho - přihotowanje a dohladowanje džětowych procesow, kaž tež produkiskich a chłódženskich mašinow a připrawow - za čas produkiskich procesow běžne dohladowanje kvality mloka a jeho mjezy- a kónčnych produktow - zamołwitosć za mašinelne a higieniske zapakowanje hotowych tworow - hladanje, rjedženje a po potrebjbe tež přetwarjenje produkiskich mašinow a připrawow - krute dodžerženje higieniskich předpisow
Hdže so džěta?	- w produkiskich halach, w laborach - w mlokarnjach
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 535€ – 959€ - 2. lěto: 574€ – 1095€ - 3. lěto: 630€ – 1234€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mlokarski mišter; industrijowy mišter – žiwidła; mloko-hospodarski laborowy mišter - technikske dalekubłanje: technikar – mlokowe hospodarstwo; technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi čěžiščemi - studijny předmjet: žiwidłowa technologija; hospodarske inženjerstwo; zežiwjenske wědomosće; ...

powołanska šula:

Centrum za kubłanje wyšeho stopnja „Georg Mendheim“ w Oranienburgu → www.gmosz.de

Čehodla sy so za powoňanje kucharja rozsudźi?

Ja sym doma hižo wjele warił, hdyž sym hišće do šule chodźi. To bě mi přeco wulke wjeselo a tak sym sebi myslil najlěpje by było, hdyž nawuknu powoňanje, kotrež mi wjeselo čini. Potom sym tu (we Wjelbiku) šulerski praktikum absolwował a to je mje w mojim rozsudže wobkrućilo.

Kotru powoňansku šulu wopytaš?

Tu w Budyšinje.

Hdže daš so wukublać?

We Wjelbiku w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźeli?

Póndzeli mam přeco swobodne, dokelž je Wjelbik na tym dnju zawrjeny. Wutoru a srjedu sym džětać. Štwórtek a pjatk je šula a kónc tydženja sym zaso džětać.

Što su twoje nadawki?

Hač dotal činu zymnu kuchnju, potajkim wšitko, štož su zymne jědže a desserty. Zeleninu krač a bělič słuša tež k tomu, potajkim te cyłe přihowanske džěta. Po džěle so potom wšitko porjadnje wurjedy.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powoňanju?

Hdyž přińdu na džělo so najprjedy předrasću a sebi ruce wumyju. Potom hladam, što mam wšitko činić (pisam sej wječor do toho lisćinu). A potom započnam wšitko wotdžětać, štož na planje steji. Wšitko spřihotować, štož trjebam, hdyž přińdu hosćo, tak zo móže potom wšitko spěšnje hić. Hdyž přińdže nowa skazanka do kuchnje, so najprjedy přečita, što je so skazało. Potom jědž přihotujemy. Hdyž je so na přiłkad Crème brûlée skazała, flamběruje so tuta, potom so lód doda a taler dekoruje. Wječor sej potom napisamy, što smy přetřebali, tak zo móžemy to za při-chodny dzeń wobstarać a přihotować. A potom so hišće wšitko porjadnje wurjedy.

Što so čí na powoňanju lubi, što skerje nic?

Mi so wšitko lubi, štož na džěle činu, potajkim te praktiske w zawodže. Stej tež jedyn, dvě wěcy, kiž tak rady nječinu, ale to přewidžu. Druhy so mi džětowe časy na kóncu tydženja tak nje-lubja, na přiłkad sobotu hač do 22:00 hodž., to njemóžu wjac swjećić hić, dokelž dyrby na druhu dzeń zaso zahe stawać. We tydženju pak su džětowe časy cyle ok, dokelž móžu dotho spać.

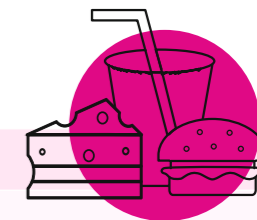
Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z kucharjom stać?

Dyrbiš na kóždy pad spuščomny być a njesměš žadyn problem z tym měč, hdyž je stres a je wjele hosći tu. Dyrbiš wudzeržeć móc dotho stać. Dyrbiš so na to zwučić, zo priwatne žiwjenje kusk do pozadka stajiš, dokelž nimaš wjac telko časa, kaž za čas šule. Respektiwne njesměš žadyn problem z tym měč, zo maš jenož na wěstych dnjach a k wěstym časam čas za přečelow. Po mojim mēňenju tež nješodži so w swobodnym času ze swojim powoňanjom rozestajeć, zo by přeco dale a wjac k tomu wuknył.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoňanja hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoňanju?

Te powoňanje budže přeco dawać, dokelž chcedža ludžo přeco jěsć. Tak wjele tute powoňanje tež wjac njewuknu. Myslu sebi, zo budže mjenje hosćencow, za to pak budže kwalita kuchnje w hosćencach jara wysoka. Tučasnje je wjele mužow w tutym powoňanju. W powoňanskej šuli mamy jenož jednu holcu.

KUCHAR

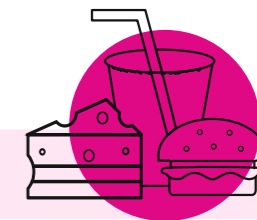
wasnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w gastronomiji
powoňanski typ:	- připóznate wukubłanske powoňanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powoňanska šula
wuměňjenja:	- organizatoriske kmanosće a kmanosć, w teamje džětać (koordinacija džětowych wotběhow w kuchni) - kreatiwita (přihotowanje a garněrowanje jědžow) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dodžerženje hygieniskich předpisow) - wušiknosć a dobra čelna konstitucija (rozkuskowanje mjaso, při džěle stać) - dobre wukony w matematice a chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powoňanju čini?	- wukonjenje wšitkich džětow, kiž su za přihot jědžow trěbne - nakupowanje zežiwidłow a trěbnych přidawkow a fachowe předžětanje resp. składowanje tutech - organizowanje džětowych wotběhow w kuchni - w małych kuchnjach zamołwitosć za wšitke jědže, we wulkich kuchnjach zwjetša zamołwitosć za jedyn wěsty džěl jědže (solotej, mjaso) - spřihotowanje solotwje, warjenje pojědže - garněrowanje pojědže na talerju - kalkulowanje płačizny za pojědže a poradžowanje hosći
Hdže so džěta?	- w kuchnjach, w składach a w chłódžernjach, w rumnosćach hosćenca, w běrowje - w hosćencach, hotelach, kantinach, chorownjach, w hladanskich domach, pola cateringowych firmow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 620€ – 775€ - 2. lěto: 675€ – 880€ - 3. lěto: 775€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: kuchinski mišter - technikarske dalekubtanje: technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi čěžiščemi - překupske dalekubtanje: gastronom, zawodny hospodar z wšelakimi čěžiščemi - druhe dalekubtanje: dietowy kuchar; wukubłar - studijny předmjet: žiwidłowa technika; zežiwjenske wědomosće, ekotrofologija; management hotelow

wuběrk powoňanskich šulow:

Powoňanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

Powoňanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

Powoňanskošulski centrum „Konrad Zuse“ we Wojerjecach → www.bsz-konrad-zuse.de

PIWARC A SŁODAR

ważne wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a wikowanju a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wobkedźbowanska dokładnosć a skedźbnosć - rjemjeslniski šik a techniske zrozumjenje - swědomitosć a wědomje zamołwitosće - dobre wukony w matematice, chemiji a biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - w industriji přewažnje vysokošulska zraťosć - w rjemjeslniskich zawodach vysokošulska zraťosć abo srjedźne zakončenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje sřoda (<i>Malz</i>) a potom warjenje piwa - piwo filtrować a do blešow, sudow abo tyzkow (<i>Dosen</i>) pjelnić - nimo wšelakich družinow piwa zhotowjeja so z piwom měšane a bjezalkoholiske napoje - postužowanje a dohladowanje mašinow, kaž tež rjedženje a hladanje tutych - we wobłuku gastronomije: poradžowanje kupcow wo produktach a točenskich pripravach - instalowanje a přepodaće točenskich pripravow
Hdže so džěta?	- w piwarnjach a sřodarnjach - w běrowje, w halach, w pincach a druhich rumnosćach, hdžež so wšelake džětowe kroki přewjeduju
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto 782€–902€ - 2. lěto 879€–1059€ - 3. lěto 962€–1235€
Kotre možnostće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: piwarcowy a sřodarski mišter; piwarcowy mišter w zawodach; industrijowy mišter – brěčka a napoje; ... - dalše dalekubłanje: piwowarny a napojowy technologa; wukubłar - techninarske dalekubłanje: technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi čěžišćemi - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: piwowarna- a napojowa technologija; žiwidłowa technologija; zežiwjenske wědomosće, ekotrofologija; ...

powołanska šula:

powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku: powołanskošulski centrum za agrarne wědomosće a zežiwjenje w Drježdžanach → www.bs-z-ae-dd.de/kontakte/hauptsitz-canalettostrasse.html

PIWARC A SŁODAR

Justin Ritscher
wukubłanje:
wotzamknýt
w juliju 2016

Čehodla sy so za powołanje piwarca a sřodarja rozsudźił?

Kóždy pije rady piwo. Potom sym w te-
lewiziji dokumentaciju wo tym widzał
a sym so za praktikum powabił, mjez 9.
a 10. lětnikom (lěčne prózdniny), zo bych
widzał hač te powołanje něšto za mnje je.
To je so mi lubiło a tak sym so za wu-
kubłanje rozsudźił. K tomu přińdže, zo je
powołanje jara mnohostronske, dokelž je
telko družinow piwa.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Ja sym zbožo měł, zo je jedna powołanska
šula w Drježdžanach, hewak bych do Berlina
dyrbjał. W Němskej je jenož mało powołan-
skich šulow za piwarcow a sřodarjow.

foto: Maximilian Gröger

Hdže daš so wukubłać?

Polu „Radeberger Exportbierbrauerei“ w Radebergu. Wot toho
běch 3 tydženje w Heidenau w sřodarni, zo bych tu druhu po-
wołansku skupinu zeznał. Wjele piwarnjow nima swójsku sřodarnju.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Tři tydženje šule w bloku, wob lěto su to 4 bloki. Mjez tym 8–9
tydženjow we wukubłanskim zawodže.

Što su twoje nadawki?

Dohladowanje produkcijskich procesow, dokelž so wjele přez
kompjuter awtomatisce wodzi. Rjedženje je A a O, dokelž maja so
hygieniske předpisy dodržerć a njesmědža žane bakterije do
piwa přińć. Při pjelnjenju dohladuju jednotliwe mašiny a reparu-
ju móžne škody. Za to trjebam šěroko wědu, dokelž je telko wše-
lakich programow, z kotrymiž so produkcijske pripravu wjeduju.
Mjez druhim kladu etikety do mašiny, wuběram defektne kašćiki
a bleški (*Leergut*).

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powołanju?

To je wotwisne wot wotrjada a džětowego wobłuka. Na při-
křad w droždženskej pincy. Najprjedy přewjedže so změna. Potom
pruwuju temperaturu a čisć w droždženskich tankach a zapisam
je do diagrama, zo bych widzał, kak daleko młode piwo je. Hdyž
je tajki tank potny, kontroluju po dwěmaj, třoch dnjach hódnoty
kislíka, temperatury a mnóstwo diacetyla. Hdyž je młode piwo
hotowe, da so dale do sřadownskeje pincy. Hdyž su droždžen-
ske tanki prózdné maja so wurjedzić, kaž tež špundowanje a roty,
přez kotrež piwo běži.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Mam přeco z piwom činić. To je tež te negatiwne, dokelž dyrbiš
nawuknyć so wróco dđeržeć, zo njeby wotwisny był. Rjenje je tež,
zo je powołanje tak mnohostronske. Kóždy mėsac dóstanješ twój
deputat, tež hižo jako wučomnik, ale dyrbiš wězo hižo 16 być.
Rjedženje dže čí druhdy na čuwy, ale činiš to tola, dokelž ma piwo
tež tebi sřodžeć. Njejsy skoro ženje sam ale přeco hromadže
z kolegami.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z piwarcow a sřodarjom stać?

Trjebaš techniske zrozumjenje. Tež rjemjeslniske kmanosće su
prašane. Njesměš žane specielne alergije měć, kaž na při-
křad přečiwu sřodej abo rjedženskimi sředkam. Dyrbiš dobry w mate-
matice a w přirodnych předmjetach być, dokelž maš wjele z fyzi-
ku a chemiju činić. Strach před wysokosću njesměš měć, dokelž
dyrbiš druhdy na tankach rjedzić abo něšto reparować. Zdžěla je
jara wótre dla tych mašinow, potom so tež druhdy raz rjeji. To
dyrbiš znjesć móc.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na žony w tutym powołanju?

Powołanje njebudže ženje wotemřć, dokelž budže so piwo pře-
co pić. Za žony móže w přichodže lóšo być, dokelž so přeco wjac
nadawkow wot mašinow spjelnja. Na wukubłanske lěto stej ně-
kak 1–2 holcy zastupjenej.

Diana Zahradnik
wukubtanje:
zakónčita
w awgusće
2017

dale-
kubtanje:
tučasne na
pjeckarsku
mišterku

foto: Rafaela Zahradnikowa

Čehodla sy so za powoňanje konditorki resp. pjeckarki rozsudžiła?

Mamy doma pjeckarnju a tak njeběše za mnje ženje žana druha opcija a bě mój són, zo stanu so pozdžišo z konditorku. Konditorka tohodla, dokelž je džěto hišće kusk hi-naše a koncentruje so bóle na filigrane džěta. Mój zaměr je, zo móžu z mojimi kreacijemi nimo standardizowaneho sortimenta tež specielne přeča kupcow spjelnić. Tradicionalne pjeckarstwo pak chcu zdžeržeć a jako mišterka pozdžišo pjeckarnju mojeju staršeju přewzać.

Kotru powoňansku šulu sy wopytała?

Běch na powoňanskošulskim centru w Drježdžanach. Mišterske dalekubtanje absolwuju tež w Drježdžanach na akademiji za němske pjeckarske rjemjesło.

Hdže sy so wukubłać dała?

Pola pjeckarja w Drježdžanach. Kontakt nawjazach přez zjednoćenstwo za Budyskich pjeckarjow.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

W 1. a 2. wukubłanskim lěće mějach dwójce wob tydzeń šulu a tři dny běch na džěle. W 3. lěće mějach jenož hišće jedyn dzeń šulu a zbytnje běch na džěle. Hdys a hdys džětach tež na sobotach. Moje zbožo bě, zo poskičeše mój zawod bydlenje a tak mějach tam moju stwičku. Běchmy tam 4 wučomnicy.

Što su twoje nadawki?

Zawod běše džěleny do pjeckarnje a konditornje a tohodla koncentrowachu so moje nadawki jenož na konditorstwo. Tak nawuknych, kak zhotowiš swjedženske torty, praliny, petit fours, modelěrowanje figurow a dekoracije z marcipana a šokolody a hišće wjele druhich stódkosćow. Wězo mamy tež higieniske předpisy a tak słuša tež rjedženje k nadawkam.

Kak wupada twój wšědny džětowy dzeń?

Džětowy dzeń započinaše so rano 03:30 hodž. a kónc tydženja w nocy 01:00 hodž. Najprjedy přihotowachmy, zhotowjachmy a rozdžělichmy produkty na filiale. Po tym wěnowachmy so

dnyjom nadawkam. Póndželu a štwórtk zhotowichmy přewažnje kremowe a smjetanowe torty, kotraž wutoru a pjatk zhotowichmy, srjedu stejachu najhušćišo praliny na planje a sobotu běchu potom wosebje kwasne a druhe swjedženske torty na rjedže. Wšědnje po džěle měješe so potom wězo wšitko wurjedzić.

Što so či na powoňanju lubi, što skerje nic?

Na kóždy pad lubi so mi ta mnohostronkosć toho džěta. Maš tu móžnosć wšitko zhotowić, wšojedne hač su to tak mjenowane 3D-torty, kaž torta w formje traktora atd., abo wobrazy ze šokolody. Móžu z wšěmi móžnymi stódkami a sezonalnymi produktami džětać a eksperimentować a cyle jednorje kreatiwnje džětać a so sama zwoprawdžić. Te zahe stawanje je wěc zwučenosće, po někak 3 mėsacach sym swój rytmus namakała.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z pjeckarku resp. konditorku stać?

Trjebaš wosebje lóšt k ručnemu džětu. Kreatiwna hłójčka je prašana za zwoprawdženje specielnych přećow. Na kóždy pad dyrbiš w teamje džětać móc.

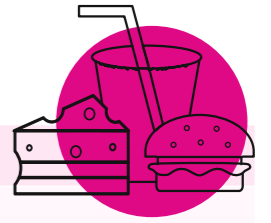
Kak posudžuješ přichod twojeho powoňanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow?

Definitiwnje pobrachuju džětowe mocy na polu pjeckarstwa a konditorstwa abo jako předawarjo. Dla toho je za nas wažne, bóle za powoňanje wabić a šulerjam a zajimowanym pokazać, kak mnohostronske džěto je. Myslu sebi, zo je tróšku wjac hólcow w powoňanju zastupjenych, ale to je zdobom atraktiwnje džěto za holcy! Mam tón začišć, zo sebi ludžo rjemjesło a regionalne produkty zaso bóle waža a přez to so nadžijam, zo budže tež pjeckarstwo dale wobstać.

Kak wotběži twoje dalekubtanje na mišterku?

Maš tu móžnosć potno- abo džělnočasoweho dalekubtanja. Ja sym so za přerjenu wariantu rozsudžiła, kotraž traje poť lěta (wot januara do junija). Wot 07:30–16:00 hodž. mam šulu, tam mam teoriju kaž tež praktiske wukubtanje. Kóšty za dalekubtanje móže zawod přewzać a jeli to njećini, potom su wšelake spěchowanske srědky, na př. wot Sakskeje banki za natwar (SAB – postupowanski BAFÖG). Po wuspěšnym zakónčenju mišterskeho dalekubtanja dóstanješ wot kraja Sakskeje 1000 € premiju. Fokus dalekubtanja leži na wjedženju zawoda, t.r. kak wjedžeš knihi, kak wukublaš, kak jako šefina wustupuješ, kak kalkuluješ atd. Wotzamknjenje zmóžni či, zo zesamostatnić a wučomnikow wukublać.

PJEKAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a rjemjesle
powoňanski typ:	- připóznate wukubłanske powoňanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powoňanska šula
wuměňjenja:	- wušiknosć a zmysl za estetiku (dekorowanje pjećow) - wědomje zamołwitosće (dodžerženje předpisow při wobchadze ze žiwidłami) - dobra čělna konstitucija (při nošenju čěžkich blachow) - dobre wukony w matematice a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powoňanju čini?	- měšenje wšelakich družinow čěsta a z toho pječenje chłěba, całtow, tortow, pjećow za swjedženje atd. - waženje wobstatkow na př. mloko, muka, jeja, droždže, cokor a korjeniny po recepće - dohladowanje čěsto tworjaceho procesa - zdžěla napinace ručne džěto - kreatiwita je prašana, při dekorowanju a při wumyslenju nowych receptow - zdžěla džěto při wysokich temperaturach (horcota wokoło pjecy)
Hdže so džěta?	- w pjeckarni (w mjeńšich zawodach abo we wulkich halach) - w předawanskich rumnosćach - pola rjemjeslniskich pjeckarnjow - pola industrielných wulkopjeckarnjow - w specielnych pjeckarnjach, na př. dietowe pjeckarnje - w gastronomiji a w cateringu
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 565€ (w rjemjesle), 788€–828€ (w industriji) - 2. lěto: 670€ (w rjemjesle), 870€–976€ (w industriji) - 3. lěto: 800€ (w rjemjesle), 993€–1103€ (w industriji)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: pjeckarski mišter; konditorski mišter; industrijowy mišter – žiwidła; ... - studijny předmjet: žiwidłowa technologija; zežiwjenska wědomosć, ekotrofologija (<i>Ökotrophologie</i>) - techninarske dalekubtanje: technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi čěžiščemi - překupske dalekubtanje: předawanski nawoda w žiwidłowym rjemjesle; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda

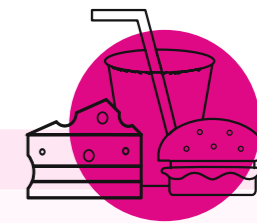
wuběrk powoňanskich šulow:

Powoňanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin (z wotnožku w Rakecach)

→ cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

Powoňanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszoerlitz.de

Powoňanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje w Drježdžanach → www.bsz-ae-dd.de

RĚZNIK

važnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- swědomitosć (we wobchadze z mjasom a kołbasu, kotrež so spěšnje skazytej) - rjemjeslniski šik (rozkuskowanje mjaso z wótrymi nožemi) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (při rozkraću mjaso) - wědomje zamołwitosće (dodžerženje hygieniskich předpisow) - dobre wukony w matematice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje htownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zarězanje zwěrjatow a přihotowanje za dalše předžětanje - posudžowanje kwalite mjaso - rozkuskowanje mjaso, přihotowanje za předań, předžětanje mjaso na mjasowe a kołbasowe twory - warjenje abo kurjenje mjaso po wěstych receptach - zhotowjenje hotowych jědžow a konserwow - přihotuja pječenje, rězki, sykane mjaso, solotwje, kołbasu a dalše za předań - poradžuja kupcow - přihotuja zymne a čopte jědže jako přikus abo za hosćiny
Hdže so džěta?	- w rumnosćach za kurjenje mjaso a kołbaso, w rumnosćach za rozkuskowanje mjaso, w chłódzenskich a składowanskich rumnosćach - w rězniskich zawodach a w mjasowej a kołbasowej industriji - w drobných wikowanisćach a we wulkowikowanisćach za mjaso - w zawodach, kotrež rězaja a mjaso rozkuskuja
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 500€ – 765€ (w rjemjesle), 713€ (w industriji) - 2. lěto: 600€ – 885€ (w rjemjesle), 801€ (w industriji) - 3. lěto: 750€ – 1085€ (w rjemjesle), 852€ (w industriji)
Kotre možnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: rězniski mišter; industrijowy mišter – žiwidła - studijny předmjet: žiwidłowa technologija, zežiwjenska wědomosć, ekotrofologija; ... - překupske dalekubtanje: fachowc za překupske wjedženje zawoda; předawanski nawoda w žiwidłowym rjemjesle - techninarske dalekubtanje: technikar - žiwidłowa technika z wšelakimi čězišćemi

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/startPowołanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.dePowołanskošulski centrum Delitzsch „Dr. Herrmann Schulze-Delitzsch“ → www.bsz-dz.de

Fabian Kocor
wukubtanje:
zakónčit 2017

foto: Fabian Kocor

Čehodla sy so za powołanje rěznika rozsudzić?

Sym šulerski praktikum činił pola Wałdžic rěznistwa a to je so mi lubiło, tak zo rozsudžich so za prózdinske džěto tam. A potom sym započat z rěznikami sobu chodźić na rězanje a to je so mi jara lubiło. Snano přińdže tuta zahoritósć tež wot toho, zo je mój džěd chcył so z rěznikom stać, ale to jemu njebě možno.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

W Budyšinje na šulu za zežiwjenje a domjacnosć.

Hdže sy so wukublać dał?

W plahowarni rancow w Njebjelčicach, hdžež je tež rěznistwo.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodže rozdžělit?

Sym wob tydžeń 3 dny džěta a 2 dnjej běch w šuli.

Što su twoje nadawki?

Započinaš z pomhanjom při rězanju, to rěka swinje doprědka čěrić, swinje wotmyć, graty kaž nože dodawać a potom započinaš swinje sobu rozdžětać. Potom nawuknješ kołbaso wotwjazać a wotpójšeć, džětaš mjez druhim při rozwjercaku (*Fleischwolf*). Při tym nawuknješ, kak to wšo funguje, kotre mjaso bjerješ za čo, kotre za warjenje, kotre za pječenje atd. Mjenje abo bóle nawuknješ tež wjele, štož kuchar wuknje. Potom nawuknješ, kak so kołbaso džěta, kotre so warja, kotre so kurja, kotre družiny kurjenja su atd. A wšitko porjadnje wurjedźić je jara važne. A wězo wuknješ, kak so skót zarěza a rozdžěta resp. předžěta.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Póndželu a štwórtk so rěza. Připódlu so kołbaso čini. Wutoru so mjaso rozdžěta a připódlu so dale kołbaso čini. A srjedu te samne. Rano so husto sykane mjaso džěta a kołbaski (*Knacker*). Srjedu je předawarnja w Njebjelčicach wotewrjena, to rěka za nas předawarnju přihotować, mjaso a kołbaso zarumować, rula-dy krać, rězki klepać atd. Štwórtk so zaso rěza, potom džětamy mjez druhim salami. Pjatk so potom wšo rjedzi. Kisty a mjaso, kotrež w chłódzěni wisa, so wurumuja a potom so porjadnje rjedzi, z mydłom a chemiskimi srědkami, tak zo je na kóncu wšitko hygienisce čiste.

Što so ču na powołanju lubi, što skerje nic?

Te rězanje, rozebranje a předžětanje mjaso so mi lubi. Te rjedzenje so mi tak njelubi, ale to dyrbi em być. Derje je tež, zo njedyrbju w změnach džětać, ale mam krute džětowe časy, tak zo móžu popotdnju tež doma hišće něšto nadžětać.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinješć, chcedža-li so z rěznikom stać?

Kruty dyrbiš być, krej dyrbiš widzeć móc a tež porjadnje přimać dyrbiš móc, dokelž dyrbiš husto něšto čězke nosyć kaž na přikład howjadowe bėrtlki (~ 120 kg). Wězo dyrbiš tež rady mjaso jěsć, dokelž dyrbiš wšitko, štož nadžětaš, tež woptać. Prawy stóđ nje-da so husto po wěstych mnóstwach ale z wóčkom (*Augenmaß*). Wažne je tež, zo móžeš kritiku znjesć, dokelž je druhdy hruby wobchadny ton. Wjeselo na rjemjesle je važne, dokelž sy cyty dzeń na nohomaj. Matematiske znajomosće njejsu na škodu, dokelž dyrbiš mjez druhim wahu wotwažić/trochować móc.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Přez to, zo je to čězne čězke džěto, přewahuje podžěl mužow w tutym powołanju. Žonow maš mało w rěznistwje. Po mojim zdaću bě to hižo přeco muske powołanje a myslu sej, zo to tež tak wostanje. Jěsć chce kóždy, přez to budže tež rěznistwo dale wobstać, a kóždy rěznistwo wjeseli so přez dorost. Ja žanoho rěznika njeznaju, kotryž by jednoho młodostneho, kotryž so za wukubtanje požada wotpokazać. Nimo toho pak dyrbiš so za tute powołanje horić. Wulke fenki z tym zastužić njemóžeš. Dla toho radžu k tomu, praktikum činić a sej to wobhladać.

Beno Šottawukubtanje:
skónčit 2013dalekubtanje:
technikar za
ratarstwo
(staatl. geprüfter
Techniker für
Landbau)
2014-2016**Čehodla sy so za tute powołanje rozsudził?**

Dokelž je ratarstwo najwažniše powołanje swěta. Hižo jako džěčo wabješe mje ta technika. Sym z ratarstwom wotrostł a tak za mnje ničo drugeho dawato njeje. Dokelž pak nochcych ze skotom džětać rozsudžich so přečiwo wukubtanju ratarja ale za wukubtanje na fachowca za agrarny serwis. Wo tutym powołanju zhonich hakle jako wopytachmy w 9tym lětniku BIZ a wupjel-nichmy wotpowědny test.

Kotru powołansku šulu sy wopytał?

BSZ we Wurzenje.

Hdže sy so wukubłać dał?

Pola Agro-Service Großenhain GmbH. To bě tehdy jedyn z mało zawodow w Sakskej, kotryž je tute wukubtanje poskićit.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodže rozdžělit?

To běše přeco rozdžělnje, ale zwjetša běchu to někak 5 tydzenjow džěta a potom 2 tydzenjow šule. Přidatnje mějach 3 króc wob lěto tydzenski kurs (*Lehrgang*), na přikład za rostlino-škit abo wobdžětanje pódy. W Großenhainje mějach swójske bydlenje a we Wurzenje běch potom w pensiji, dokelž šula žadyn internat nima.

Što su twoje nadawki?

Poskićeja so wšelake poslužby za ratarjow. K tomu słuša poradžowanje, nastupajo plahowanja a škita rostlinow a kumšt-nych hnojwow. Dalše nadawki su poslužowanje a hladanje ratar-skich mašinow a gratow. Samo na sebi su nadawki wotwisne wot počasa a wot wjedra. Wosebje w zymje wěnuješ so zamkarskim nadawkam, kaž na přikład wuměna wolija a džělow, kotrež so spěšnje wotrřebaja. W nalěću přewzach tež wikowanske nadaw-ki, kaž skladowanje a wudawanje žita a kumštnych hnojwow.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Rano sedmich so dzeń započina a potom dorěčimy sej nadawki, kotrež smy wot ratarjow dóstali. Potom přihotuja so mašiny a graty. Pola nas bě to tak, zo měješe kóždy sobudžětačer wobtúk za kotryž bě zamołwity a wotpowěduju tomu wobdžětachmy naše nadawki zwjetša samostatnje. Dalši wotběh dorěčachmy sebi z ratarjom wosobinsce. Po wotdžětanju nadawka dokumen-tuješ přeběh toho a wotedaš jón pola šefa.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi lubi so džěto pod hołym njebjom a wodženje wulkich ratar-skich mašinow, kaž tež wobchad z ratarjemi a zamołwity wob-chad z přírodu. Přez to, zo je džěto wotwisne wot wjedra a počasa je wone jara wotměnjace. Běrowowe džěta so mi tak njelubja, to sym radšo wonka po puću. Ale tež tute činja powołanje tak mno-hostrońske.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z fachowcom za agrarny serwis stać?

Trjebaš wědomje zamołwitosće a dyrbiš swědomiče z přírodu wobchadžeć. Znajomosće w fyzice, chemiji a w matematice. Wutrajnosć při dlěšich džětowych nadawkach. Techniske kma-nosće nješkodža. Tež čělnje dyrbiš fit być, dokelž dyrbiš při repa-raturach wjele čěžkich wěcow zběhać a tež raz pod ratarisku ma-šinu zalězc.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Holcy su na kóždy pad zastupjene, tež hdyž njejsu to přewjele. Ratarstwo samo na sebi ma na kóždy pad přichod, dokelž budu žiwidła přeco trěbne.

wasnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wědomje zamołwitosće (we wobchadže ze skotom) - dobra konstitucija čěta (čěžke džěle mašinow wuměnič) - techniske zrozumenje (hladanje a reparatura ratar-skich mašinow) - dobre wukony w biologiji, w matematice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- ratarske poslužby w techniskim wobtuku rostlinoweje produkcije - wobdžětanje pódy, wusywanje symjenjow za žito, kukuricu atd. a žnjeće tutych - hnojnenje pódy z chemiskim abo biologiskim hnojwom - wodženje a hladanje ratar-skich mašinow, kaž na př. syčomłóćawow - po žnjach maja so rostlinske produkty skladować a konserwować - poradžowanje kupcow a zwičnjenje ratar-skich poslužbow
Hdže so džěta?	- na polu, na łuce, w skladže, w džětarnjach zawoda - w ratar-skich zawodach - pola zawodow, kotrež poskićeja agrarne poslužby
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: mišter za agrarny serwis; ratar-ski mišter - technikarske dalekubtanje: technikar – agrarna technika; technikar – wobswět/krajina; - dalše dalekubtanje: hospodar – ratarstwo; fachowy agrarny hospodar z wšelakimi čěžiščemi; wukubtar - studijny předmjet: agrarne wědomosće; agrarny management; krajina ekologija, přirodoškit - překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – agrarny zawod

powołanska šula:

powołanskošulski centrum Wurzen → schuldatenbank.sachsen.de/index.php?id=421&k_eid=1687

Čehodla sy so za powoťanje floristki rozsudźita?

Sym hižo jako džěco z wowku rady w zahrodce džětała abo sym na tuce sedźała, kwětki šćipała a je susodam dariła. Tak rozsudźich so za praktikum w zahrodnistwje a pola floristki. Tam pytnych, zo leži mi te kreatiwne džěto floristki lěpje. A tak bě za mnje jasne, zo chcu tež w mojim powoťanju kreatiwne z kwětkami džětać.

Kotru powoťansku šulu sy wopytała?

W Drježdžanach. To je šula za zahrodnikow a za floristow. Tam poskića so wšelake wobtuki zahrodnistwa.

Hdže sy so wukubłać daća?

Pola jedneje floristki w Drježdžanach. Za čas mojeho wukubtanja njeběchu we Łužicy žane swobodne wukubłanske městna a šula bě tež w Drježdžanach, tak rozsudźich so tež tam wukubnyć.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźěli?

To bě do blokow rozdźelene. W 4-tydženskich wotstawkach mějachmy přeco jedyn tydžen šulu. Wobjednawachmy přeco jedyn wukubłanski wobtuk z normalnymi předmjetami kaž němčinu a sport ale tež z praktiskimi nadawkami kaž na přikład wjazanje jednoho kwěćela we wěstym stylu. Za tute trjebachmy tróšku wjace zwisowaceho časa a tohodla mějachmy přeco jedyn cyły tydžen šulu.

Što su twoje nadawki?

Wězo dyrbiš najprjedy raz nawuknyć, kak te rostliny rěkaja a do kotrych rostlinskih swójbow słušeja. Potom nawuknješ wšelake stile za wjazanje kwětkow. Tež wobličenje a kalkulowanje kwětkow, hornow a tak dale słuša k tomu. Wažne je tež fachowe poradźowanje kupcow, wosebje tež při hladanju a hnojenju kwětkow. W kwětkarni dyrbiš kwětki přitrihać, jim wodu kidać, wazy čiste dzeržeć, překčete kwětki přehladać a wusortěrować. Potom nawuknješ tež, kak kasu wotličiš a skazanki wobdžětaš. Tež rjedženje wobchoda słuša k tomu, zo je wšo porjadne a čiste, hdyž kupcy přińdu.

foto: Marija-Tereza Krawčič

FLORISTKA

Diana Mejnowa
wukubtanje:
zakónčiła 2005

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powoťanju?

Rano přińdu a wočinju wobchod, potom přehladam wazy, hač su kwětki hišće w porjadku. Potom so kasa zaliji a potom přińdu hižo přeni kupcy a wotewzaja swoje skazanki resp. skazaja kwětki. Přez džen so tež kwětki w hornach přehladaja, hač dyrbja so kidać, hnojić a hač su strowe. Potom zhotowju dekoracije a pisam poskitki za skazanki a požčonki. Wječor potom wšitko zaso zrumuju a wurjedžu, hladam kotre kwětki dyrbja so nowe skazać, tak zo je wšitko za nowy džen sprihotowane.

Što so či na powoťanju lubi, što skerje nic?

Mi so mnohostronskosć lubi. Kóždy kupc, kiž přińdže a trjeba kwětki, přińdže z hinašeje přičiny. Tak móžu z cyle wšelakimi kwětkami přeco zaso něšto noweho stworić. Ja te powoťanje jara rady wukonjam, dla toho móžu so tež z niskej zastužbu aranžować.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z floristom stać?

Na kóždy pad zajim a lubosć za kwětki a za kreatiwne džěto. Dyrbiš z wjele wšelakimi ludźimi wob džen wobchadžeć móc, hač su to kupcy abo dodawarjo kwětkow. Ličenje a kalkulowanje wosebje we hłowje je wulki a wažny tema. Tež zwólniwość k dalekubtanju je wažna, dokelž su přeco zaso nowe trendy, štož nastupa barby atd.

Kak posudźuješ přichod twojeho powoťanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoťanju?

Mužow w powoťanju mamy ale jenož jara mało a postup toho podžěla tež njeje wotwidžeć. Florisća maja wulku konkurencu přez onlineshopy a tunje poskitki. Tež džětowe časy su poměrnje njeatraktiwne, dokelž dyrbiš husto tež na sobotach džětać. Tohodla sebi myslu, zo budže w přichodže jenož mało floristickich wobchodow wobstać.

FLORIST

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje we wikowanju
powoťanski typ:	- připóznate wukubłanske powoťanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powoťanska šula
wuměňjenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhotowjenje kwěćelow) - kreatiwnosć a zmysł za rjanosć a estetiku (zhotowjenje dekoracije z kwětkow) - kmanosć, sej něšto rumnostnje předstajić - orientacija na kupcu, přecelne wustupowanje, pomocliwość - překupske zmyslenje (při skazanju tworow) - dobre wukony w matematice, w biologiji a we wumětskim kubtanju
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske abo srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powoťanju čini?	- wjazanje kwěćelow za wšelake swjedženje abo přiležnosće po přečach kupcow abo swójskich předstawach - zhotowjenje wěncow a pychi na row - dekorowanje wukubłanych woknow a wobchoda - poradźowanje kupcow při wuběranju čerstwych rězanych kwětkow a kwětkow w hornach - planowanje potreby tworow, wobstaranje poskitkow a wobličenje płaćizny - zwičnjenje svojich tworow we wobchodže a/abo w interneće resp. kooperacija z wulkowikowanisćemi a onlineshopami
Hdže so džěta?	- w předawanskich rumnosćach, w składowanišćach, w běrowje, pola kupca doma, zdžěla tež pod hołym njebjom - we wobchodach za kwětki - w zahrodnistwach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 375€ – 609€ - 2. lěto: 415€ – 650€ - 3. lěto: 475€ – 712€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: floristiski mišter - technikarske dalekubtanje: technikar – zahrodnistwo - překupske dalekubtanje: fachowy hospodar – wikowanje - studijny předmjet: biologija; zahrodnistwo, krajnotwar

wuběrk powoťanskich šulow:

Powoťanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.de

Powoťanskošulski centrum Wurzen → www.bsz-wurzen.de/index.php/de

Powoťanskošulski centrum za zežiwjenje, hóstne přemysło, strowotu w Kamjenicy → cms.sachsen.schule/bszcegg/unser-bsz

**Krystof
Pjetaš**
wukubtanje:
zakónčit 2017

Čehodla sy so za powoťanje ratarja rozsudźit?

Dokelž džětaštaj moja wowka a mój džěd hižo w ratarstwje. Džěto wonka je mje přeco hižo bóle wabiťo, hač w běrowje sedžeć. Ja rady z techniku wobchadžam, to so mi lubi. W šulskim času mějachmy dwaj praktikumaj a wobaj razaj rozsudźich so za ratarski zawod. Tam pytnych, zo mi te džěto leži.

Kotru powoťansku šulu sy wopytať?

W Drježdžanach. Na BSZ za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje.

Hdže sy so wukubtať?

Hłownje w Chróscicach w ratarskim zawodže Jana Wjesele. W zymskim času běch w hródži w Krěpjecach, dokelž we hłownym zawodže žadyn skót njemějachu.

Kak je so čas w šuli a čas w zawodže rozdźělit?

Běch 6 njedželow w zawodže a potom 2–3 njedzele w šuli. Dwaj razaj wob lěto mějachmy tydženski kurs, tam wuknjechmy na přiķlad, kak so ze syćomłóćawu wobchadža.

Što su twoje nadawki?

Rolu džětać, na polu kamjenje zběrać, syć, hnojić a žnjeć. Traktor hladać. W zymje na kromach polow štomy wurězować. Nimo toho sym w zymje w hródži byť. Tam běchu nadawki kruwy dejić, hnój kidać, so wo ćelata starać, skót picować a hródž rjedzić, wšako płaća tam tež wěste hygieniske předpisy.

Kak wupada wšědny džětowy džěń w tutym powoťanju?

Džěto je wotwisne wot wjedra a počasa. Wot měrcy do nowembra so hłownje na polu džěta. Rano sedmich přiķjědu na džěto, tam so z kolegami wuměnimy a šef rozdźěli džěto. Potom startujemy do našeje gratownje, hdžež naše mašiny steja. Přeprowujemy naše traktory na móžne škody, natankujemy je a wotjědžemy na polo. Tam spjelnimy nadawk šefa ze, za nadawk wotpowědnym, gratom.

Što so ći na powoťanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, zo móžu wonka džětać a z techniku wobchadžeć. Za čas žnjow je džěto jara napinace, dokelž džětamy zdźěla wot rana hač do nocy a to kóždy džěń, tež kónc tydženja. Tute 4 tydženje na lěto su wobćežne ale dawaja tež wjeselo. W hródži džětaše so w změnach (*Schichten*), to njebě tak moje ale słušeše k wukubtanju.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z ratarjom stać?

Zo rady wonka džětaš, tež hdyž njeje wjedro te najlěpše. Njesměš problem měć z džětowymi časami, dokelž so džěto tež kónc tydženja wotměje. Zdźěla je ćežke ćelne džěto a njesměš so toho bojeć. W najlěpšim padže maš hižo do wukubtanja jězbnu dowolnosć za traktor. Wažne je tež, zo móžeš derje ze skotom wobchadžeć a so jeho njebojiš.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoťanja, hladajo tež na podźěl holcow a hólcow w powoťanju?

Ja bych prajiť, podźěl žonow je snadnje stupať, myslu pak sej, zo wostanje to dale přewažnje muske powoťanje. Kritisce widžu, zo so přeco wjac džětow wot awtomatizowanych mašinow přewozmje a z tym so džětowe městna wottwarja. Ratarstwo pak budže dale wobstać, dokelž chcedža ludžo přeco něšto na talerju měć.

RATAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w ratarstwje
powoťanski typ:	- připózname powoťanske wukubtanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubťanski zawod a powoťanska šula
wuměnenja:	- wědomje zamołwitosće (wobchad ze skotom) - dobra ćelna konstitucija (nošenje ćežkich měchow) - techniske kmanosće (reparatura ratarskich mašinow) - dobre wukony w biologiji, w chemiji a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubťanske zakónčenje
Što so w tutym powoťanju ćini?	- rostlinska produkcija a plahowanje skotu - předžětanje a zwičnjenje samo plahowanych produktow - wobdžětanje polow, wusywanje symjenja, hnojenje, hladanje rostlinow a žně - džěto z ratarskimi mašinami a nastrojemi, hladanje a reparowanje tutych - knihiwjednistwo a dokumentowanje wšitkich džětow
Hdže so džěta?	- w domjacym ratarskim zawodže abo w ratarskich wulkozawodach - přewažnje džěto pod hoťym njebjom, w hródžach resp. chlěwach abo předaň na wikach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 520€–700€ - 2. lěto: 570€–770€ - 3. lěto: 615€–830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: ratarski mišter; agrarnoserwisowy mišter; skótnohospodarski mišter z wšelakimi ćežiščemi - dalše dalekubtanja: fachowy agrarny hospodar z wšelakimi ćežiščemi; hladar přirody a krajiny; panochtar; ... - techninarske dalekubtanje: technikar – agrarna technika; technikar – wobswět/krajina - překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – agrarny zawod - studijny předmjet: agrarna biologija; konjerstwo; agrarne wědomosće; ...

wuběrk powoťanskich šulow:

Powoťanskošulski centrum Wurzen → www.bsz-wurzen.de/index.php/de

Powoťanskošulski centrum za agrarne hospodarstwo a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.de

Powoťanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/~bsz-loebau/index.html

RYBAR

Syman Bržan
wukubtanje:
zakónčit 2015

dalekubtanje:
tučasnje
mišterske
dalekubtanje

foto: Marija-Tereza Krawčič

Čehodla sy so za powoňanje rybarja rozsudzít?

Sprěnja dokelž bě to mój hobby a zdruha dokelž móžu cyty čas wonka džětač. Hinaše pomjenowanje za rybarja je ratar pod wodu. To so mi lubi a džěto je tež jara wotměnjace, dokelž stara so rybar tež za to, zo je wokoło hata wšitko w porjaku. Přez šulerki praktikum buch w mojím rozsudže wobkrućeny.

Kotru powoňansku šulu sy wopytať?

To bě rybarska šula w Rakecach. W Němskej dawaja jenož 3 powoňanske šule za rybarjow.

Hdže sy wukubtač dať?

We Wysokej pola Kamjenca. Na tamniši zawod skedźbnichu mje wosobinske kontakty.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźěli?

To bě do blokow rozdźelene. Běch někak dwaj tydzenj w šuli a potom někak mjesac w zawodže. W šulskich prózdninach sy potom normalnje džětač. Zo by so móht na pruwowanju wobdźělič, dyrbiš so na wšelakich kursach wobdźělič kaž na přikład rězanje rybow.

Što su twoje nadawki?

Wězo ryby picowač, to pak je najmjeńši podžěl. Hłowny nadawk pak su hladanske džěta we a wokoło hata. To rěka rohodž wotstronič, puče zrungač, džěto w lěsu, potajkim drjewo rumowač (na př. po wulkim wichoru) a so wo to starač, zo puče njezarostu. Ryby wutójič a je po wulkosci a družinje rjadowač.

Wutójenke jamy (*Abfischgrube*) čiste džeržeč, dokelž nahromadzi so tam w běhu lět blóto. Dalši wažny nadawk je wuporjedjenje tójenskich syćow. Zarězanje a předžětanje rybow je dalši nadawk. Wjele rybarstwow ma maće wobchody, hdžež swoje twory předawaja a tam maja so ryby transportowač. Najwjace pak předawaja so na wulke firmy. Dalši nadawk rybarja je škit hatow před njeprěčelemi rybow (*Fressfeinde*).

Kak wupada wšědny džětowy džěň w tutym powoňanju?

Rano přińdžeš do zawoda a potom rozdźěla so nadawki za džěň. Tute su wotwisne wot sezony. W zymje sy husto w lěsu. W nalěču so zymske haty (te su hłubše) wutója a ryby rozdźěla so na haty, hdžež wotrostu. W lěču so ryby picuja, a rohodž při hače ma so wotstronič. W nazymje so lěčne haty wutója a ryby so předawaja abo so na zymske haty rozdźěla.

Što so či na powoňanju lubi, što skerje nic?

Je jenož maće džětow, kotrež so mi njelubja, kaž na přikład reparatura a hladanje pućow. Hdyž so w lěče „hat sypnje“, to rěka, zo je přemało kislíka w hače, móže so stanyč, zo ryby slaknu a potom dyrbiš je wutójič. To je jara zrudne za rybarja. Ale rybarstwo je tak wotměnjace a mnohostronske, zo so wone mi cyle jednorje lubi. Najrjeńše džěto za mnje je wutójenje hatow w nazymje, dokelž widžiš hakle tam płody twojeho džěta.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesč, chcedža-li so z rybarjom stač?

Najwažniši je zajim. Dyrbiš lóšt měč, wonka w přirodže džětač, wšojedne kajke je runje wjedro. Njesměš strach měč, so raz wozmazač, wšako sy wjele wonka, husto we a při hače abo w lěsu. Tež čězke džěto słuša k tomu. Trjebaš na kóždy pad wěstu lubosć k přirodže. Přěcelne wustupowanje napřečo kupcam je tež wažne.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoňanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoňanju?

Holcy we wukubtanju su zastupjene a tež prašane, ale hłownje je wjac mužow zastupjenych. Wosebje při zwičnjenju rybow pak maja holcy husto lěpše myslíčki. Powoňanje wuwije so přeco dale a hladajo do přichoda ma so tež po nowych pućach kročić. Zakłady ryby tójjenja wostanu, ale nowe ideje su prašane.

RYBAR Z ČEŽIŠČOM AKWAKULTURA A NUTŘKOKRAJNE RYBARSTVO

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w ratarstwj
powoňanski typ:	- připóznate wukubtanske powoňanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powoňanska šula
wuměňjenja:	- swědomite a zamołwite džěto (při picowanju rybow a hladanju hatow) - kedźbnosć a dokładnosć (při wobkedźbowanju zadžerženja rybow) - wušiknosć a techniske zrozumjenje (za hladanje gratow a nastrojow) - dobre wukony w biologiji, w chemiji a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubtanske zakónčenje
Što so w tutym powoňanju čini?	- plahowanje rybow w stódkich wodžiznach (na př. pstruhi, karpy a liny) - sadženje młodych rybkow k dalšemu plahowanju a zrawjenju do za to přihotowanych basenkow a hatow - kontrolowanje a dohladowanje kvality wody, zo by so přirodny žiwjenski rum dale hladať a zdžeržať - picowanje rybow a prócowanje wo to, zo wostanu strowe - připrawy a basenki maja so čiste džeržeč, higieniske předpisy wobkedźbowač - hladanje trěbnych gratow a nastrojow za tójenje rybow - předžětanje a přihotowanje rybow za předawanje
Hdže so džěta?	- pod hotym njebjom při hatach a rěkach - w zawodach, kiž ryby plahuja - w ratarskich a lěsniskich zawodach z hatnistwom
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 520€ – 700€ - 2. lěto: 570€ – 770€ - 3. lěto: 615€ – 830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: rybarski mišter z wšelakimi čěžiščemi - technikske dalekubtanje: technikar – agrarna technika; technikar – žiwidłowa technika z wšelakimi čěžiščemi - překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – agrarny zawod - studijny předmjet: agrarne wědomosće; agrarny management; rybarstwo, akwakultura; ...

powoňanska šula:

Powoňanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → z wotnožku w Rakecach
→ cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

KONJER – HLADANJE KONI A SERWIS

važnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w ratarstwje
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- lubosć k zwěrjatom - zamołwite a wobhladniwe džěto (wobchad z konjemi) - skrućene čěto a wušiknosć (při trenowanju koni) - dokładne wobkedźbowanje a stajna skedźbnosć (konje wobkedźbować a zranjenja abo chorosće sčasom spóznać) - organizatoriske kmanosće (planowanje konjacych transportow) - orientacija na kupcu a přecelne wustupowanje - dobre wukony w biologiji a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubtanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- družinospecifiske hladanje a zastaranje koni - posudžowanje, zdžerženje a spěchowanje strowoty koni - picowanje a hladanje - konjenc čisty džeržec a so wo to starać, zo su konje prawidlownje na pastwje - konje gratować a sedtać - zamołwitosć za to, zo so zwěrjata dosć pohibuja - poradžowanje kupcow we wšěch prašenjach dokoławokoło hladanja konjow
Hdže so džěta?	- w konjencu, w jěchanskej hali, pod hołym njebjom (na jěchanskim polu a na pastwje) - na jěchanskich dworach - w jěchanskich šulach - pola jěchanskich towarstwow - w pensijach za konje
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 520€–700€ - 2. lěto: 570€–770€ - 3. lěto: 615€–830€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: konjerski mišter - hladanje koni a serwis - technikarske dalekubtanje: technikar – agrarna technika - překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – agrarne předewzaće - studijny předmjet: konjace hospodarstwo; agrarne wědomosće; skótna medicina; ...
dalše směry jako dualne wukubtanje:	konjer: - klasiske jěchanske wukubtanje - konjace wubědžowanje - plahowanje koni - specielne jěchanje

powołanska šula:

Powołanskošulski centrum za agrarne wědomosće a zežiwjenje Drježdžany → www.bsz-ae-dd.de

KOSMETIKAR

važnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a wikowanju, kaž tež w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (manikira a pedikira) - kreatiwita a zmysl za estetiku (při šminkowanju) - kmanosć dokładneho wobkedźbowanja - přecelne wustupowanje a serwis - orientacija na kupcu (poradžowanje wotpowědne typej) - dobre wukony w biologiji a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubtanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- poradžowanje kupcow w prašenjach rjanosće a strowoty - analiza kože, wučišćenje a hladanje tuteje - nałożenje mjezwočowych peelingow, wutłóčenje jětreškow a wotstronjenje mylacych włóskow - masěrowanje mjezwoča, po přeću tež namazanje wosebiteje kremy jako mjezwočowu masku - hladanje kože a nochćow na rukach a na nohach - pola dekoratiwneje kosmetiki nałožuje so make-up, formuja a barbja so brjowki a mikawčki, lakěruja so nochće - předawanje kosmetiskich produktow
Hdže so džěta?	- w kosmetiskich salonach - we wellnessowych hotelach - w sawnach a kupjelach - w praksach kóžnych lékařow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 645€–805€ (we wikowanju), 430€ (rjemjesto) - 2. lěto: 710€–905€ (we wikowanju), 550€ (rjemjesto) - 3. lěto: 830€–1045€ (we wikowanju), 675€ (rjemjesto)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: kosmetiski mišter - překupske dalekubtanje: fachowy hospodar – kosmetika a wellness - studijny předmjet: tworjenje maskow; technologija kosmetiki a płokanskich srědkow; wučerstwo za powołansku šulu
přispomnjenje:	- wukubtanje na kosmetikarja eksistuje tež jako šulske wukubtanje na powołansko-fachowych šulach a traje zwjetša 2 lěće

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanska šula za kosmetiku priwatneje šule IBB gGmbH w Drježdžanach

→ www.ibb-beruflicheschulen.de/berufe/kosmetiker-ausbildung-dresden.html

Šula za kosmetiku Kamjenica → www.schule-fuer-kosmetik-chemnitz.de

KOMPAKT-šula z přichodom w Šwikawje → kompakt-kosmetik.de/ausbildungsinhalte.html

Čehodla sy so za powoňanje frizerki rozsudžila?

Sym přeco hižo rady w mojím swobodnym času druhim wlosy horje tykała a frizerowała. Sym chcyła kreatiwne powoňanje wukonjeć, w kotrymž dóstanješ džakownosć a w kotrymž móžeš z twójim talentom ludži zwjeselić a porjeňšić.

Kotru powoňansku šulu wopytaš?

Wopytam powoňansku šulu za frizerow w Berlinje, kotraž so mje- nuje „Oberstufenzentrum Körperpflege“.

Hdže daš so wukubtać?

Wukubňanje zdokonjam w Berlinje pola Goerner & Company. Sym we wukubňanju mój salon změniła a sym jara spokojom w mojím nětčišim salonje. Sym so za Berlin rozsudžila, dokelž maš tu za powoňanje wjele lěpše wuměňjenja a lěpše šansy, hač na př. na wjesce. Tohorunja sym fascinowana wot města była. Salon słuša k wyšej klasy salonow w Berlinje. Tež hdyž smy mački team, je salon tohodla poměrnje wulki. W branši frizerow je salon tež poměrnje znaty.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

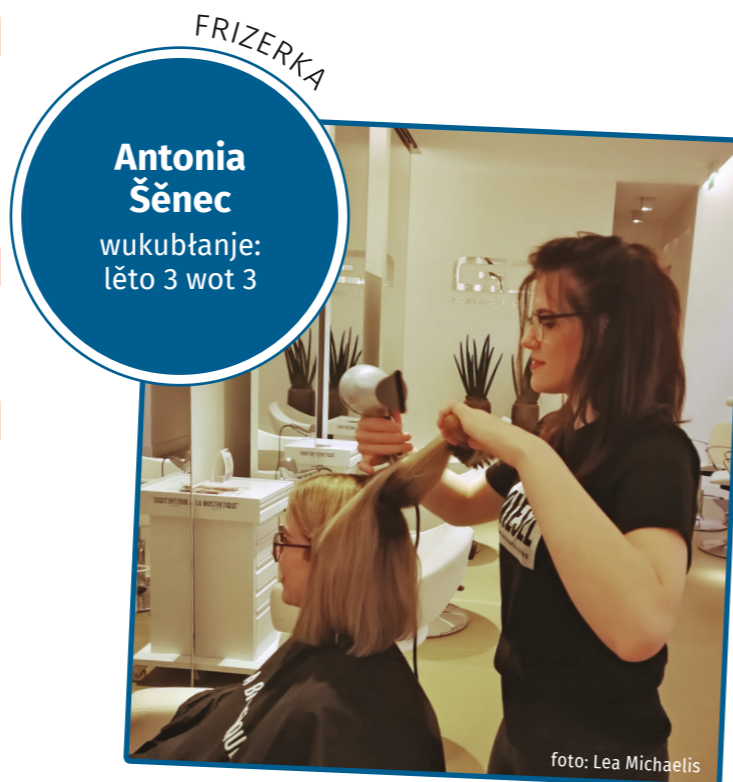
Sym najwjetši čas wukubňanja w zawodže. Mam jenož jedyn šulski džen w tydženju. Šula a zawod staj wobaj w Berlinje, tak zo docpěju wšitko relatiwnje spěšnje. Šulski džen liči so jako cyle normalny džětowy džen, kotryž so tež z wosom hodžinami liči. Móže so pak tež stać, hdyž tebe w salonje trjebaja, hačrunjež maš šulu, zo dyrbiš potom do salona džětać. Njestanje so pak jara husto.

Što su twoje nadawki?

Hdyž rozsudžiš so za wukubňanje frizera, dyrbiš z tym ličić, zo dyrbiš jara wjele rjedzić. Tak sym hłownje zamoťwita, zo je w salonje přeco hruba čistota. Nimo toho mam pak wjele nadawkow frizera, na př. třihanje wlosow, fejnowanje, myće wlosow, horje tykanie (wosebje pola njewjestow), kosmetika a šminkowanje a poprawom tež barbjenje wlosow. Tohorunja sym zamoťwita za wěšte skazanja produktow – poprawom wšitke wěcy, kiž frizeram wažny čas rubja.

Kak wupada wšedny džětowy džen w tutym powoňanju?

Normalny džětowy džen započina so z tym, zo wšitcy hromadže salon přihotuja. Cyty džen maš potom kupcow, kiž maja najwšelakoriše přeca. Mjeztym dyrbi so přeco na čistotu salona džiwać. Najhusćišo přińdže jedyn kupc po druhim. Přestawka měri so po tym, kak maš najlěpje čas mjez twójimi nadawkami. Maš pak přeco zaso čas, krótku přestawku činić, na př. hdyž je barba na wlosach. Na kóncu dnja so potom zaso wšitko zrumuje a wurjedži. Džělám přeco wot 10 do 19 hodž. a sobotu wot 9 do 16 hodž. Pón- dželu ma najwjetši džěl frizerow swobodnje.

FRIZERKA
Antonia Šenec
wukubňanje:
lěto 3 wot 3

foto: Lea Michaelis

Što so ču na powoňanju lubi, što skerje nic?

Mi so na powoňanju jara lubi, zo móžeš přeco jara kreatiwne džětać a zo dóstanješ džakownosć ludži wróco. Je přeco zaso rjenje widžeć, zo mnozy twójich kupcow so z wjetšim posměwkom rozžohnuja, hač su tebe postrowili.

Docyła njelubi so mi zwjeršnosć w powoňanju. Wulku rólu hraje pak při tym klasa salona. Přez to, zo džělamy za wjele eventow a zo mamy kupcow z wyšeje klasy, mam wšedny džen z tym kontakt. Wjele ludži widži tebe tež nažel jako mjenjehódnu wosobu, kotraž njeje wjace docpěta, hac „jenož“ frizer.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinješć, chcedža-li so z frizerku stać?

Na kóždy pad wjele kreatiwity a wotewrjenosć. Nimo toho nje- směš problem z tym měč, zo dyrbiš sebi jara wjele modelow za zwučowanje organizować, tež za pruwowanja. Čělnje je tež jara napinace powoňanje, dokelž najwjetši džěl dnja wotměje so stejo. Tohorunja dyrbiš derje z kritiku wobchadžeć móć.

Kak posudžuješ přichod twójeho powoňanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoňanju?

Přichod frizerow budže přeco wěsty, dokelž wlosy budu tež w přichodže rosc. Problem jenož je, zo so přeco husćišo bóle na kwantitu hlada hač na kwalitu, to rěka na př. frizura mužow třiha so bóle a bóle chětre w 10 mjeńšinach z mašinu hač porjadnje z nožicami a česakom, štož dlěje traje. Jenož njeje frizura z mašinu rjemjesło. Tute so bóle a bóle w powoňanju zhubi. Přez to, zo tež šulske zákónčenje za powoňanje njetrjebaš, móže to takrjec kóždy wukonjeć. Problem z niskimi žadanjami je, zo budže přeco česo, dobrych frizerow namakać. Njemóže so pak prawje prajić, hač je to bóle powoňanje za muži abo žony. Móžu jenož wo frizerach w Berlinje rěčeć a tu je wjele frizerkow ale tohorunja telko frizerow.

FRIZER

wašnje wukubňanja:	- dualne wukubňanje w rjemjesle
powoňanski typ:	- připóznate wukubňanske powoňanje
časowy wobjim wukubňanja:	- 3 lěta
městnosć wukubňanja:	- wukubňanski zawod a powoňanska šula
wuměňjenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć (třihanje wlosow a konturow) - orientacija na kupcu a serwisu (poradžowanje kupcow při wupytanju so hodžaceje frizury) - dobra koordinacija wóčko-ruka - kreatiwita zmysl za estetiku (horje tyknjenje wlosow) - přečelne wustupowanje - dobre wukony w ručnym džěle/technice, w chemiji a w němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownosćulske zákónčenje
Što so w tutym powoňanju čini?	- poradžowanje kupcow nastupajo so hodžaceje frizury - wlosy myć, třihać, frizerować, barbić abo do kudželow kłasc - frizury z kumštnymi wlosami, kotraž frizer džěla sam zhotuje wudospoťnić - pola muži nimo wlosow tež wusy (<i>Schnurrbart</i>) abo brodu třihać, truhać a formować - předawanje kosmetiskich produktow za wlosy a kožu a poradžowanje kupcow, tež nastupajo hladanja a nošenja perikow
Hdže so džěta?	- w frizerskim salonje, we wellnessowych hotelach - při filmowych produkcijach a džiwadłowych předstajenjach - pola kupcow priwatnje doma
Kak wysoka je zasužba za čas wukubňanja?	- 1. lěto: 325€ – 510€ - 2. lěto: 380€ – 620€ - 3. lěto: 420€ – 745€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubňanje: frizerski mišter - druhe dalekubňanje: asistent mištra – kosmetika w frizerskim rjemjesle, wukublar - překupske dalekubňanje: fachowy hospodar – kosmetika a wellness; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: tworjenje maskow; wučerstwo na powoňanskich šulach

wuběrk powoňanskich šulow:

Powoňanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć Budyšin → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start

Powoňanskošulski centrum za postužby a wuhotowanje w Drježdžanach → www.bsz-dlg.de

Powoňanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjalc → www.bszgoerlitz.de

Felix Sialff
wukubtanje:
lěto 1 wot 3

PINČNIK

foto: Marija-Tereza Krawčič

Čehodla sy so za powołanje pinčnika rozsudźit?

Sym někotre dny praktikuma činić a potom bě tu wukubłanske městno swobodne a tak sym so rozsudźit so z pinčnikom stać.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Strowota a zežiwjenje w Budyšinje.

Hdže daš so wukublać?

We Wjelbiku w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźeli?

Mam woboje w jednym tydženju. Štwórtk a pjatk mam šulu a zbytk tydženja sym džětać.

Što su twoje nadawki?

Zwjetša steju za tejkju. Potom serwěruju napoje a jědže. Husto polěruju grat a kryju blida. Mazane šaty (*Wäsche*) donjesu k pto-kanju a druhdy žehlu přikrywy za blida.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powołanju?

Husto sym tu přeni. Potom zaswěću swěcu a přihotuju hosćenc. Hdyž přińdu přeni hosćo jich pohosću. Napisam sej skazanki, serwěruju a wotrumuju blido. Mjeztym je přestawka. Wječor zrumuju přestrjenc a kwětki, kotrež steja wonka před zachodom.

Što so čini na powołanju lubi, što skerje nic?

Je napinace, cyły džen wjele stać a běhać. Na džětowe časy dyrbiš so zwučić, dokelž sy cyły tydžen džětać. Mi so lubi, zo mam tu móžnosć wšědnje nowych ludži zetkać a zeznać. Nimo toho dóstanu dohlad do serwisa a runočasnje tež do kuchnje.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z pinčnikom stać?

Na kóždy pad dyrbiš w teamje džětać móc. Derje je tež, hdyž sy komunikatiwny. Lěpšina je, hdyž maš realnošulske zakónčenje. Nješkodži, hdyž sy sportowski a móžeš kusk jendželsce, dokelž maš hdys a hdys tež jendželskorěčnych hosći.

Kak posudźuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Powołanje budže wobstać, ludžo so přeco pyta. Tež hdyž skutkuja džětowe časy zdžěla wottrašace. Runje po šulskim času z rjadowanymi časami je čezko, so na tute nowe časy zwučić. Swobodny čas stupi husto do pozadka, potajkim čas za přečelow a swójbu. Za tych maš husto jenož na swobodnych dnjach čas. Kónc tydženja dyrbiš husto džětać a po swjatoku (22:00 hodž.) nimaš husto wjac lóšt, hišće něšto činić a čini tamni nima wjac čas.

PINČNIK

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w hóstnym přemyśle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- přečelne wustupowanje a wjeselo na džěle z ludžimi (přeča hosći rady spjelnič) - dobry pomjatk a dobre ličenske kmanosće (přiwzaće skazankow) - překupske myslenje a organizatoriske kmanosće (kalkulowanje wudawkow za wuhotowanje swjedženjow) - dobra čělna konstitucija (při džěle so wjele běha a steji) - dobre wukony w matematice, němčinje/serbščinje a w jendželščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske abo hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- kryće a dekorowanje blidow - powitanje hosći - doporučenje jědže a pića - přiwzaće skazankow - postužowanje hosći - wustajenje zličbowanki a kasěrowanje - přihotowanje wjetšich swjedženjow a dohladowanje wotběha tutych
Hdže so džěta?	- w rumnosćach hosćencow a hotelow, na zarjadowanjach pod hołym njebjom - w hosćencach - w hotelach a w pensijach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ – 775€ - 2. lěto: 675€ – 880€ - 3. lěto: 775€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: hosćencowy mišter; barowy mišter; hotelowy mišter - překupske dalekubłanje: gastronom; zawodny hospodar z wšelakimi čezišćemi; wjednik zawoda – hotel/hosćenc; ... - studijny předmjet: hotelowy management; zežiwjenske wědomosće

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za zežiwjenje a domjacnosć → cms.sachsen.schule/bsz-e-bautzen/start
Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszoerlitz.de
Powołanskošulski centrum za hóstne přemysto Drježdžany „Ernst Löbnitzer“ → www.bsz-gast-dd.de

Čehodla sy so za powoňanje policajskeho zastojnika rozsudžiť?

Dokelž namakaš w tutym powoňanju wjele wotměny mjez teoriju a praksu. Nimo toho je to powoňanje z kotrymž móžeš druhim pomhać, tež hdyž so to husto jako pomoc njewidži abo njepřiwozmjje.

Kotru policajsku fachowu šulu wopytaš?

Tučasnje sym na policajskej fachowej šuli w Schneebergu, hdžež absolwuju moju 22-měsačnu teoretisku fazu. Wona zakónči so z pisomnym pruwowanjom.

Hdže daš so wukubtać?

Tučasnje sym w teoretiskej fazy. Hdže potom mój praktikum budže, hišće njeje jasne.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Přez to, zo běch před wukubtanjom jako stražny policist (*Wachpolizist*) w Zhorjelskej policajskej direkciji zaměstnjeny, je moje wukubtanje porno normalnemu wukubtanju kusk hinak natarjene. Mam nětko najprjedy raz 22-měsačnu teoretisku fazu w šuli. Po pisomnym pruwowanju mam dwaj měsacaj praktikum na rewěrje, kiž so mi přidžěli. W tutym praktikumowym času mam hišće ertne pruwowanje zložić.

Što su twoje nadawki?

Tučasnje jenož wuknyć.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powoňanju?

Tajki dokładny džětowy wotběh pola tutoho powoňanja njeeksistuje, wšako ženje njewěš, što so w twojej službje stanje. Tež džětowe přestawki njejsu zaručene. To rěka, zo móžeš cyle měrnú službu měć, w kotrejž so tak wjele njestawa abo móžeš wot nadawka k nadawkej honić.

Što so či na powoňanju lubi, što skerje nic?

Na powoňanju so mi lubi, zo maš stajnje wotměnu na džěle a zo so w tutym powoňanju přeco zaso něšto namaka, štož z nowa wužadada a štož sebi wšě twoje nawuknjene kmanosće žada. Štož so mi njelubi je, zo so často zabudže, zo su zastojnicy tež jenož ludžo.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z policajskim zastojnikom stać?

Sport njeby smět być jenož hobby, ale dyrbiš skoro hižo rozpaleny za njón być. To njepomha jenož we wukubtanju ale wosebje potom pozdžišo při džěle. Tam sy často čělnym strapacam wusadženy. Dale by dyrbjať měć zajim na tym, so přeco nowym wužadanjem stajić. Njeby smět měć žadyn problem z džětanjom w změnach (*Schichten*) a na kóncu tydženja. Wulka lěpšina hišće je, hdyž zamóžeš so derje do druhich ludži zamyslić a hdyž maš za to šik, w prawym wokomiku to prawe prajić. Tak wuńdžeš najlěpje njedorozumjenjam a maš lóši přistup k ludžom, kotřiž tebjje wobdawaja.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoňanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoňanju?

Myslu sej, zo bjez tutoho powoňanja w našej džensnišej towaršnosći njeńdže. Runje tak posudžuju to z podžělom žonow w tutym powoňanju. Wone maja cyle wažnu rolu. Zamóža často k wšelakim situacijam hinak a lěpje přistup namakać hač mužojo.

POLICAJSKI ZASTOJNIK (SRJEDŽNA SŁUŽBA)

wašnje wukubtanja:	- přihowanska služba, kiž rjaduje so po postajenjach jednotliwych zwjazkowych krajow
powoňanski typ:	- zastojnske wukubtanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 2–2,5 lět
městnosć wukubtanja:	- kubłanske zarjadnišća krajneje policije (na př. policajske šule), policajske zarjady a direkcije
wuměňjenja:	- fleksibilita - swědomite džěto a wědomje zamołwitosće (dokładne zhotowjenje protokolow přez wuprajenja swědkow...) - kmanosć rozmołwy wjesć (wotmołwy na prašenja ludnosće...) - kmanosć w teamje džětać - čělna a psychiska počezomnosť (strašne situacije při kontrolach abo racijach...) - dobre wukony w němčinje a w sporće
šulske wotzamknjenje:	- srjedžna zratosć resp. hłownošulske wotzamknjenje w zwisku z wotzamknjenym powoňanskim wukubtanjom - požadarjo dyrbja so na wuběranskej procedurje wobdžělić
Što so w tutym powoňanju čini?	- přewažnje služba na straži, patroljowa služba, pomoc w nuzowych situacijach - při přeńdženjach přečiwo porjadej wupisa so pokutny pjenjez - protokolowanje wozjewjenkow, pisanje rozprawow, zawěšćenje městnosće při wobchadnych njezbožach - zběranje dopokazow a wuwoprašowanje swědkow - rjadowanje wobchada, hdyž ampla wupadnje - přewjedženje wobchadnych kontrolow
Hdže so džěta?	- w policajskich awtach, wonka, w priwatnych bydlenjach, w běrowach - w policajskich zarjadach - pola hotowostneje policije - pola policije za wodowy škit
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- měsačna zakładna zastužba kandidatow za srjedžnu službu wučinja měsačnje mjez 1111€ – 1228€ (krajny zarjad, wotwisne wot zwjazkoweho kraja)
Kotre móžnosće postupa su?	- wukubtanje na zastojnika: policajski zastojnik (wyša služba) - studijny předmjet: wěstotny management; statne a zarjadniske wědomosće; prawnistwo

wuběrk policajskich fachowych šulow:

Policajska fachowa šula Kamjenica, policajska fachowa šula Lipsk a policajska fachowa šula Schneeberg
→ www.polizei.sachsen.de/de/7413.htm

ZASTOJNIK POLA WOHNJOWEJE WOBORY (SRJEDŽNA TECHNICKA SŁUŽBA)

wašnje wukubłanja:	- pripravovanska služba, rjadowana po postajenjach Zwjazka resp. po postajenjach w jednotliwych zwjazkowych krajach
powołanski typ:	- zastojnske wukubłanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 1–2 lěće
městnosť wukubłanja:	- krajne wohnjowoborniske šule resp. centralne kubłanišćo za wohnjoškit zwjazkoweje wobory - zarjadniske šule zwjazkoweje wobory - powołanske wohnjowe wobory a zwjazkowe wohnjowe wobory
wumějenja:	- husto žada so wotzamknjene wukubłanje w připóznatym powołanju, kotrež je spomóžne za tute dalše wukubłanje - swědomitosć a wobhladnivosć (dodržerjenje předpisow za wobchad ze strašnymi mačiznami) - kmanosć w teamje džětač - zwólniwosć k službje a k zasadženjam, hdžež je angažowana čelna a dušina pomoc trěbna - wulka psychiska počezomnosć a wědomje zamołwitosće - rjemjeslniske a techniske kmanosće - dobre wukony w ručnym džěle, w sporće a w němčinje
šulske wotzamknjenje:	- hłownošulske zakónčenje (abo lěpje realnošulske zakónčenje) a k tomu tež zakónčenje wotpowědneho powołanskeho wukubłanja, kiž so k tutomu zastojnstwu hodži
Što so w tutym powołanju čini?	- wukonjenje spěšneje a kwalifikowaneje pomocy w nuzy - wojowanje přečiwo wohnjej, wotstronjenje jědojtych chemikalijow, pomoc při přirodnych katastrofach - wosoby abo zwěrjata, kotrež su w nuzy wuchować a zastarać - wobstražowanje wulkozarjadowanjow z wěstotnymi stražemi - hladanje a reparowanje techniskich pripravow a jězdźidłow wohnjoweje wobory po svojich kmanosćach (zasadženje po powołanskim wukubłanju)
Hdže so džěta?	- w powołanskich wohnjowych woborach - we woborach zwjazkoweje wobory
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- zakładna zastužba kandidatow, kiž pripravu so na zastojnikow wobory srjedźneje služby, wučinja měsačnje 1269€ (zwjazkowy zarjad) a mjez 1109€ – 1228€ (krajny zarjad, wotwisne wot zwjazkoweho kraja)
Kotre móžnosće postupa su?	- wukubłanje na zastojnika: zastojnik pola wohnjoweje wobory (wyša techniska služba) - studijny předmjet: wěstotna technika; wěstotny management

powołanska šula:

Šula za wohnjowu woboru a škit před katastrofami kraja Sakskeje → www.lfs.sachsen.de

ZHOTOWJER MASKOW

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosť wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wumějenja:	- wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhotowjenje perikow, šminkowanje) - kreatiwita a zmysl za estetiku (načisk wšelakich maskow) - zamóžnosć dokładneho wobkedźbowanja (wobkedźbowanje hrajerjow za čas předstajenja, zo bychu so móhli maski hišće lěpje připodobnić) - dokładne džěto - dobre wukony we wuměskim kubłanju, w ručnym džěle/technice, chemiji a matematice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje wysokušulska zratosć
Što so w tutym powołanju čini?	- pomhaja ze swojim džětom akteram, wuměsku rólu předstajić - džěto po podatych skicach a modelach - zhotowjenje džělow włosow, perikow a brodow a hižo wužiwane so znova wobdžětaja - zhotowjenje plastiskich wudžětkow za mjezwočo a druhe džěle čěta - šminkowanje a frizěrowanje akterow, staja jim periku a přilěpjenje dalšich plastiskich wudžětkow
Hdže so džěta?	- w rumnosćach, hdžež so šminkuje, w džětarnjach, hdžež so maski zhotuja - w džiwadłach a operowych domach - pola telewizije abo w filmowym studiju
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 1018€ (zjawna služba), 697€ (televizijny sćelak – <i>Rundfunkanstalten</i>) - 2. lěto: 1068€ (zjawna služba), 761€ (televizijny sćelak) - 3. lěto: 1114€ (zjawna služba), 860€ (televizijny sćelak)
Kotre móžnosće postupa su?	- studijny předmjet: tworjenje maskow (<i>Maskenbild</i>); jewišćowy-, kostimowy wobraz; džiwadłowe wědomosće

powołanska šula:

Powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku:
Kubłanski centrum wyšeho schodženka za hladanje čěta w Berlinje → www.osz-koerperpflege.de

BABA

Wiktorija Žurec
wukubtanje:
lěto 2 wot 3

foto: Julia Hansch

Čehodla sy so za powoťanje baby rozsudźila?

Dokelž je to jedne powoťanje, hdžež maš wjele zamoťwitosće. Džětaš wusko z ludźimi hromadže a při tym je dobra komunikacija wažna. Wšako je to přeco zaso něšto cyle wosebiteho, hdyž so džěčo narodži. Z tym sym wobdžělena na jednym z najrjeńšich džiwow na swěće.

Kotru powoťansku šulu wopytaš?

Karl-Gustav-Carus-akademija w Drježdžanach. Tam mam 22 sobušulerkow z wšelakich městow, z kotrymiž Drježdžany kooperuja.

Hdže daš so wukubtać?

W chorowni swjateho Józefa w Drježdžanach. Chorownja je za swoju pomoc při porodže wuznamjenjena. Kóždy lěto so tam něhdže 1600 džěći narodži.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Dokelž stej chorownja a šula wobě w Drježdžanach, mam tam bydlenje. Časowy wotstawk mjez šulu a džětom w chorowni je cyle rozdžělny, jónu sym 5 tydženjow w šuli a potom 7 w chorowni a jónu sym 2 tydženjow w šuli a potom 4 tydženje w chorowni. Dohromady sym wjace w chorowni hač w šuli, wosebje w třećim wukubtanskim lěće, hdyž sy krótko před pruwowanjemi.

Što su twoje nadawki?

Po času stanu so wšitke nadawki baby tež z mojimi nadawkami. Na spočatku mějach nadawki hladarki. Po wěštych času sym njekomplikowane porodny přewzač směta a při tym steji mi wukubtana baba přeco z radu poboku.

Kak wupada wšědny džětowy džěń w tutym powoťanju?

Džětowy džěń započina so z přepodaćom maćerjow. Při tym zhojnimi aktualny staw porodny. Potom du k žonje, so předstaju a w rozmoťwe so zeznajemoj a planujemy dalši wotběh. Tutón wotběh je přeco hinaši, dokelž je kóždy porod individualny.

Što so ći na powoťanju lubi, što skerje nic?

Hladanske džěta a komunikacija ze žonami so mi lubi. Najrjeńši za mnje je porod samo na sebi, to je přeco zaso mały džiw. Rjedženje a dokumentaciske nadawki so mi tak njelubja, ale su tež wažny wobstatk džěta.

Kotre wuměńjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z babu/hladarjom při porodže stać?

Tučasne trjebaš znajmjeńša realnošulske zakončenje. Wězo dyrba zajimcy derje z ludźimi wobchadžeć a so do nich zamyslić móc. Tež motiwować dyrbiš móc. Wotewrjenosć a sebjewědomje stej wažnej w tutym powoťanju a dyrbiš zamoťwitosć přewzač. Zajimcam dyrbi tež jasne być, zo je tute powoťanje rjemjeslnistwo.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoťanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powoťanju?

Baby su dale pytane a budu přeco trěbne. Wone je jedne powoťanje, kotrež trjeba wjace džětowych mocow, wosebje tež w chorownjach. Wot 2020 te wukubtanje jako tajke wjac eksistować njebudže, ale to budže jedyn studij. 2019 so tute powoťanje potajkim posledni króć jako wukubtanje poskići. Budže to jedyn dualny studij, ale kak so to dokładnje zwoprawdži, njeje hišće jasne.

BABA/HLADAR PŘI PORODACH

wašnje wukubtanja:	- šulske wukubtanje na powoťansko-fachowych šulach
powoťanski typ:	- wukubtanske powoťanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- powoťansko-fachowa šula a chorownja
wuměńjenja:	- swědomitosć a wědomje zamoťwitosće (dokumentowanje wotběha porodny) - rozsudy tworjeć móc (w nuznych padach za čas porodny) - přećelnosć a zamoťwitosć so do druheho zamyslić (wobchad z maćerjemi) - psychiska stabilita (porod choreho abo mrtweho džěšća) - dobre wukony w němćinje, w biologiji, w matematice a w chemiji
šulske wotzamknjenje:	- srjedžne kubtanske zakončenje - powoťanske šule wuzwola požadarjow po swójskich kriterijach
Što so w tutym powoťanju ćini?	- samodruhe žony poradžować - poskitk kursow, kotrež přihotuja na porod - profylaktiske přepytowanja přewjesć - poradžowanje žonow, pola kotrychž je samodruhosć z rizikom zwjazana - porodny přewodžeć, lěkarjam asistěrować - po porodže so wo mać a nowonarodžene džěčo starać (hač do 8 tydženjow po porodže wopyty pola maćerjow doma) - pokiwy k hladanju a zežiwjenju čěšenkow dawać
Hdže so džěta?	- na porodowej staciji w chorownjach - w běrowach, w priwatnych bydlenjach, gymnastiskich rumnosćach - w chorownjach, w porodowych domach, w praksach babow - jako samostatna baba/samostatny hladar při porodže
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 1141€ - 2. lěto: 1202€ - 3. lěto: 1303€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje, fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: babina wěda (<i>Hebammenkunde</i>); mediciniska asistenca; strowotny management, strowotna ekonomija; ...

wuběrk powoťanskich šulow:

Mediciniska powoťansko-fachowa šula kliniki Kamjenica gGmbH (1x za 3 lěta jedna rjadownja) → www.klinikumchemnitz.de
Powoťansko-fachowa šula za baby a hladarjow při porodže w Drježdžanach → www.uniklinikum-dresden.de/de
Powoťansko-fachowa šula za baby a hladarjow při porodže w Lipsku → www.gbsleipzig.de

FARMACEUTISKO-PŘEKUPSKI PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula, fachowa chorownja resp. ergo-terapeutiska praksa, starownja
wuměnjena:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (pacientow motiwować a nawjedować) - začuwawosć a kmanosć w nawjazanju kontaktow (přeča a potrjeby pacientow spóznać) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wšelake techniki lěkowanja) - psychiska stabilita a kmanosć, dothe fazy lěkowanja přetrać - dobre wukony w biologiji, ručnym džěle/technice a němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- poradźowanje a lěkowanje ludži, kiž su přez chorosć, njezbožo, zbrašenje abo přez zastatk we wuwicu w swojej samostatnosći wobmjezowani - zwučowanje wšědných činitosćow abo motoriskich kmanosćow z pacientami (so wumyc, jěsc atd.) po indiwiduelnje zestajenym planje - trenuja hrbu a drobnu motoriku - dawaja pokiwy k zarjadowanju abo přerjadowanju džěłoweho městna, k džěle w domjacnosći, k planowanju wotběha wšědnego dnja - zwučuja z pacientami wobchad z pomocnymi srědkami a protezami - pomhaja pacientam powšitkownje při tym, zo móža samostatne žiwjenje wjesć
Hdže so džěta?	- w chorownjach - w ergoterapeutiskich praksach - w socialnych zarjadniščach a domach - w pedagogiskich zarjadniščach kaž su to na př. spěchowanske šule - w strowotniskich centrach
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- wukubłanje na zjawných šulach je zwjetša darmotne, žada pak so popłatk za přijimanje a za pruwowanja - je-li zarjadnišćo w nošerstwje, kotrež płaći mzdu po tarifje, su móžne zasužby za čas wukubłanja: - 1. lěto: 1015€; 2. lěto: 1075€; 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje; fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: ergoterapija; mediciniska asistencja; kubłanska wědomosć; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołansko-fachowa šula za ergoterapiju IB mediciniskeje akademije Budyšin

→ www.med-akademie.de/schulen/ergotherapeut-bautzen/startseite.html

Kubłanišćo za mediciniske a socialne powołanja gGmbH Biskopicy powołansko-fachowa šula za ergoterapiju

→ www.bms-hoyerswerda.de/info.html

Powołansko-fachowa šula za ergoterapiju w Drježdžanach → www.heimerer.de

FARMACEUTISKO-PŘEKUPSKI PŘISTAJENY

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wukubłanskim wobtuku swobodne powołanja
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjena:	- swědomite džěto a wědomje zamołitosće (při składowanju lěkow a chemikalijow) - wušiknosć a dokładne džěto (při wotwaženju a popisanju produktow a tworow) - dodžerženje předpismow hladajo na prawe składowanje tworow - na kupcow wusměrjene přečelne a pomocliwe wustupowanje - dobre wukony w matematice, w chemiji, w fyzice a w němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- so wo stajnje k dispoziciji stejacy wobstatk lěkow w apotekach a drogerijach starać - falowace medikamenty skazać - lěki a farmaceutiske produkty, kiž su za swobodnu předań, po předpisach składować - wšelake činitosće w běrowje wukonjeć - skazanki a dodawane twory w kompjuteru dokumentować - kupcow při předawanju swobodnje poskičených kosmetiskich produktow poradžować - so wo marketing a zhotowjenje wabjenskich srědkow sobu starać
Hdže so džěta?	- w běrowje, w předawanskich rumnosćach, w składowaniščach - w apotekach - w farmaceutiskich wulkowikowaniščach - w drogerijach - w farmaceutiskej industrij
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 708€ (lěkarnistwo); 1018€ (zjawna služba) - 2. lěto: 760€ (lěkarnistwo); 1068€ (zjawna služba) - 3. lěto: 813€ (lěkarnistwo); 1114€ (zjawna služba)
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – wikowanje; zawodny hospodar – wikowanje - studijny předmjet: farmacija; farmatechnika; zawodne hospodarstwo; ... - dalše dalekubłanje: farmareferent; wukubłar

powołanska šula:

Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdžanach

→ powabić mět so pola kubłaceho apotekarja

→ www.bsz-gesundheit.de/index.php/pages/pharmazeutisch-kaufmaennischer-angestellter

Sofija Bekerec

wukubtanje:
zakónčita 2014

dalekubtanje:
na polu fyzioterapije so stajnje dale kubtaš a tak nowe techniki nawuknješ, kaž n. př. manuelnu terapiju

foto: Tómaš Hejduška

Čehodla sy so za powołanje fyzioterapeutki rozsudžila?

Rozsudžich so za tute powołanje, dokelž chcych z ludźimi a sportom džětać. Při rozmołwje na hamće za džěto bu mi powołanje fyzioterapeutki namjetowane. Potom rozsudžich so za praktikum w fyzioterapeutiskej praksy a to je so mi lubito. Tak rozsudžich so za wotpowědne wukubtanje.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Běch na inštituce za strowotu a socialne w Großröhrsdorfje.

Hdže sy so wukubtać dała?

Dokelž je to šulske wukubtanje, njemějch žadyn wukubłanski zawod. Praktiske nazhonjenja hromadžach we wšelakich praktikumach a to w fyzioterapeutiskich praksach, chorownjach a rehabilitaciskich klinikach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Pola nas njeběše žadyn konkretny rytmus mjez šulu a praktikumom. W přenim wukubłanskim lěće dóstachmy cedlu za sčěhowace 3 lěta wukubłanja a na tutej stejše w hrubym čas a fachowy směr trěbnych praktikumow.

Što su twoje nadawki?

Z pacientami zwučowanja přewjesć, kaž na přikład chorobnu gymnastiku, masaže abo pušćenje blokadow a bolosćow. Dale přewjednu kursy, kaž na přikład šulu za chribjet. Potom wopytam a lěkuju pacientow tež doma. Dalši nadawk je zwěsćić, wotkel čělny problemy pacientow přińdu.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Hdyž přińdu rano na džěto, pohladam do mojeje špalty a tam widžu, kotrych pacientow na tym dnju změju. Potom wopytam chorobne akty a tam widžu, hač je to hižo znaty pacient, pola kotrehož wěm, što mam činić abo hač je to nowy pacient, pola kotrehož dyrbu najprjedy raz zwěsćić, wotkel swoje čělny problemy ma. Potom započina so lěkowanje (*Behandlung*). Mjez tym podawamy tež sportowe kursy abo wopytamy pacientow doma.

Što so ču na powołanju lubi, što skerje nic?

Na mojim powołanju lubi so mi wotměna w mojich nadawkach, kaž tež wobchad a zeznaće nowych wosobow. Wosebje pak, zo móžu swojich pacientow wot jich problemow a bolosćow wuswobodźić. Štož so mi tak njelubi je, zo dóstanu fyzioterapeuta tak mało financelneje podpěry za dalekubtanje. Dyrbiš na to džywać, zo su recepty wot lěkarja prawje napisane, hewak móže so ču stać, zo sy zadarmo džětać.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z fyzioterapeutom stać?

Zajim na anatomiji čłowjeka a kak čěto funguje. Dyrbiš so rady pohibować a wjeselo na tym měč druhim ludžom pomhać móc, kotřiž maja bolosće.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Přichod mojeho powołanja mam za dobry. Čłowjek bywa přeco starši a ma na džěle přeco wjac stresa. Tak stupa podžěl ludži, kotřiž přińdu z čělnymi problemami k nam. Tučasnje je podžěl žonow w powołanju wo wjele wyši, hačrunjež je to tež dobre powołanje za muži.

Kajki je rozdžěl mjez fyzioterapiju a ergoterapiju?

Fyzioterapija ma zaměr zdžerženja a zmóžnjenja typiskich pohibow wšědneho dnja. Na přenim městnje steji při tym, zo so mylene funkcije čěta zaso zmóžnjeja.

Pola ergoterapije je zaměr pacientam, kotřiž su přez zbrašenje abo njezbožo w swojich pohibach hačeni, we wšědnym žiwjenju pomhać. Při tym džywa so na to, zo móže so pacient sam zastarać, so aktiwne na towaršnostnym žiwjenju wobdžělić a tak swoju žiwjensku kwalitu zaso stopnjować. K tomu słuša mjez druhim so samostatnje zwoblěkać, sebi jědž spřihotować a tak dale.

FYZIOTERAPEUT

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a chorownja
wuměnenja:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (pacientow motiwować) - wušiknosć, dobra čělna konstitucija a dobra koordinacija wóčko-ruka - začuwawosć a zamóžnosć nowe kontakty nawjazać (spóznaće strachow a starosćow pacientow) - sčěrpnosć a psychiska stabilita (dołhodobne terapie) - zamjelčanosć (wobchad z datami pacientow) - dobre wukony w biologiji, sporće a němčinje/serbščinje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske wotzamknjenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- podpěruja pacientow při tym, zo swoju pohibliwosć a funkcionalitu čěta zaso docpěja, ju skrućeja a polěpša - poskićuja zwučowanja k skrućenju muskulow a k polěpšenju koordinacije wosebje za wosoby, kotrychž pohib je dla staroby, njezboža abo chorosće wobmezowane - zestajenje wotběha terapie na zakładze lěkarskeje diagnozy a wosobinskeho wobkedžbowanja - přewjedjenje terapie za jednotliwca abo za skupiny, na př. zwučowanja z nastrojemi, masaže, terapie z čopłotu abo wodu - wjednu pacientow k samostatnemu přewjedženju gymnastiskich zwučowanjow
Hdže so džěta?	- w lěkowanskich rumnosćach, w sportowych a gymnastiskich halach, w kupjelach - w chorownjach - w fachowo-lěkarskich praksach - w fyzioterapeutiskich praksach - w rehabilitaciskich centrach - w starownjach - w domach za hladanje zbrašenych
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- wukubłanje na zjawnych šulach je zwjetša darmotne, žada pak so poplatk za přijimanje a za pruwowanja - je-li zarjadnišćo w nošerstwje, kotrež płaći mzdu po tarifje, su móžne zastužby za čas wukubłanja: - 1. lěto: 1015€; 2. lěto: 1075€; 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubtanje: zawodny hospodar – management w strowotnistwje; fachowy hospodar – fitness, fachowy hospodar – sport; ... - studijny předmjet: biomechanika; fyzioterapija; humanmedicina; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Christoph Lüders Zhorjelc → www.bszoerlitz.de

Powołansko-fachowa šula za fyzioterapiju w Drježdžanach → www.uniklinikum-dresden.de/de

Powołansko-fachowa šula za fyzioterapiju 1. europska šula za fyzi-, ergo-, sportowu terapiju a logopediju w Kreischa → www.bavaria-schulen.de

Gabriel Kórjeňk
wukubłanje:
lěto 1 wot 3

Čehodla sy so za powołanje hladarja starych rozsudził?

Činjach šulerski praktikum tu w starowni, dokelž chcych něšto z ludźimi činić. Po 10-tce njewědžach, što činić. Potom widžach pola facebook anonsu starownje, zo pytaja wučomnika a tak sym so tam powabił.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Diakonie Budyšin.

Hdže daš so wukubłać?

W starowni swj. Ludmile w Chrósćicach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

To je cyle rozdželne. Jónu tak, zo mam 3 tydženje šulu a potom 6 tydženow praksu abo tydžej šulu a dwaj tydženjej praksu. Terminy podawa šula.

Što su twoje nadawki?

Rano zakładne hladanje čěta. Jěsć a piće wudželić a podawać. Łoža póstać, ze starymi ludźimi na wustup hić a ludžom z łoža won a zaso nutř pomhać. Dokumentacija toho, štož smy wotdžěta-li, hač su někotre změny pola wobydlerjow, hač su so wotewzali wot přiwuznych atd. So z ludźimi zaběrać, kaž na přikład hry hrać, spēwy spēwać, paslić atd.

Kak wupada wšědny džětowý dzeń w tutym powołanju?

Rano přińdu na džěto, započnam 06:30 hodž. Potom wotměje so změna, hdžež informujemy so wo tym, što je so w nocy/džej do toho stało. Fachowa móc rozdželi potom štó ma hdže službu. Ja sym zwjetša na samsnej staciji. Potom du k tym ludžom, jich postrowju a praju, što džensa činimy. Jeli maja terminy, potom jim to zdžělu. Potom jim při wumyću a zdrasćenju pomham. Hdž je to hotowe, du do kuchnje a dam ludžom jěsć. Jeli je na druhej staciji hišće něšto k činjenju, da du tam a pomham. Potom je mała přestawka. Po tym měrju witalne hódnoty pola wobydlerjow a du z nimi na wustup. Wokoło 11:30 hodž. dawa hižo wobjed. Tam dawam ludžom jěsć, mjez druhim tež tym, kotřiž wostanu k wobjedu na svojich stwach. Po tym přewodžam wobydlerjow, kotřiž su hotowi k připołdnišemu sparej. Potom sym husto w běrowje a dokumentuju, što sym džensa wšitko činił. Hdž je čas, zwjetša hišće rolatory a koleskate stoły rjedžu. W dwěmaj budžimy wobydlerjow a džemy z nimi k swačinje a po tym mam swjatok. Hišće njesměm w změnach džětać.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Čělna napinanje so mi tak njelubi, to dže jara na chribjet. Druhdy je tež napinanje wusutki wšelakich choroscow znjesć. Kontakt ze starymi ludźimi so mi jara lubi. To je jara zajimawe, hdž powěda-ja wo svojich dožiwjenjach, kaž na přikład wo Druhej swětowej wójnje, wo NDR-skim času a wo změnje. Z tym začucom domoj hić, zo sym něšto dobreho činił, je jara fajn. Ludžo su jara dżakowni, hdž jim připołstucham a jim pomham. Widžeć, zo so ludžo wjesela, je rjane začuce.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z hladarjom starych stać?

Zajim dyrbiš měć. Njesměš so před džětom bojeć, wosebje we wobchadže z hladanjom čěta. Psychisce dyrbiš stabilny być, wosebje hdž maš k ludžom wosebity počah a hdž potom wumrěja, dyrbiš z tym wobchadžeć móc. Čělna móc je wažna, na přikład hdž ludžo padnu a dyrbiš jim pomhać stanyć abo jim z łoža pomhać atd. Trjebaš wjele wutrajnosće při džěle. Fachowa wěda je jara wažna. Njesměš žadyn problem z tym měć, w změnach džětać. Z dobrymi wukonami w šuli maš lěpše šansy.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Podžěl žonow a mužow je mjeztym jara wurunany, štož je jara rjenje. Přeco mjenje chcedža so z hladarjom starych stać. Prjedy je wjele ludži to nawuknyć chcyło, nětko je to přeco mjenje. Myslu sebi, zo sebi wjele ludžo tute džěto njepřicpěja abo jim faluje zajim. Starownje pytaja za džětowymi mocami a wjesela so přez kóždu podpěru.

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula a starownja
wuměnenja:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (eksaktne dodžerženje hladanskich předpisow) - dobra čělna konstitucija (hdž staremu z łoža pomhaš) - zamóžnosć so do druheho zamyslić (wobchad z pacientami a jich přiwuznymi) - psychiska stabilita (wobchad z čězko chorymi a mrějacyimi wosobami) - dobre wukony w nabožinje/etice, němčinje/serbščinje, hospodarstwje a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- srjedžne kubłanske zakončenje - powołansko-fachowe šule wuzwola po swójskich kriterijach
Što so w tutym powołanju čini?	- hladanje a poradžowanje pomocy potřebnych staršich ludži - podpěranje tych ludži při zmištrowanju wšědneho žiwjenja, kaž na přikład při hladanju čěta, při jědži abo při zdrasćenju - dorěčenje wosobinskih naležnosćow, motiwacija k aktiwnym zaběram, přewodženje pacientow k lékařam abo na hamty - pola ambulatneho hladanja džěta so wusko z přiwuznymi hromadže a woni maja so do hladanskich technikow zapokazać - možne su tež terapeutiske a medicinisko-hladanske nadawki, kaž na přikład dawanje medikamentow po předpisach lékařarja abo wuměnenje zawobalenjow
Hdže so džěta?	- w starownjach - pola ambulatnych hladanskich službow - na staciji za starych ludži w chorowni - w hospicach - w hladanskich a rehabilitaciskich klinikach
Kak wysoka je zasluzba za čas wukubłanja?	- w zarjadniščach, kotrež su pola nošerjow, kotrež so po tarifowych dorěčenjach orientuja je zasluzba na přikład: - 1. lěto: 1141€; 2. lěto: 1202€; 3. lěto: 1303€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje; zawodny hospodar – socialne - dalše dalekubłanje: fachowy hladar starych z wšelakimi čezišćemi; wučer – šule w strowotnistwje; nawoda hladanskeje postužby - studijny předmjet: socialne džěto; gerontologija; mediciniska, hladanska pedagogika

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.de

Powołanskošulski centrum „Konrad Zuse“ we Wojerjecach → www.bsz-konrad-zuse.de

Powołanskošulski centrum strowota a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdžanach → www.bsz-gesundheit.de

Čehodla sy so za powoňanje hladarki za strowotu a chorych rozsudžita?

Moje přeče běše poprawom medicinu studować. Njedóstach studijne městno a tak sym so rozsudžita, sebi přenje nazhonjenja a wosebje wědu na polu mediciny přiswojeć. Najlěpša móžnosć za to běše w mojich wočach wukubtanje na hladarku za strowotu a chorych wotzamknýć.

Kotru powoňansku šulu sy wopytała a hdže sy so wukubtać data?

Wopytach medicinskich powoňansku fachowu šulu w Drježdžanach. Mój wukubtanski zawod běše měščanski klinikum w Drježdžanach, Friedrichstadt.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

Šema, hdy je šula a hdy maš džětać, poprawom předležať njeje. Na započatku kóžděho wukubtanskeho lěta dóstachmy plan, hdy mamy do šule přińć a hdy a hdže mamy džětać. Dokelž naša chorownja respektiwne šula žadyn internat njeměješe, mějach sama bydlenje w Drježdžanach.

Što su twoje nadawki?

W přenim wukubtanskim lěće starach so wosebje wo zakładne hladanske džěto, na přikład pomhach při hladanju čěta, přijimanju zežiwidłow, měrjach krejny čisć a puls a tak dale. Mějachmy tež husto wužiwane toža rjedzić. W druhim lěće nawuknych nadawki lěkowanja, na přikład přihot a daće medikamentow a infuzijow, měrjenje vysokosće cokora w kreji, daće injekcijow a wotewzaće kreje. W třecim lěće maš nawuknjene kmanosće zwjazać a sebi strukturu přiswojeć, hdy kotry nadawk efektiwnje spjelniš.

W srjedžišću wukubtanja steješe tež dokumentacija wšěch spjel-njenych nadawkow.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powoňanju?

Ja sym so po wukubtanju za džěto w op-centrumje měščanskeje chorownje w Drježdžanach rozsudžita. Mějachmy tam wšelakore wobtuki kaž n.př. gynekologiju, ortopediju a tak dale. Rano w 07.00 hodž. maja so operacije za cyty džen přihotować, t.r. trěbne instrumenty přihotować, operacisku žurlu po standardže zarumować a tak dale. Jedyn sobudžětaćer přewozmje sterilnu službu, t.r. přewjedže do operacije chirurgiske myće po standardže a přihotuje blido z instrumentami za operaciju. Druhi so-

budžětaćer ma nadawk, so wo to starać, zo sterilna služba wšitke srědky za operaciju na přihotowanym blidze ma. Druhdy so stanje, zo pacient srjedž operacije wjele kreje zhubi a instrumenty faluja. Tam ma tak mjenowany skakar najwažnišu poziciju, ma so wo to starać, zo instrumenty spěšnje do operaciskeje žurle přińdu. Nimo toho stara so wo dokumentaciju operacije. Regularnu přestawku we wšědny dnu nimamy. Nimo džěta w změnach je tež móžnosć, 24-hodžinsku službu za gynekologiju přewzać. Za to sym so ja rozsudžita. Mějach regularnje wot 07.00 do 15.30 hodž. džětać, potom podach so do ruma, hdžež mějach móžnosć za spanje. Jeli pak telefon klinkaše, husto dosć w nocy, mějach so z drugej koleginu do žurle podać. Tam čakaše na nas na přikład wurězanie džěsca (*Kaiserschnitt*), ale tež druge małe operacije.

Što so či na powoňanju lubi, što skerje nic?

Maš móžnosć kóždy džen wšelakore nadawki spjelnić, nowych ludži zeznac a maš wulku zamołwitosć za pacientow, štož so mi jara lubi. Nimo toho čuješ husto wulku džakownosć ludži a wěš, zo sy něšto dobreho činiš. Škoda je, zo wjele chorownjow a hladarnjow na fachowych mocach lutuje, tak zo maš jara wulki pen-sum džěta spjelnić a wjele stresa kompensować. To so tež na pacientow wuskutkuje, we wšědny dnu maš přeco mjenje časa pacientam připostuchać abo z nimi komunikować. Nimo toho sym toho mjenja, zo wulki džěl towaršnosće naše džěto wot-hódnoći respektiwne sebi dosć nječesć.

Kotre wuměnenja měli zajimcy za tute powoňanje sobu přinjesć?

Wažne je, zo chceš w teamje a wosebje z ludžimi džětać. Dyrbiš socialnu žitku měć, to rěka dyrbiš přečelny być, empatiju poka-zać a rady komunikować. Jara wažne je, zo móžeš pacientam připostuchać, ale tež w čěžkich situacijach prawe słowa namakać. Tuta zamóžnosć je so pola mje w běhu wukubtanja stopnjowala a skrućila. Kóždy požadar dyrbi sebi wědomy być, zo změje husto kontakt z horjom a smjerću a ma wo tym přemyslić, hač móže z tutymi situacijami wobchadžeć. Nimo toho džětaš w změnach a maš husto čelne počezjenje.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoňanja?

Hladanje chorych a strowych podleži husto klišeje, zo je holčace powoňanje. Sym pak toho mjenja, zo so to přeco dale změní. Něhdy džětachu jenož žony w tutym powoňanju, džensa so tež wjele hólcow za to rozsudža. Myslu sebi, zo so to w přichodže dale stopnjuje. To je jara wažne, dokelž maš husto čěžke čelne džěto zdokonjeć, štož so z pomocu mužow cyle jednorje lěpje zmištruje.

HLADAR ZA STROWOTU A CHORYCH

wašnje wukubtanja:	- šulske wukubtanje na powoňansko-fachowych šulach
powoňanski typ:	- wukubtanske powoňanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 – 5 lět (połno-/džělnočasowe)
městnosć wukubtanja:	- powoňansko-fachowa šula a chorownja
wuměnenja:	- začuwawosć a kmanosć kontakty nawjazać (wobchad z pacientami a přiwuznymi) - swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dokumentacija lěkowanja) - psychiska stabilita (wobchad z čěžkimi chorosćemi a mrějacyimi pacientami) - dobra čelna konstitucija (chorych do drugeho toža položić) - zamjelčanosć (wobchad z datami pacientow) - dobre wukony w biologiji, chemiji, fyzice, němčinje/serbščinje a w matematice
šulske wotzamknjenje:	- srjedžne kubtanske zakónčenje - powoňansko-fachowe šule maja swójske kriterije, po kotrychž wuzwola
Što so w tutym powoňanju čini?	- hladanje pacientow - dokładne wobkedžbowanje wuwica strowotneho stawa pacientow - wukonjenje lěkowanja po postajenju lěkarja - přihot pacientow na přepytowanske a lěkowanske naprawy (OP, röntgen...), asistěruja lěkarjam - přewozmu nadawki zakładneho hladanja, woni přepoža chorych do drugeho toža, pomhaja při jědži a při hladanju čěta - přewozmu organizatoriske a zarjadniske nadawki, dokumentuja hladanske naprawy
Hdže so džěta?	- w stwach pacientow, w přepytowanskich a lěkowanskich rumnosćach, w běrowje - w chorownjach, w fachowych praksach, w strowotniskich centrach - w starownjach - w zarjadnišćach za hladanje na krótki čas - pola ambulatnych hladanskich službow - w domach za zbrašenych ludži
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 1141€ - 2. lěto: 1202€ - 3. lěto: 1303€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubtanje: zawodny hospodar; fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne - studijny předmjet: humanmedicina; medicinska a hladanska pedagogika; hladanski management, hladanska wědomosć; ... - dalše dalekubtanja: fachowy hladar chorych – hygiena; fachowy hladar chorych – psychiatrija; fachowy hladar chorych – onkologija; ...

wuběrk powoňanskich šulow:

Medicinska powoňansko-fachowa šula při klinice Wojerecy gGmbH → www.seenlandklinikum.de
Powoňansko-fachowa šula za hladanje chorych při chorowni St. Josephstift Drježdžany → www.josephstift-dresden.de
Medicinsko powoňansko-fachowa šula při měščanskej klinice Zhorjelc gGmbH → www.klinikum-goerlitz.de

Carolin Krječmarjecwukubtanje:
lěto 1 wot 4

foto: Marija Wjeselina

Čehodla sy so za powołanje kubĽarki rozsudžiła?

Hižo w srjedźnej šuli bě za mnje džěto z džěćimi prezentna tema. Tak rozsudžich so za praktikum a za prózdninske džěto w pěstowarni. Wuspytach so w praktikumje tež jako chorobna sotra na staciji za džěć. Pytnych pak, zo to emocionalnje njeznjesu a tak rozsudžich so za powołanje kubĽarki.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Serbsku fachowu šulu za socialnu pedagogiku w Budyšinje.

Hdže daš so wukubłać?

We Witaj-pěstowarni „Pumpot“ w Němcach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźěli?

Wukubtanje je powołanje přewodžace. Šulu mam pónđzelu wot popođnja hač do wječora a sobotu wot ranja hač do popođnja. Wot šulskeho lěta 2019/2020 ma so to změnić, tak zo budže šula pónđzelu a wutoru. Zbytne dny sym potom džětać. Na spočatku wukubtanja móžach sama wolić, kelko hodžinow wob tydžeň chcu džětać (mjez 23 a 40 hodžinow wob tydžeň).

Što su twoje nadawki?

Džěći w tym podpěrać so ze samostatnymi indiwiduwami stać. To rěka, zo smědža džěći same rozsudžić, z čim so zaběraja a hač so na poskitkach wobdžěla. Při tym jich přewodžam a so wo jich wěstotu staram. Wažne pak mi je, zo džěći tež motiwuju, so přeco zaso z nowymi wěćami zaběrać. Tučasnje poskićam projekt „naša zahroda – my smy mali zahrodnicy“ Z pomocu staršich wobstarchmy sebi symješka a nětko plahujemy swójske rostliny a zeleninu. Džěći maja při tym wjele wjesela, hdyž móžeja wobkedžbować, kak rostliny narostu.

Kak wupada wšědny džětowy džeň w tutym powołanju?

Definitiwne njeje žadyn džeň kaž druh. Rano započina so ze snědanju. Po tym wobsteji móžnosć k hraću a zabawje, je čas za projekty abo swobodnu hru wonka a nutřka. Přizamknje so wobjed a potom je připótdniši měř, w tym času přihotuje so swačina a činja so dokumentaciske a přihotowane džěta. Po stawanju slěduje swačina a wólny čas, wotpowědne wjedru tež wonka na zahrodze. Po tym, zo je so poslednje džěčo wotewzało, so pěstowarnja zrumuje a za přichodny džeň přihotuje.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Na džěćoch spěšnje widžiš, hač so jim něšto lubi abo nic a tak dóstanješ hnydomny feedback. Dale so mi lubi, zo su wone jara sprawne a hnydom wěš na čim sy. Džěći chcedža rady wědžeć, što kak funguje a chcedža so rady wupruwować, to mje jara fascinuje. Tež džěto z kolegami so mi lubi, dokelž maš přeco někoho při boku a w njewšědnych situacijach je přeco něchtó tu, z kotrymž móžu rěčeć. Druhdy myli mje falowaca podpěra ze stron staršich.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinješć, chcedža-li so z kubĽarjom stać?

Wjeselo we wobchadže z ludźimi, wotwisne wot skutkowanišća z džěćimi, młodostnymi abo ze zbrašenymi. Hudžbna wobdarjenosć nješkodži, ale njeje předpisana. Fleksibelnosć a zamóžnosć samostatnje džětać stej wažnej. Je derje, hdyž sy hibićiw a njejsy na hubu padnjeny. Sčerpnosć a empatija we wobchadže z džěćimi stej jara wažnej.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow?

Podžěl mužow w powołanju je stupat a je pytnýč, zo to džěćom tež tyje, hdyž maja nimo kubĽarkow tež kubĽarjow při boku. Powołanje budže dale wobstać. Móžu sebi předstajić, zo budže so forma pěstowarnje jónu změnić, dokelž starši a šula přeco wjace wočakuja. To pytnješ na tym, zo dyrbyja šulscy nowačkojo přeco wjace hižo móc a narok na kubĽanje w pěstowarni stupa.

KUBĽAR

wašnje wukubtanja:	- šulske wukubtanje resp. dalekubtanje na fachowej šuli
powołanski typ:	- wukubłanske resp. dalekubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 2 do 6 lět
městnosć wukubtanja:	- fachowa šula/akademija a zawod za praktikum
wuměňjenja:	- wědomje zamołwitosće - z konfliktami wobchadžeć móc, začuwawosć (hdyž so džěčo napadnje zadžerži) - psychiska stabilita (zdžerženje profesionelneje distancy) - kmanosć dokładneho wobkedžbowanja - dobre šulske wukony w němčinje a w serbsčinje, we wumětskim kubĽanju a w hudžbje
šulske wotzamknjenje:	- srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobkedžbowanje a analyzowanje zadžerženja džěći, młodostnych abo dorosćenych, z kotrymiž džětaja, na zakładze pedagogiskich zakładow - hódnoćenje stawa wuwica abo socialneho zadžerženja, na zakładze toho zestajeja dohodobne kubłanske plany a přihotuja a přewjedu pedagogiske naprawy, kotrež indiwiduelne wuwice podpěraja - z kreatiwnymi zaběrami a wodženymi hrami podpěruje so čelne a dušine wuwice džěći a młodostnych - dokumentowanje naprawow a wuslědkow, wjedženje rozmołwow, podpěranje při problemach wšelakeho razu - přihotowanje jědžow, lěkowanje lochkich zranjenjow, kedžbowanje na dodžerženje hygieniskich předpisow - reflektuja swoje džěto sami a z kolegami - zhromadne džěto z fachowymi mocami z druhich socialnych a strowotniskich polow - staršiske džěto je informatoriske a poradžowanske
Hdže so džěta?	- w pěstowarnjach, w žłobiku a w horće - w domach za džěći, młodostnych a w kubłanskich domach - w poradžowanskich městnach za swójby a wotwisnych - w dnjowych přebywanišćach abo w domach za ludži ze zbrašenjom - we wočerstwjenskich a prózdniskich domach
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- žana zastužba za čas šulskeho wu- abo dalekubtanja - čas praktikuma móže so zarunać - pola powołanje přewodžaceho wukubtanja ptaći wukubłanske zarjadnišćo mzdu - za statne připóznaće absolwuje so powołanski praktikum, kotryž so naruna
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubtanje: fachowy hospodar – kubĽanje; fachowy hospodar – organizacija a wjedženje; zawodny hospodar – socialne - druhe dalekubtanja: zamołwity za kwalitu – strowotnistwo/socialne; fachowy wučer – wosebite šule; wosebity pedagoga (<i>Sonderpädagogie</i>); ... - studijny předmjet: pedagogiska psychologija; socialne džěto; Waldorfpedagogika; ...

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php
fachowa šula, fachowy wobtuk socialne, fachowy směr socialna pedagogika Budyšin (šula w swobodnym nošerstwje)
→ www.caritas-dicvdresden.de/verband/einrichtungen/caritas-schulzentrum/caritas-schulzentrum
Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne „Karl August Lingner“ w Drježdžanach → www.bsz-gesundheit.de

LOGOPEDA

wašnje wukubłanja:	- šulske wukubłanje na powołansko-fachowych šulach
powołanski typ:	- wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- powołansko-fachowa šula, logopediska praksa, rehabilitaciske zarjadnišćo abo klinika
wuměnjena:	- pedagogiske a komunikaciske kmanosće (nawjedowanje a motiwowanje pacientow) - zamóžnosć so do pacientow zamyslić a wotewrjenosć (spóznaće strachow pacientow) - psychiska stabilita a sćerpnosć (dołhodobne terapije) - dobre wukony w biologiji a w němčinje/serbšćinje
šulske wotzamknjenje:	- přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje - powołansko-fachowe šule maja za wuzwolenje swójske kriterije
Što so w tutym powołanju čini?	- we wuskim zhromadnym džěle z lěkarjemi wuwijawa logopedojo terapeutiske koncepty za pacientow, kotřiž su na zakładze njezboža, nedostatka we wuwicu, problema při dychanju a z hłosom abo mylenja stucha, při rěčenju wobmjezowani - z wšelakimi logopediskimi zwučowanjami podpěraja so na přikład pacienća božeje ručki (<i>Schlaganfallpatienten</i>), zo zaso spóžěrać a rěčeć nawuknu - lěkowanje ludźi, kotřiž buchu při nadkyrku (<i>Kehlkopf</i>) operowani - poradžowanje pacientow, jich při wuznych, kaž tež kubłarjow wosebitych pěstowarnjow dokoławokoto temy logopedije - preventiwne skutkowanje
Hdže so džěta?	- w praksach, w rumnosćach za lěkowanje, w priwatnych bydlenjach, w běrowje - w chorownjach - w rehabilitaciskich centrach - w logopediskich praksach - w psychologiskich praksach
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- w zarjadnišćach, kotrež su pola nošerjow, kotrež so po tarifowych dorěčenjach orientuja je zasužba na přikład: - 1. lěto: 1015€ - 2. lěto: 1075€ - 3. lěto: 1172€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje - dalše dalekubłanje: wučer – šule w strowotnistwje

MEDICINISKI FACHOWY PŘISTAJENY W SKÓTNOLĚKARSKICH PRAKSACH

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje we wobtuku swobodne powołanja
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjena:	- swědomitosć a wědomje zamołwitosće (dodžerjenje hygieniskich předpisow) - přečelne wustupowanje a začuwawosć (při starosćach wobsedźerjow zwěrjatow) - wuski čělny kontakt k zwěrjatam - wobchadjenje z wónjemi a smjerdom - psychiska stabilnosć (wobchad z čezko chorymi abo zemřetymi zwěrjatami) - dobre wukony w němčinje/serbšćinje, matematice, biologiji a chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- zwěrjata za čas přepytowanja a tež po tym zastarać a hladać - džěta w laborje přewjesć - skótnemu lěkarjej k pomocy być - starać so wo dodžerjenje hygieniskich předpisow w praksy - fachowe poradžowanje wobsedźerjow zwěrjatow nastupajo hladanja a dźerženja - apoteku wjesć - wšě džěta dokumentować a wukony wotličić
Hdže so džěta?	- w přepytowanskich rumnosćach, w laborje, při přizjewjenju, w běrowje - w zwěrjencu - w skótnolěkarskich praksach - w skótnolěkarskich klinikach
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 630€ - 2. lěto: 680€ - 3. lěto: 730€
Kotre móžnosće postupa su?	- překupske dalekubłanje: zawodny hospodar – komunikaciski a běrowowy management; fachowy hospodar – běrowowa a projektowa organizacija - studijny předmjet: skótna medicina; biologija

powołanska šula: Ruth-Pfau šula – Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne města Lipsk → www.ruth-pfau-schule.de**wuběrk powołanskich šulow:**Powołansko-fachowa šula za logopediju w Drježdžanach → www.dpfa.de/ausbildung/logopaede

Powołansko-fachowa šula za logopediju 1. europska šula za fyzio-, ergo-, sportowu terapiju a logopediju w Kreischa

→ www.bms-hoyerswerda.de/info.html

Ludwig-Fresenius-šule – powołansko-fachowa šula za logopediju Ludwiga Freseniusowych šulow w Erfurće, w Kamjenicy

→ www.ludwig-fresenius.de

Čehodla sy so za powołanje optikarki rozsudzila?

Poprawom njebě to cyle te wukubtanje, kotrež sym sej přała. Sym něšto nawuknyć chcyła, hdžež je tež ručne džěto prašane. A hdyž sym potom na předstajensku rozmołwu šta a tam sej wšitko wobhladała a naposkała, je so mi ta předstawa, tute powołanje nawuknyć, tola cyle lubiła.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Sym Powołanskošulski centrum za twar a techniku w Drježdźanach wopytała.

Hdže sy so wukubtač dawa?

Sym powołanje pola priwatneho optikarja we Freitalu nawuknyła. Běchmy na započatku mojeho wukubtanja wosom sobudžětačerjow.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

Čas mjez šulu a zawodom je po blokach rozrjadowany. Sym přeco dwaj do tři tydženjow w šuli była a po tym zas woko pieć tydženjow w zawodže. Dokelž sym w Drježdźanach bydliła, njebě žadyn problem, do šule přińć. Druzy, kiž su dlěši puć do šule měli, su potom w jednym internaće wot HWK přenocowali. Nimo šule mějach potom tež hišće dwaj tydženjow za lěto nadzawodne kubtanje (*überbetriebliche Lehrunterweisung*) we HWK. Tam smy potom mjez druhim škleńcy točili (*schleifen*), groćiki cynili abo acetat filowali.

Što su twoje nadawki?

Na započatku mojeho wukubtanja sym jenož w džětarni była a wšelakore ručne džěta činiła. Jara husto běše to točenje škleńcow najwšelakorišich tołstosćow. Někajke kruhi abo nawočowe džeržaki (*Brillenbügel*) sym tež z acetata filować měta. Hakle w druhim wučomniskim lěće sym wjac z kupcami činić měta. To sym na přikład nawoči reparowała, kupcow ke škleńcam a ramikam (*Brillenfassung*) poradžowała a po tym skazane škleńcy do ramikow točila.

W tych škleńcach je jedyn wěsty dypk, hdžež kupc optimalnje widži, a tutón dypk je potom pola hotowych nawočow direktnje před pupilu sedžeć dyrbjať. Na započatku sym točenje hišće z točenskim kamjenjom z ruku činiła, pozdžišo z awtomatom. Hdyž běchu nawoči potom hotowe, su so kupcej wotedali a přiměřili, tak zo kupc najlěpje z nimi widži.

Kak wupada twój wšědny džětowy džěň?

Rano sym najprjedy pósłane škleńcy kontrolowała a skazankam přiřadowała. Potom sym započinała, ramiki z pomocu awtomata wuměrjeć a wšitke hódnoty do awtomata zapodawać. Tutón je škleńcy potom točit a ja sym hišće raz přepruwowała, hač je škleńca porjadnje wusměřena a hač je ramik runy. Potom je mišterka hišće raz přepruwowała, hač wšitko trjechi a nawoči su so móhli kupcej přepodać. Hdyž chce kupc nowe nawoči měć, wuměrja so najprjedy woči. Předměrjenje činju z pomocu aparata, hdžež dyrbi kupc jenož na jedyn wobraz hladača scanner woči wuměri. To pak je jenož objektivne, zwonkowne měrjenje, kotrež njeje na začuće kupca wusměřene. Woprawdžite měrjenje přewjedu wuwučeni optikarjo. Po tym scěhuje poradžowanska rozmołwa, hdžež so hodžacy ramik a škleńcy wupytaja. Na kóncu so hišće wuměri, hdže kupc přez škleńcy hlada, tak zo je na kóncu optimalnje centrowana. Hdyž kupc potom hotowe nawoči wote-wza, so nawoči hišće raz přiměrja (*anpassen*) a prawe sedženje přepruwuje. Hdyž je kupc spokojny, maja so nawoči jenož hišće zaplaćić a ewentuelnje zawěšćenje za nawoči wotzamknyć.

Što so ču na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so na powołanju lubi, zo je wjacestronske a zo sy přeco w po-hibje. Džěto w džětarni je so mi najlěpje lubiło. Ale předawanje nawočow je tež jara zajimawe, dokelž njeje kóždy mjezwoco a kóždy wočko samsne, kóždy kupc je jónkrótny. Tohodla nawuk-nješ přeco zas něšto noweho, přeco zas maš njeznatu situaciju, kotruž maš mištrować. Běše mi tróšku škoda, zo njejsym hižo we wukubtanju woči wuměrić směta, dokelž je mje to tež jara zaji-mato. Sym potom tola hišće druhe wukubtanje započinała, do-kelž sym hišće wjac nawuknyć chcyła a pozdžišo móžu potom snano wobě powołani, optikarku a słuchoweho akustikarja, zhromadnje natožować.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z optikarku stać?

Na kóždy pad dyrbiš rady z ludźimi džětač, tež fyzika, matematika a biologija su za šulu jara wažne a na kóždy pad tež kmanosće w ručnym džěle.

Kak posudžuješ přichod, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w twójim powołanju?

Holcy a hólcy su w powołanju samsne wjele zastupjene. Opti-karjow budžemy přeco trjebać, dokelž přińdže za kóždoho jónu čas, zo nawoči trjeba. Hač je to za čitanje abo za jězdženje z awtom. Wězo je móžnosć, zo so woči z laserom operuja, ale sprěnja je to jara drohe a zdruha je to jenož na wěsty čas wob-mjezowane a njeje tež runje wěste.

WÓČNY OPTIKAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć (drobne džěta na nawočach) - swědomite džěto (při přewjedženju testa widženja) - kmanosć dokładneho wobkedžbowanja (pruwowanje hač nawoči derje sedža) - poradžowanje kupcow a poslužbowy serwis - přečelne wustupowanje a komunikaciske kmanosće - dobre wukony w matematice, w fyzice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubtanske zakončjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přewjedženje testow za prawe widženje - individualne informowanje kupcow wo nawočach a kontaktowych čóčkach - škleńcy za nawoči, po sylnosći tutych wuzwolić, wusměrić (centrěrowač) a hładzić - škleńcy preciznje do ramika nawočow zasadzić - poradžowanje kupcow w prawym hladanju nawočow a čóčkow - předawanje nawočow, čóčkow a dalších pomocnych nastrojow, kaž na př. dalokowidy - nawoči a dalše widženske pomocy a nastroje reparować - wjedženje knihow a wukonjenje překupskich nadawkow
Hdže so džěta?	- w předawanskich rumnosćach, w džětarni a w běrowach - w zawodach optikarskeho rjemjesla - w optiskej a drobnomechaniskej industriji
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 410€ – 650€ - 2. lěto: 485€ – 700€ - 3. lěto: 585€ – 850€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: wóčno-optikarski mišter - překupske dalekubtanje: fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: mediciniska technika; wóčna optika, optometrija; fotonika, optiske technologije - dalše dalekubtanja: wukubtar; wóčny optikar (dalekubtanje)
dalši směr wukubtanja:	- drobnooptikar (<i>Feinoptiker</i>): zhotowjenje a zatwarjenje džělow za optiske nastroje ze škleńcy a druhich materialijow → džěto namakaš w zhotowjenju optiskich, fotografiskich abo drobnomechaniskich tworow, pola drobno-wikowarjow za wobrazowe a optiske twory - wukubtanje traje 3,5 lět

wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za strowotu a socialne w Kamjenicy → www.bsz-gsc.de

Powołanskošulski centrum za twar a techniku Drježdźany → www.bsz-bau-und-technik.de

Wiktorija Bejmic
wukubtanje:
lěto 1 wot 3

foto: Justine Richert-Hergsell

Čehodla sy so za powoňanje rozsudźila?

Po wukubtanju na optikarku njeje mi někak za tym było, zo je to hižo wšo. Sym hišće něšto druhe nawuknyć chcyła. A dokelž sym wot jedneje přečelki zhoniła, što wona tak wšitko jako sluchowa akustikarka čini, je mje to jara zajimowało.

Kotru powoňansku šulu wopytaš?

Za sluchowych akustikarjow njeeksistuja mnoho šulow w Němskej. Hłowna šula je w Lübecku, na tutej so jenož tute jedne powoňanje nauči. Hnydom pódla šule je akademija za sluchowych akustikarjow, hdžež wotměwa so nadzawodne kubtanje (*Überbetriebliche Lehrunterweisung*), pruwowanja a mišterske dalekubtanja. W bliskosci stej fachowa wysoka šula a institut za sluchowu akustiku. Takrjec je w Lübecku wšo zastupjene, štož za powoňanje a dalekubtanje trjebaš.

Hdže daš so wukubtać?

Wukubtać dam so we wulkim předewzaću, kiž ma filiale po cytej Europje. W tutym zawodže so woboje, sluchowe nastroje a nawoči předawaja, tohodla so to za mnje jara derje hodži.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźeli?

W cyłym wukubtanju maš dohromady wosom blokow šule, kotrež traja potom tři do pjeć tydženjow. Tam sy potom w campusu abo druhich internatach, druhdy tež w hotelach abo pensijach zakwartěrowany. Nadzawodne kubtanje maš tu dwójce wob lěto a to přeco jedyn tydžeň.

Što su twoje nadawki?

Na započatku smědžach so wo poštu starać, t.r. na př. kontrolować, hač su wšitke posłane sluchowe nastroje w porjadku, je do kompjutera zapodać a kupcam přirjadować, to samsne tež za připosłane otoplastiki. To je tón džěl při sluchowym nastroju, kiž je indiwiduelnje na sluchowód (*Gehörgang*) kupca přiměrjeny. Dalši nadawk je wurjedženje, přepruwowanje a reparowanje sluchowych nastrojow, kotrež kupcy přinjesu. Nětko, na kóncu přenjeho wukubłanskeho lěta móžu hižo jara wjele z kupcami džělać. Tak přewjedu darmotny krótki sluchowy test, kiž traja poł hodžiny, kaž tež wulke sluchowe testy, kotrež so při přenim přiměrjenju (*Erst-anpassung*) činja. W tutym přepruwuje so, hdže kupc słyši a hdže su jeho hranicy. Potom přewjedu so rozmołwy z kupcami, scěhujaja

sluchanske testy a dale poruči so sluchowy nastroj, kotrež je za kupca najkmaňši. Tutón sluchowy nastroj so potom justěruje a na sluchowu potřebnosć kupca nastaja. Dale wozmjete so pola kupca wotčišć wucha, z kotrehož nastanje potom otoplastika. Po přenim přiměrjenju, kiž traja dohromady dvě hodžiny, scěhujaja hišće dwaj do tři terminow, hdžež so sluchowy nastroj hišće raz justěruje a so přepruwuje, kak kupc ze sluchowym nastrojom wurdže.

Kak wupada twój wšědny džěłowy džěň?

Kontrola sluchowych nastrojow a wurjedženje so wšědnje předwjedže. Wuwučeny akustikar ma něhdže dwaj kupcay za přenje přiměrjenje wob džěň. Scěhowace terminy su tež jara wjele wob džěň, tam pak hišće wjele sama přewjesć njemóžu. Jónu abo dwójce wob tydžeň tež otoplastiku frezuju. Druhdy přewjedu krótkie sluchanske testy. Najwjac ludži docyła njewě, zo trjeba sluchowy nastroj. Za to je tutón test dobre přepruwowanje. Štož předołho ze sluchowym nastrojom čaka, njebudže wjac 100%nje słyšeć móc, dokelž mozy mnoho zwukow wotwuknje (*verlernen*).

Što so čini na powoňanju lubi, što skerje nic?

Džěto je jara mnohostronske. Štož so mi wosebje lubi je, zo nimaš na džěň mnoho kupcow, kotrež spěšnje wotdžětaš, ale zo maš z kupcami wjacore tydženje činić a z tym tež wjele lepši zwisk natwaríš. Džěta so tež jara wjele z kompjuterom, ze wšelakimi diagramami a sy poprawom cyle na sebjě samoho stajeny. W tutym wukubtanju sym powoňanje namakala, kotrež so mi wosebje jara lubi. Mi budu pozdžišo jenož rjane časy we powoňanskej šuli porachować.

Kotre wuměňjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so ze sluchowym akustikarjom stać?

Štož chce so ze sluchowym akustikarjom stać, ma rady z ludžimi džělać chcyć, wotewrjene być, dobre kmanosće w ručnym džěle měć a so za fyziku zajimować. Njesmě nič přeciwo tomu měć, zo je druhdy wjacore tydženje w Lübecku. Lepšina by tež była, zo so před wuchowym šmatcom njegrawaš.

Kak posudźuješ přichod twójeho powoňanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow?

Sluchowych akustikarjow budžemy přeco trjebać, wšudže so tež pytaja. Kóždy čłowjek přindže jónu na dypk, hdyž wjac porjadnje njesłyši. Hač dotal tež hišće žana móžnosć njeeksistuje, słyšenje přez operaciju polěpsić. W powoňanju su holcy a hólcy samsnje wjele zastupowane.

SLUCHOWY AKUSTIKAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w rjemjesle
powoňanski typ:	- připóznate wukubłanske powoňanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powoňanska šula
wuměňjenja:	- rjemjeslniske kmanosće (zatwar mačkich džělow) - techniske zrozumjenje - swědomitosć a zamóžnosć dokładneho wobkedžbowanja (pruwowanje hač sedži sluchowy nastroj doč derje we wuchu) - orientacija na kupcu a wotewrjene wašnje (poradźowanje kupcow) - dobre wukony w fyzice, w ručnym džěle/technice, w matematice a w biologiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedzne kubłanske zakončenje abo wysokošulska zrałosć
Što so w tutym powoňanju čini?	- poradźowanje kupcow nastupajo škita slucha a wšelakich systemow sluchowych nastrojow - při tym je indiwiduelna orientacija na kupcu wažna, na přikład hač je sluchowy nastroj staroby dla trěbny abo za škic před haru, powoňanja dla - zo by so sluchowy nastroj móht optimalnje připodobnić, dyrbja so wšelake testy slucha přewjesć a wotčišć sluchoweje chódby zhotowić - kupcam so potom rozkladže, kak nowy sluchowy nastroj funguje - poskići so hladanje sluchoweho nastroja - překupske a zarjadniske nadawki so přewozmu, kaž na přikład kalkulowanje poskitkow a zhotowjenje wotličenjow za chorobne kasy
Hdže so džěta?	- w džěłarni, w předawanskich rumnosćach, akustiskich laborach a w běrowach - w zawodach slucho-akustiskeho rjemjesła - pola industrielných zhotowjerjow systemow sluchowych nastrojow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 645€ – 805€ (wikowanje); 560€ (rjemjesło) - 2. lěto: 710€ – 905€ (wikowanje); 670€ (rjemjesło) - 3. lěto: 830€ – 1045€ (wikowanje); 780€ (rjemjesło)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: akustiski mišter za sluchowe nastroje - techninarske dalekubtanje: technikar – mediciniska technika; technikar – elektrotechnika; technikar – drobno-džěłowa technika - překupske dalekubtanje: fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: elektrotechnika; mediciniska technika; sluchowa technika, awdiologija

powoňanska šula:

Powoňanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach za wšě kraje w Lübecku
Zwjazkam wotewrjena krajna powoňanska šula za sluchowych akustikarjow w Lübecku → www.lbs-hoerakustik.de

ZUBNOLĚKARSKA FACHOWA PŘISTAJENA (ZFA)

Božena Wróblowa
wukubtanje:
zakónčita
w januarje 2010

dalekubtanje:
studij zubneho
lĕkarstwa

foto: Božena Wróblowa

Čehodla sy so za powoťanje zubnolĕkarskeje fachoweje přistajeneje rozsudžita?

Sym hižo dlĕje wo studiju zubneho lĕkarstwa přemysliťa. Hižo do abitury bě mi jasne, zo njebudže mój přerĕzk dosahacy za hnydomny započatk studija. Tohodla rozsudžich so za wukubťanje. Ze zakónčenjom tutoho sym sebi zakład za mój dalši powoťanski puć stworiťa. Z tym sym mĕťa wotzamknjenje, kotrež njemóžeše mi nihtó wjac wzac. Za mój studij sym mnoho nazhonjenjow hromadžiťa a dóstach dobry dohlad do powoťanja zubneho lĕkarja. Přez swójske wukubťanje móžu sebi džensa džĕťo přistajeneje lĕpje wažić.

Kotru powoťansku šulu sy wopytaťa?

Móžach mjez powoťanskimaj šulomaj w Drježdžanach abo w Zhorjelcu wolić. Dokelž běše wšĕdny wobchad na puću do Zhorjelca přijomniši, sym so za tutón rozsudžita.

Hdže sy so wukubťac daťa?

W zubnolĕkarskeje praksy Schneider w Budyšinje.

Kak so čas w šuli a čas w praksy rozdžĕli?

W přĕnimaj dwĕmaj wukubťanskimaj lĕtomaj mĕjach dwójce wob tydžeň šulu, w třĕcim jenož hišće jónu wob tydžeň. Na zbytnych dnjach w tydzenju běch džĕťac.

Što su twoje nadawki?

Nadawki su mjez druhim asistencja zubnemu lĕkarjej při džĕťe, dokumentacija džĕťowych krokow, rjedjenje, desinfekcija a sterilizacija džĕťowych materialijow a džĕťa při recepciji, kaš na přiķlad witanje pacientow, pisanje zlićbowankow a dorĕčenje dalšich terminow. Wšitke nadawki njehodža so docyťa nalićić, dokelž su jara mnohostronske.

Kak wupada wšĕdny džĕťowy dzeň w tutym powoťanju?

Rano přińdžeš na džĕťo, so předrasćiš a potom wšitko tak daloko přiĕhotuješ, zo móže lĕkar potom hnydom započinać. To rĕka komputery zaswĕćić a zubnolĕkarski stólc přiĕhotować. Potom započina so wšĕdny džĕťowy dzeň, hdyž přińdu pacienća. Mjez tym je wobjedowa přestawka a na kóncu dnja so wšitko zrumuje a praksa wurjedži.

Što so ĕi na powoťanju lubi, što skerje nic?

Lubi so mi na kóždy pad kontakt k pacientam a mnohostronskosć nadawkow. Kóždy pacient ma hinašu potrebu lĕkowanja a tak su džĕťowe wobťuki jara wšelake. Jako přistajeny sy jara wotwisny wot předpisow twojeho šefa a njemóžeš sebi wupytać, hdy maš dowol, dokelž dyrbiš so při tym na dowolu lĕkarja orientować.

Kotre wumĕnjenja mĕli zajimcy sobu přĕnjesć, chcedža-li so ze zubnolĕkarskim fachowym přistajenym stać?

Zajim na powoťanju na kóždy pad. Dyrbiš sebi wĕdomy być, zo pacientam jara blisko přińdžeš a njesmĕš so před ĕĕlnym kontaktom bojeć. Tež přĕcelne wustupowanje napřĕco pacientam a z nimi sobu začuwać je wašne.

Kak posudžuješ přiĕchod twojeho powoťanja, hladajo tež na podžĕl holcow a hólcow w powoťanju?

Hólcy su přĕco lubje wítani, dokelž přewahuje podžĕl holcow. Powoťanje budže přĕco trĕbne, dokelž njemóže zubny lĕkar bjez přistajeneje džĕťac.

ZUBNOLĚKARSKI FACHOWY PŘISTAJENY

wašnje wukubťanja:	- dualne wukubťanje we wobťuku swobodne powoťanja
powoťanski typ:	- připóznate wukubťanske powoťanje
časowy wobjim wukubťanja:	- 3 lĕťa
mĕstnosć wukubťanja:	- wukubťanski zawod a powoťanska šula
wumĕnjenja:	- swĕdomitosć a wĕdomje zamoťwitosće (wobchad z lĕkarskimi srĕdkami, dodžerjenje hygieniskich předpisow) - začuwawosć (hdyž ma pacient strach) - wušĕknosć (přiĕhotowanje pjelnjenkow) - zamjelćanosć (we wobchadze z datami pacientow) - wuski ĕĕlny kontakt z ludžimi (žadyn strach před natyknjenjom) - dobre wukony w němćinje, w matematice, w biologiji, w fyzice/chemiji
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewašnje srjedzne kubťanske zakónčenje
Što so w tutym powoťanju ĕini?	- organizowanje wotbĕhow w zubnolĕkarskeje praksy, terminy z pacientami wuĕinić, wužiwojomnosć rumow a džĕťowych materialijow zawĕšćić - asistencja při lĕkowanju, přewzaće wĕstych nadawkow, wotpowĕdnje swójskeje kwalifikaciji - na přiķaz zubneho lĕkarja přiĕhotuja masu za wotĕišć zubow, zhotowja röntgenowe wobrazy - dokumentacija lĕkowanskeho wotbĕha, wotlićenje postužbow - přewod pacientow do, při a po lĕkowanju, rozkladu profylaktiske postupowanja - pisomna komunikacija z chorobnymi kasami a z laborom, kontroluja hać so zlićbowanki zapća
Hdže so džĕťa?	- w lĕkowanskich a röntgenowych rumnosćach, při přizjewjenju - w zubnolĕkarskich praksach a klinikach - w ĕelesnochirurgiskich lĕkowanskich praksach
Kak wysoka je zasťužba za čas wukubťanja?	- 1. lĕťo: 600€ – 820€ - 2. lĕťo: 650€ – 870€ - 3. lĕťo: 735€ – 920€
Kotre móžnosće postupa su?	- druhe dalekubťanja: zubnolĕkarski fachowy asistent z wšelakimi ĕežišćemi; asistent – zubnolĕkarski management praksy - studijny přĕdmjet: zubna medicina; strowotniska wĕdomosć, public health; dentalna hygiena; ... - přĕkupske dalekubťanje: fachowy hospodar – strowotnistwo a socialne; zawodny hospodar – management w strowotnistwje

wubĕrk powoťanskich šulow:

Powoťanskošulski centrum „Karl August Lingner“ w Drježdžanach → www.bsz-gesundheit.de
Powoťanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszgoerlitz.de
Powoťanskošulski centrum za hospodarstwo, strowotu a techniku wokřesa Šwikawa → www.bsz-wgt-werdau.de/berufsschule/gesundheit

foto: ELDAKON GmbH

Fabian Šolta
wukubtanje:
lěto 1 wot 3 ½

ELEKTRONIKAR

Čehodla sy so za powołanje elektronikarja rozsudźit?

Sym w mojim přenim wukubtanju elektriku wot druheje strony zeznať a sym fascinowany, što móžeš z elektriku wšitko činić.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Wopytam Powołansku šulu za techniku a hospodarstwo w Budyšinje.

Hdže daš so wukubłać?

Pola firmy Eldakon GmbH w Nowej Wjesce.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdźěli?

Čas mjez šulu a džětom rozdźeli so do 4 tydenjow džěta a 2 tydenjow šule.

Što su twoje nadawki?

Nadawki su mjez druhim twar trasow, kładženje a přizamknjenje kablow a rołow. Dale hladam nastroje. Tež instalowanje tykačkow, elektriskich nastrojow a mašinow, zapinakow za swěću a lampow słuša k mojim nadawkam.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Rano zetkamy so w firmje a tam dorěčimy sej džětowy nadawk za tón dzeń. Potom zapakujemy wšě trěbne graty do awta a wotjědžemy na twarniščo. Tam naš nadawk spjelnimy a potom jědžemy na přichodne twarniščo abo zaso do firmy.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi lubi so instalowanje elektriskich systemow a najbóle mje wjeseli, hdyž tutón system potom tež funguje. Nawopak so mi wězo njelubi, hdyž instalowany system njefunguje.

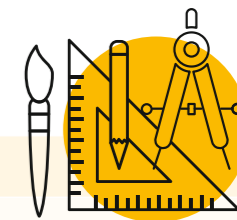
Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z elektronikarjom stać?

Wuměnjenja su srjedźne kubłanske wotzamknjenje abo jara dobre hłowne šulske zakónčenje. Dale je tež wažne, zo móžeš derje w teamje džětać, zo maš wjeselo při džěle a zo móžeš derje z druhimi ludźimi wobchadzeć.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Elektrikarjo so pytaja, wšojedne hač su to holcy abo hólcy. Wšako njeby so bjez nas žana lampa swěćiła a milina njeby hač k tykačce přišla.

ELEKTRONIKAR ZA ENERGIJOWU A TWARJENJOWU TECHNIKU

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3,5 lět
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- dokładnosć, fleksibelnosć - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka - wobhladnivosć (džěto při twarskich džělach, kotrež milinu wjedu) - swědomitosć a zwólnivosć, zamołwitosć přewzać - techniske zrozumjenje (hladanje elektriskich pripravow) - dobre wukony w fyzice, w matematice, w ručnym džěle/technice a w informatice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje, instalowanje, hladanje a reparowanje wulkich pripravow a elektrotechniskich pripravow, za elektriske zastaranje twarjenjow z energiju - montowanje přizamkow za płokawy, kuchinske kachle atd. - za tepjenske abo klimowe pripravu maja so wodženske a rjadowanske pripravu poslužowac - za tute maja so wodženske systemy wuwivać a wuspytać
Hdže so džěta?	- w firmje, na twarniščach, w džětarnjach - w zawodach elektrotechniskeho rjemjesla - pola firmow imobilijoweho hospodarstwa
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 640€ – 750€ - 2. lěto: 690€ – 830€ - 3. lěto: 740€ – 900€ - 4. lěto: 790€ – 1000€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: elektrotechniski mišter; industrijowy mišter – elektrotechnika - techninarske dalekubtanje: technikar – elektrotechnika z wšelakimi čeziščemi; technikar – wětrikowa energijowa technika - překupske dalekubtanje: fachowy hospodar – solarowa technika; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: energijowa technika; twarjenjowa technika; facility-management, techniski management twarjenjow; ...

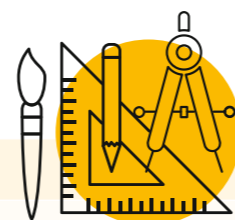
wuběrk powołanskich šulow:

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku Budyšin → www.bszbautzen.de/cms2/index.php

Powołanskošulski centrum za elektrotechniku w Drježdžanach → www.bszet.de

Powołanskošulski centrum za hospodarstwo a techniku „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de

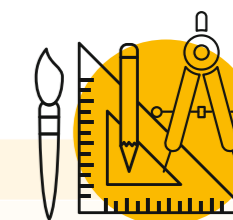
KACHLICAR/DŁÓŽIČKAR

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjaja:	- swědomite džěto (při přirězanju a kładženju kachlicow/dłóžičkow) - wušiknosć a dobra koordinacija wóčko-ruka (wukładženje scěnow) - kmanosć, sej něšto rumnostnje předstajić - dobra čělna konstitucija (dlěši čas klečo džětać) - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wobličenje kóštow za material a džěto - wobdžětanje a izolowanje fundamenta - wukładženje kupjelow, kuchnjow atd., ale tež terasow, fasadow domow z kachlicami/dłóžičkami po swójskich předstawach abo podatych twarskich planach - kładženje kachlicow/dłóžičkow a plátow, tež w formje mozaikow a z tym porjeńšenje scěnow a špundowanjow - džěto ma być jara čiste a dokładne, džiwja so na wumětske aspekty - saněrowanje staršich a wobškodzenych scěnow a špundowanjow
Hdže so džěta?	- na twarniščach - w zawodach wutwarneho přemysła (<i>Ausbaugewerbe</i>) - w fasadowym twarstwje
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ - 2. lěto: 970€ – 1200€ - 3. lěto: 1190€ – 1475€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: kachlicarski mišter - techninarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi čěžiščemi - překupske dalekubłanje: fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: twarske inženjerstwo; architektura; nutřkowna architektura

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum za twarsku a powjeršnu techniku wokrjesa Šwikawa → www.bsz-bautechnik-zwickau.dePowołanskošulski centrum za twar a techniku Drježdžany → www.bsz-bau-und-technik.dePowołanskošulski centrum Lubij → www.sachsen.schule/-/bsz-loebau/index.html

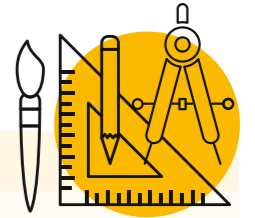
MOLER A LAKĚRAR – FACHOWY SMĚR WUHOTOWANJE A WUDŽERŽOWANJE

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjaja:	- swědomite džěto (wotlěpjenje woknow atd.) - dokładne wobkedžbowanje - wušiknosć, dobra koordinacija wóčko-ruka a zmysł za estetiku (wukonjenje wuhotowanskich nadawkow) - wobhladnivosć, kmanosć, we wulkich wysokosćach džětać (džěto na róstach) - dobra čělna konstitucija (nošenje čěžkich džětowych materialijow) - dobre wukony w matematice, w chemiji a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske wotzamknjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- wuporjedženje, porjeńšenje a wuděbanje nutřkownych scěnow, wjerchow, špundowanjow a wonkownych fasadow domow a objektow - přihotowanje podłohow za wobdžětanje a wuporjedženje škodow na scěnach a wjerchach prjedy hač so ptoniny pomoluja abo polěpja - nałożowanje najwšelakorišich molowanskich technikow, tapečěrowanje abo nanjesenje strukturoweho wobmjeta - zatwarjenje izolowanskeho materiala, připrawjenje ze sobu zwjazanych izolowanskich systemow a tak přinošowanje k zalutowanju energije - škit drjewa a drjewowych surowiznow, kaž na př. durje, wokna a pláty z lazurami, barbami abo wlijemi
Hdže so džěta?	- na twarniščach w twarjenjach a na fasadach - w zawodach molerskeho a lakěarskeho rjemjesla - w stukaterowym přemysle - we wysokotwarje
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 620€ - 2. lěto: 685€ - 3. lěto: 850€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: stukaterowy mišter, molerski a lakěarski mišter - techninarske dalekubłanje: technikar – barbnja a lakowa technika z wšelakimi čěžiščemi; technikar – twarska technika; technikar – hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - překupske dalekubłanje: zawodny manager – barbnja technika; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: nutřkowna architektura; tworjace wuměłstwo; konserwowanje a restawracija
dalše směry:	- moler a lakěrar: - škit twarjenjow před koroziju, - cyrkwinske molerstwo a hladanje pomnikow - moler w pórcinowej manufakturje

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum Christoph Lüders Zhorjelc → www.bszgoerlitz.dePowołanskošulski centrum Kamjenc → www.bsz-kamenz.dePowołanskošulski centrum za twarsku a powjeršnu techniku wokrjesa Šwikawa → www.bsz-limbach.de

Rafael Hajdan
wukubtanje:
lěto 2 wot 3,5

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3,5 lět
městnosť wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniske kmanosće a dobra koordinacija wóčko-ruka (zhibanje koporowych rotoŭ) - swědomitosć (zatwarjenje sanitarnych připrawow) - dobra čelna konstitucija a žadyn strach před wysokosću (džěto na rěblach a róštach) - techniske zrozumjenje (planowanje a hladanje připrawow a systemow) - kmanosć w teamje džětač (zhromadny transport čěžkich twarskich džělow) - dobre wukony w ručnym džěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske a srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- instalowanje zastaranskich systemow za wodu a powětr - zatwar a přizamknjenje dušowych kabinow, myjadłow, nuznikow a dalších sanitarnych připrawow - instalowanje připrawow za wužiwanje deščoweje a wobhospodarjenskeje wody (<i>Brauchwasser</i>) - montowanje tepjenskich systemow - při džěle wobdžětaja so roty, blachi a profile z metala abo z plasty z mašinami abo manuelnje - twar systemow, kotrež su eficientne z energiju a šonowace za wobswět, kaž na přikład solarne připrawy - pruwowanje hač su montowane připrawy optimalnje nastajene a hač bjez zmylka funguja - instalowanje systemow za twarski management, kaž na př. smart-home-systemy - poradžowanje a zapokazanje kupcow do postužowanja zatwarjenych nastrojow a systemow
Hdže so džěta?	- pola kupca, na twarnišću, w džětarni - w instalaciskich zawodach za zastaransku techniku - pola twarcow tepjenjow a klima-připrawow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 420€ – 778€ (rjemjesto); 976€ – 1047€ (industrija) - 2. lěto: 473€ – 860€ (rjemjesto); 1029€ – 1102€ (industrija) - 3. lěto: 525€ – 950€ (rjemjesto); 1102€ – 1199€ (industrija) - 4. lěto: 578€ – 1050€ (rjemjesto); 1141€ – 1264€ (industrija)
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: instalaciski a tepjenjotwarski mišter; industrijowy mišter – metal - techninarske dalekubtanje: technikar – tepjenjowa, sanitarna, klimowa technika; technikar – sanitarna technika; technikar – mašinowa technika - překupske dalekubtanje: zawodny manager – sanitarna a tepjenjowa technika; techniski fachowy hospodar; fachowy hospodar – solarne technika; ... - studijny předmjet: zastaranska technika; facility-management, techniski twarski management; twarska technika, twarska energijowa technika; ...

Čehodla sy so za powołanje mechanikarja připrawow rozsudził?

Za čas šule absolwowach wšelake praktikumy, na přikład kfw-mechanikar a dalše. To pak ničo za mnje njeběše. Potom rozsudžich so za prózdninske džěto w jednej firmje za tepjenje a sanitarne a tam mějach wulke wjeselo při džěle. Přez šefa toho zawoda přiřdžech k zawodej, w kotrymž so nětko wukubtam.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Na BSZ w Budyšinje.

Hdže daš so wukubtač?

We Wulkej Dubrawje we Voigtec zawodže za tepjenje a sanitarne.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Čas rozdžěli so do blokow. Mam najhusejši dwaj tyždenj šule a štyri tyždenje sym džětač. Kóžde 3 – 4 měsacow mam jedyn tyždenski kurs w Großenhainje, w tym času sym potom w internace.

Što su twoje nadawki?

Moje nadawki su jara mnohostronske. Planowanje a twar sanitarnych rumnosćow a tepjenjow, twar solarnych připrawow, instalowanje a hladanje wodowodow a druhe džěta, kotrež so w zwisku z přizamknjenjom domow na płun a wodowodow za woptóčki (*Abwasserleitung*) počahuja. Při našim džěle džiwamy jara na dodžerženje předpisow za škit wobswěta. Wažne je tež hladanje tepjenskich připrawow, zo njebychu hódnoty wotpłunow předpisanu hódnotu překročili. (Tute džěto so wot saznika kontroluje.) Instalacija płunowych wohnišćow z kładženjom rotoŭ a přizamknjenjom tutych.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powołanju?

Rano sedmich so w firmje zetkamy. Potom praji šef z kim, hdže jědžemy a kotre nadawki na nas čakaja. To móže być raz wulki nadawk, kotryž so na cyty tyždeň rozdžěli abo su to wjacore matke nadawki, kotrež so w běhu jednoho dnja wotdžětač dyrbja. Štyrjoch so zaso w firmje zetkamy a wuhódnočimy naš džen. Tam sej dorěčimy, kak daloko smy přišli a kotry material za přichodny džen trjebamy.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

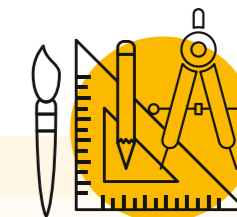
Na mojim powołanju so mi lubi, zo móžu při instalacijach pomhač a tak mnohotnosť tepjenjow zeznač. Najradšo tepjenja hladam, dokelž mam tak wotměnu k instalaciskim džětam. Izolaciske džěta na rołach, kotrež smy twarili rady nječiny, dokelž je to za mnje njepríjonne džěto.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z mechanikarjom připrawow stač?

Je derje, hdyž maš realnošulske zakónčenje. Dyrbiš čelnje fit być, dokelž je džěto jara wobćežne a sy nimale cyty džen na kolenomaj po puću. Wažne je, zo móžeš derje we hłowje ličič. Kupcam na přeco dyrbiš přečelny a wotewrjeny być.

Kak posudžuješ přichod twójeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Ja sej myslu, zo podžěl žonow snadnje stupa. W rjadownjach je zwjetša znajmjeńša jedna holca pódla. Kóžda sanitarna firma pyta sobudžětačerjow a přez to je lochko nowe džětowe městno namakač, dokelž rjemjeslnicy pobrachuja. Powołanje budže dale wobstač, dokelž chce kóždy rady čoptu wodu měč a w čoptej stwě sedžeć móc.

MULER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w industriji a rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosć wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- dobra čělna konstitucija (nošenje čěžkeho džětowego materiala) - zamóžnosć we wulkich wysokosćach džětač (na rěblu stejo) - rjemjeslniska wušiknosć, wobhladniwosć (dokładne sadženje cyhelow) - kmanosć w teamje džětač (montowanje čěžkich twarskich džělow) - dobre wukony w matematice, w fyzice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske a srjedźne kubłanske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarja najwšelakoriše chěže a domy - betonuja fundamenty chěžow, murjuja wonkowne kaž tež nutřkowne sčěny domskeho a montuja wjerchi - zhotowjeja drjewjane wupaženja abo wjazaja železo, kotrež potom z betonom wukidaja - naměšeja na twarnišćach beton abo předžětaja hižo hotowy změšany transportowy beton - wobmjětuja sčěny a wjerchi, lija estrich, zatwarjeja tež izolowane materialije - restawruja stare domy, pře- a wutwarjeja domy
Hdže so džěta?	- na twarnišćach pod hołym njebjom - we wysokotwarskich předewzačach - w firmach za twar hotowych domow
Kak wysoka je zastužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ - 2. lěto: 970€ – 1200€ - 3. lěto: 1190€ – 1475€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mulerski a betonowniski mišter; polěrski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi čěžiščemi; technikar - hladanje twarskich pomnikow/wobnowjenje starych twarow - překupske dalekubłanje: techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: twarske inženjerstwo; architektura; inženjerstwo za twarske mačizny; ...

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum twar a technika Drježdžany → www.bsz-bau-und-technik.dePowołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.de/dePowołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo „Julius Weisbach“ w Freibergu → www.bsz-freiberg.de
Danilo Dej
 wukubłanje:
 lěto 3 wot 3

foto: Danilo Dej

Kak wupada wšědný džětowy džen w tutym powołanju?

Rano jědu na džěto do zawoda a wot tam wotjědu z kolegami na aktualne twarnišćo. Do toho praji šef, kotre džěta maja so tam wukonjeć, tak zo móžu tomu wotpowědujo trěbne graty zapakować. Na twarnišću potom moje nadawki spjelnuju, kotrež su přeco wotwisne wot stawa twara.

Čehodla sy so za powołanje mulerja rozsudził?

Sprěnja dokelž ma mój nan jedyn twarski zawod a dokelž wupada tak, zo budu ja raz jeho naslědnik. A zdruha je wjele dalekubłanskich móžnosćow, kotrež zmóžnjeja sebi wjetši zawod natwaric. Přez to, zo ma mój nan twarski zawod, móžach so hižo zahe w tym powołanju wupruwować a sym tak do toho nutř rostl. Mój cil po wukubłanju je dalekubłanje na technikarja.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

BSZ w Lubiju.

Hdže daš so wukublać?

W twarskej firmje w Rakecach.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdžěli?

Čas w šuli a w zawodže je do blokow rozdžěleny. Jedyn blok šule wučini zwjetša 2 tydženjej, blok w zawodže wučini někak 2 do 8 tydženjow, to je wotwisne wot toho, w kotrym wukubłanskim lěče sy. Přidatnje k powołanskej šuli wuknjemy w tak mjenowanym ŪAZ (*Überbetriebliches Ausbildungszentrum*). Tutón blok wučini tež někak 2 tydženjej.

Što su twoje nadawki?

W přnim lěče přeběžiš wšitke wobłuki twarstwa, hłowne pak je mulerstwo. To rěka na příklad sčěny wobmjětač a betonowy twar. W šuli nawuknješ tež wšelake teoretiske wěcy, kotrež su wažne při twarstwje. W ŪAZ wuknjemy wosebje tradicionelne rjemjesto mulerstwo.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

Mi so lubi, hdyž směm nadawki spjelnić, pola kotrychž něšto nawuknu, štož mje dale přinjese. Te rumowanje a rjedženje na hótowym twarnišću so mi tak njelubi, ale tež to k tomu słuša.

Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z mulerjom stać?

Derje je, hdyž sy čělnje fit, a dyrbiš tež raz hruby ton a kritiku na twarnišću znjesć móc. Zajim a wola powołanje nawuknyć staj jara wažnej. Nješkodži, hdyž so w matematice a w fyzice wuznaješ.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Na twarnišću wuhladaš skerje zrědka holcu a myslu sej, zo njebudže so to wulce změnić. Tež dokelž je to čělnje čěžke džěto. Cytkownje pak bych prajił, zo su twarske powołanja přeco bóle požadane a jara lukratiwne.

Ambrož Handrikwukubtanje:
2017 – 2020

foto: Jakub Brézan

Čehodla sy so za powołanje saznika rozsdužit?

Sym sebi tute wukubtanje wupytať, dokelž nochcych po maturje studować ale něšto z mojímaj rukomaj činić. Sym sebi po tutym rozsduže přemysliť, kajke rjemjesťo móht hač do wuměnka wukubtanje a w kotrymž so njewuklukuješ, hladajo na džětowy čas a pjenjezy a to je saznik po mojim mjenjenju najlěpši rozsdu.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Za cytu wuchodnu Němsku, nimo Berlina a Braniborskej je jenož jedna wukubłanska šula za saznikow a ta je w Rote Jahne, blisko Eilenburga/Lipska.

Hdže daš so wukubłač?

Moje wukubtanje činu pola knjeza Brézana. Jeho zamořitnosć leži w mječenskim wobwodze (Kehrbezirk) Kinspork.

Kak so čas w šuli a čas w zawodze rozdžěli?

Wukubtanje so do třoch džělow rozdžěli, wukubtanje w zawodze, powołanska šula a tak mjenowane nadzawodne wukubtanje (Überbetriebliche Ausbildung). Poslednej džělej staj w Rote Jahne. Wěšte časy za šulu nimamy, potajkim je měna mjez šulu a džětom njestajna. Wob lěto mamy 14 tydzenjow šulu a ŪBA je w 1. wukubłanskim lěće dwaj tydzenjow a w druhim a třěćim wukubłanskim lěće stajnje 3 tydzenje

Što su twoje nadawki?

Jako wukubłanc přewjedžeš samsne nadawki kaž wukubłany saznik. To rěka měrić, mjesć a komunikacija z kupcami. Jenički rozdžěl je, zo dyrbiš so dohladować, dokelž ma tute džěto tójšto rizikow a dyrbiš stajnje skedžbliwy być. Jako wukubłanc nimaš hišće dosć nazhonjenjow respektiwnje njewidžiš wšitke riziki.

Kak wupada wšědny džětowy džen w tutym powołanju?

Naše džětowe lěto so rubje džěli do měrjenskeho a do mječenskeho džěla. My nimamy žadyn kruty dnjowy rytmus, poprawom je kóždy džen hinaši. Nimamy stajny čas za wotjězd do Kinsporka a tež žadyn kruty čas za swjatok. Hruby plan je, zo wotjědzemy mjez sedmich a wosmich. Za čas měrjenja mamy stajnje kwitowanki sobu, tak zo wěmy, pola koho dyrbimy scyła što mjesć a za lěto mamy tak mjenowanu běhansku cedlu (Laufzettel), po kotrejž my naše džěto chěžku po chěžce wotdžělamy. Po tym, zo smy liscinu za džen wotdžětali, mamy swjatok. Raz je to 13:00 hodž. a raz hakle 16:00 hodž. Po tym dyrbimy so doma wumyć a to bě hižo džětowy džen.

Što so čí na powołanju lubi, što skerje nic?

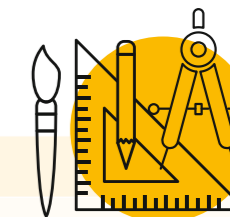
My smy stajnje w pohibje a při kóždym wjedrje wonka. Kóždy džen widžimy nowe mjezwoča a wulki džěl ludži je wjesoty, hdyž nas widži, wšako přinjesemy zbožo. Tež džětowe časy so mi lubja. Poprawom je jenož maťo wěcow, kotrejž so mi njelubja. Na přikład, hdyž sy pola ludži, kotřiž maja raz hubjeny džen a to na tebi wpušća abo hdyž w chěžach jara sylnje wonja.

Kotre wuměnjenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so ze saznikom stać?

Zajimcy bychy dyrbjeli so sami organizować móc a lóšt na rozmořtu z ludžimi měć. Njeměli strach před wysokosću měć, dyrbja spuščomni być a fleksibelni. Tež lóšt na pohib (zakładne skerje sportowc) je wažny, dokelž su wokna a łubje přeco maťke a puće na třechu njejsu přeco najkrótše, najwěščiše abo najlěše. Runje tak trjebaja zajim na prawidłach a dyrbja zajimowani, być stajnje nowe wěcy a změny w prawnikich tekstach wuknyć.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow?

W mojej rjadowni smy něhdže 65 šulerjow a šulerkow, wot toho su 4 holcy. To je poprawom typiske wuwice w rjemjesťach. Džěto za saznikow stajnje tu budže. Kachle su zas trend, kóždy młody porik chce kachle z wulkej škleńcu, za romantiske wječory. Tute wuhenje dyrbja so wot nas mjesć. Kóždy swójba chce čoptu wodu, tohodla trjebaja tepjenje a tepjenja dyrbja so wot nas měrić dać. Kaž prajene džěta je stanje wjac. Smy poprawom přemaťo saznikow, zo bychmy móhli wšudže džěta a rozmořtu z kupcami přewjesć, najhusćišo wostanje pak jenož při přewje dženju našeho džěla.

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjenja:	- rjemjeslniska wobdarjenosć - skrucene čěto (džěto we wulkej wysokosći) - wobhladniwe a swědomite džěto (pruwowanje pripravow za kuroptun (Rauchgasanlagen)) - zamóžnosć, sej něšto rumnostnje předstajić - ličenske kmanosće - orientacija na kupcu (přečelne poradžowanje a pomocliwosć) - zwólniwość, so wobstajnje k nowym zakonskim předpisam dale kubłać - dobre wukony w fyzice, w chemiji, w matematice, w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedžne kubłanske zakončjenje
Što so w tutym powołanju čini?	- přeprowowanje tepjenskich, wotpłunowych a přewětrjenskich pripravow na wěstotu a wohnjoškit - mječenje wuhenjow, wotstronjenje procha a sazow z tepjenskich a přewětrjenskich pripravow - wšelake wašnja měrjenja hladajo na koncentraciju škódnych płunow - prikazanje wotstronjenja namakanych njedostatkow a dokumentowanje swojich měrjenskich a džětowych wuslědkow - poradžowanje kupcow w prašenjach lutowanja energije, kaž tež powšitkownje wo wohnjoškiće a škiće klimy
Hdže so džěta?	- na třechach pod hořym njebjom, pola kupca doma při tepjenskich a přewětrjenskich pripravach, w bėrowje - w zawodach sazniskeho rjemjesťa - w poradžowarnjach k prašenjam zwužitkowanja energije
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 520€ - 2. lěto: 590€ - 3. lěto: 690€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: sazniski mišter - překupske dalekubtanje: fachowy hospodar – wobswětoškit; fachowc za překupske wjedženje zawoda - techninarske dalekubtanje: technikar – wobswětoškit - studijny předmjet: wobswětowa technika; wěstotna technika; facility-management, techniski twarjenjowy management

powołanska šula: Powołanskošulski centrum Eilenburg Rote Jahne → www.bsz-eilenburg.de

Blažij Handrik
wukubtanje:
1. lěto wot 3

Pruwowanja
su w druhim
a w třecim
lěće.

foto: Andreas Kobalz

Čehodla sy so za powołanje twarca za kachle a powětrowe tepjenja rozsudził?

To bě ryzy případ. Chcych najprjedy na blidarja wuknyć, ale potom je mi mój bratr prajił, zo pytaja w Konjecach wučomnika.

Kotru powołansku šulu wopytaš?

Teoretisku šulu mam w Sömmerda, to leži 20 km sewjerno Erfurta. Internat je tohorunja w Sömmerda ale kilometer zdaleny wot šule. Zastarač pak maš so tam sam. Praktiska šula je pak w Borsdorf pódla Lipska. Internat je hnydom pódla šule a je ze zastaranjom.

W kotrym zawodže daš so wukubtać?

Polu Čornakec w Konjecach. Smy tučasnje wosmjo w zawodže.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

Najhusćišo sym mjesac w firmje a dwaj tydzenjej w šuli.

Što su twoje nadawki?

Kachle stajic a hladač a kupcow poradžowač. Připódla nawuknu tež kładženje kachlicow/dtóżkow. Za twar kachlow dóstanjemy wobraz jako předtohu a po njej mamy twarić.

Kak wupada wšedny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Zahe stanyć, potom do firmy, tam so wo twarnišću poradžowač a po tym na twarnišću a los dze.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Zhromadnosć mjez kolegami a wjeselo na zdokonjanym džěle so mi jara spodoba. Na džěle so mi njelubi, hdyž dyrbyu za druhimi rumowač.

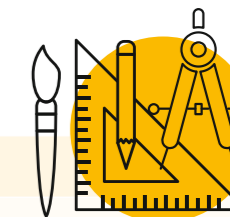
Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li tute powołanje nawuknyć?

Na kóždy pad lóšt na rjemjesle. Wjele wutrajnosće, dokelž słuša k wukubtanju tradicijelne wobdžěta nje kachlicow, kotrež móže čuwy rubiř. Lóšt měč z druhimi džětač. Skedžbliwosć z a při wobchadže z materialemi. W šuli dyrbiš wjele wědže, dokelž dyrbimy na strowotu druhich hladač a na to džiwač, zo chěžu njezapalimy.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja?

Podžěl žonow je niski. Móžeš rjec, zo je to ryzy muska powołanje. Mōžu sebi předstajić, zo zaleži na tym, zo zwjazuje so z twarom na twarnišću awtomatisce čěžke džěto.

TWARC ZA KACHLE A POWĚTROWE TEPJENJE

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- rjemjestowa wušiknosć (wobdžětanje kachlow) - swědomite džěto (měrjenje wotpłunow) - techniske zrozumjenje - dobra čělna konstitucija (transport čěžkich džělow za kamin) - dobre wukony w matematice, fyzice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedzne kubłanske abo hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- planowanje a twarjenje kachlow a tepjenjow abo jednotliwych twarskich džělow - twar kachlow za tepjenje abo za warjenje, kaminow abo pripravow za tepjenje - poradžowanje kupcow, definowanje kak maja do nadawka date kachle wupadać, po tym zhotowjenje wšěch trěbných džělow w džětarni, transport, natwar a instalowanje džělow pola kupca - přizamknjenje wohnišćow, kotrež su so w industriji zhotowili, pola kupca - instalowanje a pruwowanje elektriskich systemow, kotrež su za kachle a tepjenje wažne - kontrola, hač kachle abo tepjenje funguje a prawe zastajenje tutych - přepodače pripravu a zapokazanje kupca do jeje postužowanja - poradžowanje kupcow - inspekcija a hladanje zatwarjených kachlow a tepjenjow
Hdže so džěta?	- na twarnišćach, w džětarnjach - w rjemjeslniskich zawodach, hdžež so kachle, tepjenja a kaminy twarja - pola zawodow, kotrež tepjenja instaluja a twarja
Kak wysoka je zastužba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 420€ – 778€ - 2. lěto: 473€ – 860€ - 3. lěto: 525€ – 950€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubtanje: mišterski twarc za kachle a powětrowe tepjenja - techninarske dalekubtanje: technikar – twarska technika; technikar – tepjenska-, přewětrjenska-, klimowa technika - překupske dalekubtanje: zawodny manager – sanitarna a tepjenska technika; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: facility-management, techniski management twarjenjow; zastaranska technika; technika twarow, energijowa technika twarow

powołanska šula:

powołanska wučba w kraje přesahowacych fachowych rjadownjach → za Saksku: statna powołanje tworjaca šula Sömmerda → sbbs-soemmerda.de

Stefanie Šotćic

wukubtanje:
zakónčila
w juniju 2017

foto: Stefanie Šotćic

Čehodla sy so za powołanje twarskeje rysowarki rozsudžiła?

Sym so za tute wukubtanje rozsudžiła, dokelž je so mi techniske rysowanje přeco hižo lubiło. Nimo toho njemějach ženje wulke problemy z rumnostnym předstajenjom a matematiku.

Kotru powołansku šulu sy wopytała?

Powołanskošulski centrum za techniku w Kamjenicy.

Hdže sy so wukubtać dała?

W planowanskim běrowje w Njebjelčicach z fachowym směrom inženjerskeho twarstwa.

Kak so čas w šuli a čas w zawodže rozdželi?

3 lětnje wukubtanje na twarskeho rysowarja je dualne. To rěka ja běch we wotměnje 5-6 tydženjow w zawodže džětać a potom 2-3 tydženje w šuli. Za čas šule bydlach zwjetša w internacie. W přěnim a druhim wukubtanskim lěće mějachmy wšitcy hromadže wučbu. W třecim so potom specializuješ na jedyn fachowy směr, na přikład architektura, inženjerske twarstwo, hłubokotwar, twar pućow abo wuhotowanje krajiny.

Što su twoje nadawki?

Moje nadawki su zhotowjenje měritku wotpowědnych twarskich rysowankow a twarskich planow po předpisach architekta abo inženjera. K tomu stušeja podrysy, napohlady a detaile wšelakich twarjenjow.

Kak wupada wšědny džětowy dzeń w tutym powołanju?

Rano wobrěča so nadawki za tón džětowy dzeń. Najwjetši džěl časa sedžach potom před kompjuterom, hdžež rysowach z pomocu specielnego CAD-programa (*computer-aided design*). Druhdy mějach zbožo a smědžach sobu na twarniščo, hdžež móžach sebi wšelke wěcy wobhladać a wotměrić.

Što so či na powołanju lubi, što skerje nic?

Džěto je na kóždy pad wotměnjace, štož nastupa projekty. Sym kóždy króć zaso horda, hdyž widžu hotowe twarjenje. Dale so mi lubi, zo njemóžeš tutym powołanju ženje wuwuknyć. Bohužel směmy jako twarscy rysowarjo jenož zrědka sobu na twarniščo, tak pobrachuje tež kontakt ke kupcam a druhim džětačerjam. Z časom je džěto jara napinace za chribjet a woči, dokelž sedžu nimale cyły dzeń w běrowje před kompjuterom.

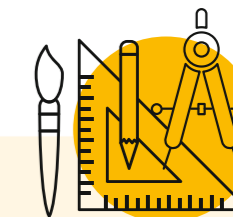
Kotre wuměnenja měli zajimcy sobu přinješć, chcedža-li so z twarskim rysowarjom stać?

Štóz chce so z twarskim rysowarjom stać, dyrbi na kóždy pad zrozumjenje měč za matematiku a fyziku. Techniske zrozumjenje a zamóžnosć rysowanja tež njeje na škodu. Pobrachować nje-smě kmanosć sebi něšto rumnostnje předstajić móc a zmysl za dokładne džěto. Nimo toho njesměš problem z tym měč, hdyž sedžiš cyły dzeń w běrowje. Speciелne šulske zakónčenje njeje trěbne, ale přewažuja wučomnicy ze srjedźnym kubtanskim zakónčenjom abo z abituru.

Kak posudžuješ přichod twojeho powołanja, hladajo tež na podžěl holcow a hólcow w powołanju?

Twarscy rysowarjo su na kóždy pad prašani. Tež podžěl holcow we wukubtanju je stupać. Je pak přeco hišće wjac muži w powołanju hač žonow.

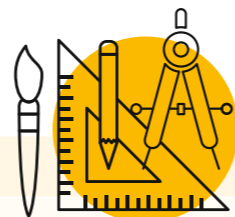
TWARSKI RYSOWAR

wašnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industrij a wikowanju, kaž tež w rjemjeslnistwje
powołanski typ:	- připóznate wukubtanske powołanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3 lěta
městnosć wukubtanja:	- wukubtanski zawod a powołanska šula
wuměnenja:	- zamóžnosć sej něšto rumnostnje předstajić a dobre ličenske kmanosće (zhotowjenje, čitanje a přesadjenje skicow a rysowankow) - rysowanske kmanosće a wušiknosć (zhotowjenje detailowych rysowankow) - dobra koordinacija wóčko-ruka (hdyž ma so něšto wuměrić) - swědomitosć (zhotowjenje dokładnych rysowankow) - dobre wukony w ručnym džěle/technice, w matematice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje srjedźne kubtanske zakónčenje abo wokošulska zrałosć
Što so w tutym powołanju čini?	- zhotowjenje rysowankow a twarsko-techniskich podložkow za chěže, mosty, puće a druhe twary - džěta so zwjetša při kompjuteru ze specielnymi programami - zhotowjenje wšelakich, za twar trěbnych rysowankow po skicach abo prikazach architektow abo twarskich inženjerow - při tym ma so na techniske předpisy džiwać - wobličenje, kelko materiala budže za twar trěbny - wobkedžbowanje planowanskich a twarskich procesow a so wo to starać, zo su wšitke trěbne podložki, wob- a wotličjenja k prawym času hotowe - rjadowanje wšelakich wersijow rysowankow jednoho projekta a składowanje datow
Hdže so džěta?	- w běrowach - na twarskim zarjedže - w běrowach architektow a inženjerow - pola twarskich firmow, kotrež maja swójski planowanski wotrjad
Kak wysoka je zaslůžba za čas wukubtanja?	- 1. lěto: 765€ – 850€ (twarske přemysto); 631€ (inženjerske běrowy) - 2. lěto: 970€ – 1200€ (twarske přemysto); 791€ (inženjerski běrow) - 3. lěto: 1190€ – 1475€ (twarske přemysto); 949€ (inženjerski běrow)
Kotre móžnosće postupa su?	- technikarske dalekubtanje: technikar – twarska technika z wšelakimi čezišćemi - překupske dalekubtanje: techniski fachowy hospodar - druhe dalekubtanje: CAD-fachowa móc – twar; wukubtar - studijny předmjet: architektura; twarske inženjerstwo; wuměnjenska technika, geoinformatika

wuběrk powołanskich šulow:
Powołanskošulski centrum za techniku II rjemjeslniska šula w Kamjenicy → bsz-handwerkerschule.de
Powołanskošulski centrum za techniku a hospodarstwo Drježdžany → tuw.edupage.org

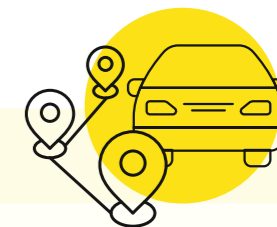
TŘEČIKRYJER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w rjemjesle
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosť wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjnja:	- dobra čělna konstitucija (nošenje čěžkeho twarskeho materiala) - rjemjeslniska wušiknosť a dobra koordinacija wóčko-ruka (postužowanje twarskeho zběhadła) - wobrotniwe a swědomite džěto na rěblach a róštach - žadyn strach před džětom we wysokosci - kmanosć w teamje džětač - dobre wukony w matematice a w ručnym džěle/technice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- twarja drjewjane konstrukcije za třěšny stoł (tež: kózty) - zakryja třěchi a scěny z cyhelemi, ščěpjelom, blachom atd. - pričinja čopłotnu izolaciju pod třěchu a wupažuja fasady domow - wutykaja a zamazaja třěchi a scěny - montuja a reparuja lijawy, kaminowe wuhenje, blyskowody, třěšne wokna a solarne připrawy - poradžuja wobsedžerjom domow wo tym, kak móže so energija lutować a čopłota w domje lěpje zdžeržec
Hdže so džěta?	- w zawodach wutwarneho rjemjesta, zwjetša na twarniščach pod hołym njebjom - w džěłarnjach a składach - w zawodach třěchikryjerskeho rjemjesta
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 730€ - 2. lěto: 880€ - 3. lěto: 1130€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: třěchikryjerski mišter; klempnarski mišter - technikarske dalekubłanje: technikar – twarska technika z wšelakimi čeziščemi - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – solartechnika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedženje zawoda - studijny předmjet: drjewowa technika; twarske inženjerstwo (<i>Bauingenieurwesen</i>)

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum „Christoph Lüders“ Zhorjelc → www.bszoerlitz.dePowołanskošulski centrum Mišno-Radebeul → bsz-meirbl.deArwed-Roszbach-šula – powołanskošulski centrum města Lipsk → www.arwed-rossbach-schule.de

POWOŁANSKI ŠOFER

wašnje wukubłanja:	- dualne wukubłanje w transporće tworow (<i>Güterverkehr</i>) a wosobowym transporće
powołanski typ:	- připóznate wukubłanske powołanje
časowy wobjim wukubłanja:	- 3 lěta
městnosť wukubłanja:	- wukubłanski zawod a powołanska šula
wuměnjnja:	- wědomje zamołwitosće (přeprowowanje wěstotnych předpisow) - koncentracija (při ranžerowanju nakładnych awtow) - wobhladniwosć a kedžbnosć při wodženju wozydłow (dodžerženje wobchadnych prawidłow) - dokładne wobkedžbowanje a spěšne reagowanje (spóznaće a wotwobaranje strašnych situacijow we wobchadze) - kmanosće na polu techniki - dobre wukony w matematice, w ručnym džěle/technice a w fyzice
šulske wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewažnje hłownošulske zakónčenje
Što so w tutym powołanju čini?	- transport najwšelakorišich tworow z nakładnymi awtami - transport wosobow z linijowymi abo pučowanskimi busami - wulki džěl džěłoweho časa su po puču w tu- a wukraju, znaja wobchadne prawidła - před wotjězdom kontrolowanje jězdźidła (wobruče, motor, borzdźidła atd.) - pola nakładnych awtow: přiwažce a nakładženje tworow, kotrež maja so transportować - pola pučowanskich busow: přijimanje a nakładženje wačokow - při tym ma so na rozdželenje wahi kedžbować
Hdže so džěta?	- w transportowych předewzačach za twory, na př. spedicijach - w transportowych předewzačach za wosoby, na př. w komunalnych wobchadnych zawodach abo w pučowanskich předewzačach
Kak wysoka je zasužba za čas wukubłanja?	- 1. lěto: 470€ – 935€ - 2. lěto: 550€ – 985€ - 3. lěto: 640€ – 1025€
Kotre móžnosće postupa su?	- mišterske dalekubłanje: mišter – wozydłownistwo - technikarske dalekubłanje: technikar – wobchadna technika; technikar – wozydłowa technika - překupske dalekubłanje: fachowy hospodar – transport tworow a logistika; techniski fachowy hospodar - studijny předmjet: logistika, supply-chain-management; wozydłowa technika; wobchadne inženjerstwo

wuběrk powołanskich šulow: Powołanskošulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdžanach → www.bsz-technik-zeuner.dePowołanska šula AGK Wojerjency z.t. → agk-ostsachsen.dePowołanskošulski centrum za techniku I industrijowa šula w Kamjenicy → www.industrieschule.de

Daniel Bržan
wukubtanje:
zakónčit 2017

foto: Knjemi Kussmann

Čehodla sy so za powoťanje křz-mechatronikarja rozsudžit?

Sym činiť řulerski praktikum w křz-mechatroniskim zawodze a to je so mi lubi. Mi bē wařne, zo nawuknu powoťanje, kotreř skiči mi wēsty přichod. Do toho sym so we wjacorych praktikach a w prózdniskim dźele, na přikład pola třechikryjerja a w twarskej firmje wuspytať. To móžu jenoř doporučić.

Kotru powoťansku řulu sy wopytať?

Powoťansku řulu w Radebergu.

Hdže sy so wukubtać dať?

W awtowym domje Büchner w Budyřinje.

Kak so čas w řuli a čas w zawodze rozdželi?

Sym byť 4 tydźenje na dźele a potom 2 tydźenje w řuli. W přeni-maj wukubłanskimaj lětomaj bēch w tym času w internaće, kotryř bu wot řule poskiceny a je hnydom pódla njeje zamēstnjeny.

řto su twoje nadawki?

Wřitke hladanske dźela, kař su to na přikład reparatura swēcy, borzdždŕtow, pjerow a geometrije wodždŕta. Dale wumēnjenske dźela, potajkim wumēna motora a kolesyny (*Getriebe*). Mēnjenje a přećahanje wobrućow a rjedźenje dźeťarnje. Poskicamy teř pomoc w nuzy, hdyř ma něchtŕ panu (*Pannendienst*). K nadawkam řuša teř přetwar awtow po přećach kupca („pimpwanje“ awtow). Diagnoza awtow po elektriskim planje, potajkim přehladanje kablów atd. z pomocu kompjutera.

Kak wupada wředny dźeťowy dzeň w tutym powoťanju?

Přiridu rano na dźeťo a potom postrowju miřtra, potom so před-rasću a wotewzam sej dźeťowe nadawki pola miřtra. Tute w bēhu dnja wotdžētam, sřjedža nuťka stej dwē přestawce. Džētamy w mēnach a to w zařnej (07:00 hodž. – 16:00 hodž.) a w pŕzdnjej (10:00 hodž. – 18:00 hodž. a sobotu wot 08:00 hodž. do 12:00 hodž.) řlůžbje. Do swjatoka wurjedžu swoje dźeťowe mēstno a zrumuju swŕj dźeťowy grat.

řto so ři na powoťanju lubi, řto skerje nic?

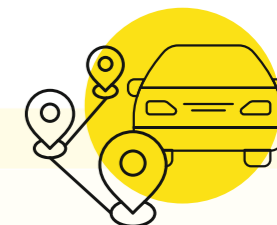
Na powoťanju so mi lubi te dźeťo z awtami a zo widžu, kak so te awto wuwije. Z tym, řtoř sym nawuknyť, mam tu mŕžnosć, teř sam reparatury na awtach přewjesć, hać je to moje abo te wot kumpłow. řtoř so mi tak njelubi, je zdžēla doťhe pytanje za zmyl-kom w elektriskim prudze (*Stromlauf*).

Kotre wumēnjenja mēli zajimcy sobu přinjesć, chcedža-li so z křz-mechatronikarjom stać?

Trjebař dobre techniske zrozumjenje, na přikład zo zrozumiř, kak so awto z milinu zastara a za zrozumjenje dźeťoweho principa motora a kolesyny. Dobre znajomosće w matematice, za wobli-ćenje zmēnow při přetwarje. Přećelnosć kupcam a kolegam na-přećo. Dyrbiř samostatnje ale teř w teamje dźeťać mŕc. Čēlnje je to zdžēla napinace dźeťo, dla toho njeřkodži, hdyř sy fit. Teř druhdy hruby ton w dźeťarni dyrbiř znjesć mŕc.

Kak posudžuješ přichod twojeho powoťanja, hladajo teř na podžēl holcow a hŕlcow w powoťanju?

Hłownje je to, sej myslu, muske powoťanje, ale bych teř prajiť, zo je podžēl řonow w zařtych lētach trŕřku stupat. To je na kŕždy pad powoťanje, kotreř ma přichod, hladajo teř na nowe wuwica kař elektriske awta. Awta a jich hladanje budu přeco dale trēbne a tute dźeťo njeda so tak spēřnje wot mařinow přewzać. Za w-sobinski postup w powoťanju mař wjele mŕžnosćow dalekubta-nja na polu křz-techniky.

wařnje wukubtanja:	- dualne wukubtanje w industriji a w řjemjesle
powoťanski typ:	- připŕznate powoťanske wukubtanje
časowy wobjim wukubtanja:	- 3,5 lēť
mēstnosć wukubtanja:	- wukubłanski zawod a powoťanska řula
wumēnjenja:	- swēdomite dźeťo (pruwowanje hać elektriske dźele funguja) - dobra koordinacija wŕčko-ruka - techniske kmanosće (montowanje narunanskich dźeťow) - wēdomje zamŕwtosće (zatwar a nastajenje dźeťow, kotreř su zamŕwite za borzdźenje jēzdždŕta) - dobre wukony w technice/ručnym dźele, w matematice a w fyzice
řulskie wotzamknjenje:	- njeje prawnisce předpisane - přewařnje sřjedźne kubłanske zakŕnjenje
řto so w tutym powoťanju řini?	- hladanje mechaniskich, elektriskich a pneumatiskich systemow a pripravow awtow - pruwowanje a analizowanje techniskich systemow wozydłow z pomocu elektriskich a z kompjuterom wodźenych mēřjenskich nastrojow - přewjedźenje reparaturow - wumēnjenje kotmazneje maćizny a kapaliny za hydrauliku a borzdźenje - kontrola, hać so předpisy wobchadneho prawa dodžerža - přewjedźenje probowych jēzbow, mēřjenje wotřunow - zatwarjenje přidatnych dźeťow a pripravow po přeću kupca
Hdže so dźeťa?	- w zamkarni za awta - pola zhotowjerjow awtow, we wulkich twornjach za awta, přewařnje w zhotowjenskich halach
Kak wysoka je zasuřba za čas wukubtanja?	- 1. lēťo: 646€ – 819€ (w řjemjesle), 976€ – 1047€ (w industriji) - 2. lēťo: 670€ – 881€ (w řjemjesle), 1029€ – 1102€ (w industriji) - 3. lēťo: 690€ – 984€ (w řjemjesle), 1102€ – 1199€ (w industriji) - 4. lēťo: 730€ – 1042€ (w řjemjesle), 1141€ – 1264€ (w industriji)
Kotre mŕžnosće postupa su?	- miřterske dalekubtanje: industrijni miřter – metal; křz-technikarski miřter; miřter za dwukolesate jēzdždŕta - techninarske dalekubtanje: technikar – mařinowa technika; technikar – elektromobilita; technikar – křz-technika - překupske dalekubtanje: zawodny manager – křz-technika; techniski fachowy hospodar; fachowc za překupske wjedźenje zawoda - studijny předmjet: jēzdždŕtowa technika; elektromobilita; mechatronika; ...
dalše čēžiřca křz-mechatronikarja:	- karoserijowa technika - technika motorskich - technika wužitnych jēzdždŕtow - technika systemow a technika z wysokim napjećom (<i>System- und Hochvolttechnik</i>)

wubērk powoťanskich řulow:
Powŕłanskořulski centrum řitawa → work.bsz-zittau.de
Powŕłanskořulski centrum za techniku „Gustav Anton Zeuner“ w Drježdžanach → www.bsz-technik-zeuner.de
Powŕłanskořulski centrum Miřno-Radebeul → bsz-meirbl.de/de

15. Přehled zawodow a poskićenych wukubłanskich městnow:

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubłanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
1	Agrargenossenschaft „Heidefarm“ Sdier eG Hłowna dróha/Hauptstr. 55 02694 Wulka Dubrawa/Großdubrau tel. 035934 77030 e-mail: info@heidefarm.de	Schlachte, Philipp <i>zamówtwy za plahowanje rostlin, wukubłar</i> tel. 035934 770324 e-mail: schlachte@heidefarm.de	- ratar - skótny hospodar		✓
2	Architekt M. Dźisławk Židowska 4 02625 Budyšin	Dźisławk, Marko <i>mějićel</i> tel. 0162 9239831 e-mail: m@zieschwauck.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
3	Autofit Brückner Hórčanska dróha 2b 01920 Worklecy	Bensch, Rafael <i>nawoda džěłarnje</i> tel. 035796 96090 e-mail: r.bensch@autofit-brueckner.de	- KFZ-mechatronikar	- naprašowanje za džěłowe městno kFz-mechatronikarja je móžne	✓
4	Dachdeckerfachbetrieb H. Gerntke Wjesna dróha/Dorfstr. 8 01920 Smječkecy/Schmeckwitz tel. 035796 96010 e-mail: dachdecker.gerntke@t-online.de	Gerntke, Anja <i>přistajena</i> Gerntke, Henrik <i>wobsedžer</i>	- česla - klampnar za třěchi - třěchikryjer		✓
5	Dom swjateje Ludmile Zejlerowa č. 4 01920 Chrósćicy tel. 035796 94730 e-mail: info@st-ludmila.de www.st-ludmila.de	Wenclowa, Mònika <i>nawodnica domu</i> tel. 035796 947330 e-mail: heimleiter@st-ludmila.de	- hladar starych ludži		✓
6	Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z.t. Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin tel. 03591 550102 e-mail: sekretariat@domowina.de	Kowar, Marko <i>jednaćel</i> e-mail: marko.kowar@domowina.de	- praktikumowy zawod za BA-wukubłanja - překupc za běrow	- wuměńjenje je ertne a pisomne wobknježenje serbsčiny - pyta so praktikant we wobłuku a z wuhladom na džěłowe městno referenta za zjawnostne džěto	✓
7	Eldakon Elektro-, Daten- und Kommunikationstechnik GmbH Hórčanska dróha 1b 01920 Worklecy tel. 035796 94478 e-mail: kontakt @eldakon.de	Šołta, Křešćan <i>předewzaćel</i> e-mail: Christian.Scholze@eldakon.de	- elektronikar w energijowej a twarjenjowej technice		✓
8	E.ZIEGLER Metallbearbeitung AG Přemysłowy park při jězorje 1 01920 Njebjelčicy tel. 03578 7872-0 e-mail: info@ziegler-metall.de www.ziegler-metall.de/ausbildung	Koreng, Stephanie <i>referentka za personal</i> tel. 03578 7872-505 e-mail: stephanie.koreng@ziegler-metall.de	- konstrukciski mechanikar z čezišćom woclowy a metalowy twar - industrijowy překupc - IT-systemowy překupc - fachowa móc za składowansku logistiku		✓

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubtanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
9	Friedrich Wilhelm Kunath GmbH Bischofswerdaer Str. 118 01900 Großröhrsdorf	Grundmann, Carola <i>personalny wotrjad</i> tel. 035952 40229 e-mail: carola.grundmann@kunath.biz	- tekstilny a modowy šijer - tekstilny a modowy krawc/šwalča		✓
10	Hicka twar Nawjes 2 01920 Wěteńca	Hicka, Marko <i>šef</i> tel. 0174 2435004 e-mail: hitzke.bau@gmx.de	- hišće žane wukubłanske městna, ale w přichodže budže so wukubtanje na mulerja poskićeć (planowane za 2020)		✓
11	hosćenc Wjelbik Žitna 7 02625 Budyšin tel. 03591 42060 www.wjelbik.de	Lukašowa, Monika <i>wobsedźerka</i> e-mail: info@wjelbik.de	- kuchar - pinčnik		✓
12	INNIUS-IBJ Wojerowska dróha 26 02627 Radwor tel. 035935 20052 e-mail: info@innius-ibj.de	Jatzwauk, Hagen <i>mějicel/běrowowy nawoda</i> tel. 035935 20052 e-mail: h.jatzwauk@innius-ibj.de	- techniski planowar systemow		✓
13	Kachle-Kaminy-Dłóžki-Čornak Wjesna dróha 22 01920 Konjegy tel. 035792 51351 e-mail: info@zschornak24.de	Čornak, Ščěpan <i>mišter</i> tel. 0171 6156377	- twarc za kachle a powětrowe tepjenje - kachlicar/dłóžičkar		✓
14	Klášter Marijina hwězda – zarjadnišćo za zbrašenych spěchowanska šula – Marija-Marćiny dom – džěłarnja swj. Michała Dróha Čišinskeho 35 01920 Pančicy-Kukow	Mikławšk, Chrystof <i>zarjadniski a překupski nawoda</i> tel. 035796 99463 e-mail: christoph.mikwauschk@marienstern.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny: spěchowanska šula tel: 035796 99452 e-mail: foerderschule@marienstern.de Marija-Marćiny dom tel. 035796 99424 e-mail: wohnen@marienstern.de džěłarnja swj. Michała tel. 035796 80450 e-mail: wfb@marienstern.de	- na zakładže „PRAXISBAUSTEINE“ poskića so wukubłanske móžnosće za zbrašenych na polu: - wobdžětanje drjewa - keramika - skład, logistika a zapakowanje	✓
15	krawcowska mišterka Petra Kupcyna Hłučny puć 7 01920 Worklecy www.trachtenpuppen-kupke.de	Kupcyna, Petra <i>krawcowska mišterka</i> tel. 035796 95604 e-mail: trachtenschneiderei@t-online.de	- tučasnje žane wukubłanske městna, naprašowanja su móžne		✓
16	Lehmann GmbH Präzisionswerkzeuge Kleinförstchen Nr. 4 02633 Göda	Richert, Roberto <i>wukubtar</i> tel. 035930 5820 e-mail: info@l-pw.de	- mechanikar za truženje ¹ z fachowymi směrami truženke mašinowe systemy/frezowanske mašinowe systemy/ točenske mašinowe systemy		✓
17	Ludowe nakładnistwo Domowina Sukelnska 27 02625 Budyšin tel. 03591 577242 e-mail: geschaeftsfuehrung@domowina-verlag.de	Młodžinkowa, S. <i>wěcywobdžěłarka za personal</i>	- medijowy překupc	- anonsy tež pod www.domowina-verlag.de	✓

¹ Zerspanungmechaniker

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubtanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
18	mafa Malerei+Fachhandel GmbH Hórnikowa dróha 10 01920 Chrósćicy e-mail: info@maler-gruttke.de	Gruttka, Siegbert <i>molarski mišter</i> tel. 035796 889615	- moler a lakěrar		✓
19	Malerfirma Frenzel Nawjes 12 01920 Ralbicy-Róžant tel. 035796 94964 e-mail: info@malermeister-frenzel.de	Frenzel, Steffen <i>mějicel</i> tel. 0175 2726912	- moler a lakěrar		✓
20	Malteser Krankenhaus St. Johannes Njebjelčanska dróha 40 01917 Kamjenc tel. 03578 786105	Mögel, Beate <i>hladanska direktorka</i> tel. 03578 786104 e-mail: beate.moegel@malteser.org	- hladar strowoty a chorych - baba/hladar při porodze		✓
21	Malteserstift St. Monika Christian-Weißmantel-Str. 27 01917 Kamjenc/Kamenz tel. 03578 3750	Špitankowa, Andrea <i>nawodnica domu</i> tel. 03578 3750 e-mail: andrea.spittank@malteser.org	- hladar starych - fachowc za hladanje (nowe wukubtanje wot 2020)	- poskićeja prawidlownje městna za dobrowólne socialne lěto (FSJ)	✓
22	MDR Serbski rozhtós Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin e-mail: sekretariat-studio-bautzen@mdr.de	Korjeńkowa, Bogna <i>wjednica studija</i> tel. 03591 37403810 e-mail: sekretariat-studio-bautzen@mdr.de	- dotal žane	- poskići so dohlad do zakładow žurnalistiskeho džěta w Satkuli	✓
23	Missale Transport & Wertstoff GmbH & Co KG Lindach 1 01920 Njebjelčicy www.missale-logistik.de	Große, Justus <i>jednaćel</i> tel. 035796 88930	- překupc za spedicisku a logistisku postužbu - powołanski šofer		✓
24 ²	Mjeńšinowy sekretariat štyrjoch awtochtonych narodnych mjeńšinow a ludowych skupin Němskeje Bundesallee 216-218 10719 Berlin	Šoćina, Judit <i>wjednica</i> tel. 030 18681 14265 e-mail: info@minderheitensekreteriat.de	- žane wukubłanske městna, ale wjesela so přez praktikantow z Łužicy		✓
25	MkH Agrar-Produkte-GmbH Koćina 2 02997 Kulow tel. 035725 929000 e-mail: post@mkh-wittichenau.de	knjeni Čornakowa <i>personal</i> tel. 035725 929017 e-mail: verwaltung@mkh-wittichenau.de	- ratar - skótny hospodar	- powabjenja su móžne hač do 31.03.	✓
26	Němsko-serbske ludowe džiwadło Budyšin Seminarna dróha 12 02625 Budyšin tel. 03591 584216 e-mail: kontakt@theater-bautzen.de	Kohrs, Ronald <i>zarjadniski direktor/2. zawodny wjednik</i> tel. 03591 584220 e-mail: R.kohrs@theater-bautzen.de	- fachowc za zarjadowansku techniku		✓
27	Paul Bauder GmbH Dresdner Str. 80 02994 Bernsdorf www.bauder.de	Liebe, Silvio <i>nutřkowna služba, wukublar překupski wobtuk</i> tel. 035723 245-18 e-mail: silvio.liebe@bauder.de	- industrijowy překupc - procedurowy mechanikar za džětane maćizny a kawčukowu techniku ³ - wodźer mašinow a připrawow		✓

² je zwonka Łužicy, ale dobra móžnosć so wuspytać, kak ći džěto a žiwjenje we wulkoměšće stodži

³ *Verfahrensmechaniker für Kunststoff- und Kautschuktechnik*

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubtanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
28	Pjekar Šlapa Hłowna dróha 51 01920 Worklecy	Schlappa, Michael <i>piekarski mišter</i> tel. 035796 96323 e-mail: baeckerei.schlappa@yahoo.de	- piekar		✓
29	Porst Landtechnik GmbH Am Sandberg 7 01920 Rauschwitz	Müller, Torsten <i>nawoda džěłarnje</i> tel. 035793 3060 e-mail: t.mueller@porstlandtechnik.de	- mechatronikar za ratarske a twarske mašiny	- pytaja za wukubłanske lěto 2020	✓
30	Praksa za logopediju Dróha Čišinskeho 9 01920 Pančicy-Kukow	Maccyna, Marija <i>wobsedźerka</i> tel. 035796 88471	- žane wukubłanske móžnosće, ale praktikanća su lubje witani		✓
31	ratarski zawod Roman Wjesela Hórnikowa 46 01920 Chrósćicy tel. 035796 96454	Wjesela, Roman <i>jednaćel</i> e-mail: romanwessela@gmail.com	- ratar	- dotal su so wučomnicy sami naprašowali	✓
32	Retschke-Zschornak Heizungstechnik und Gasdruckregleranlagen GmbH Kamjonej č./Camina Nr. 13 02627 Radwor/Radibor tel. 035934 6220	Rječka, Tomáš <i>jednaćel</i> tel. 01773593462 e-mail: mail@rz-camina.de	- monter za tepjenje/přewětrjenje/sanitarny klima		✓
33	Rěčny centrum WITAJ Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin tel. 03591 550400 e-mail: sekretariat@witaj.domowina.de	dr. Brězanowa, Beata <i>nawodnica</i>	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
34 ⁴	Sachsenmilch Leppersdorf GmbH An den Breiten 01454 Leppersdorf	Suchfort, Susan <i>HR-referentka hladanje/wukubtanje</i> tel. 03528 4341707 e-mail: susan.suchfort@muellergroup.de	- powotanski šofer - procedurowy mechanikar za džěłane maćizny a kawčukowu techniku - fachowc za składowansku logistiku - medijowy technologa (čišć) - fachowy informatikar - industrijowy překupc - industrijowy mechanikar - elektronikar za zawodnu techniku - mechatronikar - młokowy technologa - młokowy laborant - kfz-mechatronikar	- naprašowanje tež móžne pola młokarnje w Koćinje	✓
35	Schierack-Bau GmbH Wjesna dróha 1e 01920 Konjicy	Šěrak, Rafael <i>jednaćel</i> tel. 035792 50654 e-mail: schierackbau.gmbh@t-online.de	- muler		✓

⁴ njeje w serbskim sydlenkim rumje, ale wobsteji móžnosć so tam wukubtać dać

	zawod	kontaktna wosoba	poskićene wukubtanja	wosebitosće	móžnosć praktikuma
36	Serbske šulske towarstwo z.t. Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin tel. 03591 550216 e-mail: info@sorbischer-schulverein.de	Młynkowa, Marlis <i>koordinatorka</i>	- kubtar	- wukubtanje je powoňanje přewodźace	✓
37	Serbski ludowy ansambl ptzwr Wonkowna Lawska 2 02625 Budyšin tel. 03591 3580 e-mail: info@sne-bautzen.com	Wagnerowa, Petra <i>mzda/personal</i> e-mail: p.wagner@sne-bautzen.com	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
38	Serbski muzej Hród 3 02625 Budyšin tel. 03591 2708700 e-mail: sekretariat@sorbisches-museum.de	Boguszowa, Christina <i>direktorka</i> e-mail: c.bogusz@sorbisches-museum.de	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
39	Spittank Physio Paulistr. 39 02625 Budyšin tel. 03591 5944808 e-mail: info@spittank-physio.de	Špitank, Měrćin <i>mějicel praksy</i> Hagemann, Dörte <i>běrow</i>	- žane wukubłanske městna, ale praktikum je móžny		✓
40	Třěchikryjerski zawod Měrćin Hrjehor Šulski puć 3 01920 Konjegy	Hrjehor, Měrćin a Birgit tel. 035792 59952 e-mail: info@dachdecker.rehor.de	- třěchikryjer		✓
41	Wohnungsbaugenossenschaft „Aufbau“ Bautzen eG Bertolt-Brecht-Str. 8a 02625 Budyšin tel. 03591 20190 e-mail: info@wg-aufbau-bautzen.de	Maasch, Andrea <i>imobilijowe zarjadnistwo/wukubłarka</i> tel. 03591 201911 e-mail: maasch@wg-aufbau-bautzen.de	- imobilijowy překupc		✓
42	Załožba za serbski lud Póstowe naměsto 2 02625 Budyšin tel. 03591 550307 e-mail: stiftung-bautzen@sorben.com	Zyndžina, Jana <i>wjednica wotrjada financne zarjadnistwo</i> tel. 03591 550303 e-mail: sende-stiftung@sorben.com	- zarjadniski fachowy přistajeny - překupc za běrowowy management		✓
43	Zubna lěkarska praksa Dr. Wałda a Dr. Hozyna Hłowna dróha 6a 01920 Worklecy e-mail: kontakt@zahnarzt-raeckelwitz.de	Dr. Hozyna, Christina <i>zubna lěkarka</i> e-mail: kontakt@zahnarzt-raeckelwitz.de	- zubnolěkarski fachowy přistajeny		✓

lerne sorbisch - wukń serbsce
www.sorbischlernen.de

Foto: Shutterstock.com - wavebreakmedia